

Jaarstukken 2013

		Pagina
Inleiding		9
Managementsamenvatting		11
Jaarverslag		
<i>Deel 1 Programmaplan</i>		15
Programma 1	Samenleving	17
Programma 2	Werk & Inkomen	27
Programma 3	Veiligheid	33
Programma 4	Leefomgeving	37
Programma 5	Ontwikkeling	43
Programma 6	Dienstverlening	51
	Algemene dekkingsmiddelen	57
<u>Financieel overzicht</u>	Overzicht baten en lasten	59
<i>Deel 2 Paragrafen</i>		61
A	Lokale heffingen	63
B	Weerstandsvermogen	65
C	Onderhoud kapitaalgoederen	69
D	Financiering	75
E	Bedrijfsvoering	79
F	Verbonden partijen	83
G	Grondbeleid	89
Jaarrekening		91
Balans per 31 december 2013		93
Programmarekening over het begrotingsjaar		95
Toelichtingen:		
- grondslagen financiële verslaglegging		96
- toelichting op de balans		99
- toelichting op de programmarekening		114
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen		122

INLEIDING

Op het moment van publiceren van dit jaarverslag, is er een nieuwe raad actief. Hoewel we het graag anders hadden gezien lijkt het financiële zware weer, dat kenmerkend was voor de vorige Raadsperiode, aan te houden.

Desondanks is onze gemeente er in 2013 in geslaagd verder te werken aan de ambities uit Elkenien Dwaande 1, 2 en 3, en slagen we erin de gemeentelijke voorzieningen in brede zin op peil te houden. In brede zin, want we hebben het hier over zeer uiteenlopende zaken, zoals het onderhoud van scholen, het in stand houden van sportvoorzieningen, maar ook het onderhoud van de openbare ruimte en de dienstverlening (o.a. het verstrekken van paspoorten).

Op alle gebieden, wordt door de inspanningen van Raad, College en ambtelijk apparaat het nodige bereikt. Maar ook geldt voor bijna alle gemeentelijke producten, dat die resultaten moeten worden bereikt met minder mensen en minder middelen.

Vanuit de Elkenien Dwaande gedachte zijn wij ons ervan bewust dat de burger en de overheid elkaar meer dan ooit nodig hebben. De overheid verwacht van haar burgers dat zij in de huidige netwerk- en informatiesamenleving verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen welzijn en voor de maatschappij. Ook in de troonrede werd bevestigd dat de klassieke verzorgingstaat langzaam maar zeker verandert in een participatiesamenleving. Wanneer mensen zelf vorm geven aan hun toekomst, voegen zij niet alleen waarde toe aan hun eigen leven maar ook aan de samenleving als geheel.

Om de burger daartoe in staat te stellen zal de overheid de burger voldoende ruimte moeten geven. Waar nodig vervult de overheid een faciliterende rol. Overheid, burgers en ondernemers worden daarmee de regisseurs van het beleid en gaan gezamenlijk maatschappelijke vraagstukken te lijf.

In het Sociaal Domein is voor de drie decentralisaties de samenwerking met de zorgaanbieders vanuit de dorpen tot stand gekomen, dit ook met een aantal gezamenlijke activiteiten. De verbinding met de Mienskip wordt gemaakt.

Met het onderwijs, en andere betrokkenen op het gebied van jeugd, wordt structureel overlegd in het LEA (lokaal educatief agendaoverleg). In meer praktische zin wordt vanuit het CJG heel veel samengewerkt met veel verschillende partijen,.

Een mooi voorbeeld van de samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers is het project Bouwen aan Ambitie, waarin leerlingen op een praktisch wijze kennis maken met het bedrijfsleven. Ook in het project Klasseglas zien we terug dat onderwijs, overheid en ondernemers elkaar weten te vinden in en met een gezamenlijk maatschappelijk doel.

We noemen enkele hichtepunten uit 2013.

- Voor het zwembad in Buitenpost is dankzij een burgerinitiatief een oplossing gevonden voor de komende 5 jaar. Hopelijk lukt het de initiatiefgroep ook om in deze periode plannen te ontwikkelen voor een nieuw zwembad, waarbij we er vanuit gaan dat dit zonder gemeentelijke bijdrage geëxploiteerd kan worden. Voor de gemeente betekent dit burgerinitiatief overigens een bezuiniging.
- Er is besluitvorming geweest over de muziekschool. Deze blijft niet in de oude vorm bestaan, maar het aanbod voor onze inwoners blijft op peil en de mogelijkheden voor AMV op scholen zijn uitgebreid. Tevens wordt hiermee ook nog een ingeboekte bezuiniging gerealiseerd.
- Er is een besluit genomen over kunstgras en de renovatie van een aantal sportvelden Dit wordt gerealiseerd, zonder dat de begroting uitzet.

En zo zijn er vele voorbeelden, maar gezien de beperktere financiële middelen zijn we naar de toekomst toe somber. Ook na afloop van de recessie duurt het nog een aantal jaren voordat de gemeentefinanciën weer zullen groeien.

In het kader van de sociaal maatschappelijke agenda is hard gewerkt aan de voorbereidingen van de drie grote decentralisaties. Er waait een nieuwe wind. Waar de overheid de afgelopen decennia taken aan zich heeft getrokken, is nu de tegenovergestelde richting gaande. Van de burger zelf wordt initiatief verwacht, en verantwoordelijkheid voor eigen leven en leefomgeving. Het sluit goed aan op de Mienskippszin, die in onze gemeente nog volop aanwezig is en de Dwaande gedachte zoals die de afgelopen jaren steeds meer is uitgewerkt in het beleid. Bij de Wmo zien we de nieuwe rol van de gemeente terug in de kanteling. Ons team van medewerkers heeft daar dit jaar met veel enthousiasme aan gewerkt.

Als onderdeel van de ontwikkelagenda ANNO is een start gemaakt met de reconstructie van de Voorstraat en het Centrum van Buitenpost.

Op het gebied van de samenwerking met de overige ANNO-gemeenten is de besluitvorming afgerond over de nieuwe opzet van de toeristische en economische marketing en promotie van de regio.

Om groei van de werkgelegenheid te stimuleren en de werkloosheid terug te dringen is een actieve *samenwerking tussen arbeidsmarkt, onderwijs en overheid* noodzakelijk. In 2013 zijn de eerder opgebouwde contacten onderhouden en waar mogelijk uitgebreid.

Dit jaar werd duidelijk dat de gemeente per 2015 de verantwoordelijkheid (over)krijgt van het rijk voor de uitvoering van Jeugdzorg en AWBZ. Het rijk stelt voor deze extra taken ook middelen beschikbaar; naar wat op dit moment bekend is, een aanvullende rijksbijdrage van ca. 10,8 miljoen.

Op het "meer" van het rijk wordt een efficiencykorting toegepast. Op basis van de nu bekende cijfers betekent dat een korting van 15 à 20%.

De insteek is om de overgehevelde taken uit te voeren met de door het Rijk beschikbaar gestelde extra middelen, en dat betekent een grote inspanning voor onze gemeente.

De samenwerking met Tytsjerksteradiel is een nieuwe fase ingegaan. De keus voor model 3c is door de Raden bevestigd, en op diverse fronten wordt aan de voorbereidingen gewerkt.

De gemeente kan voor 2013 opnieuw zwarte cijfers schrijven. De jaarrekening heeft een positief saldo van ruim € 523.000.

De vrij algemene reserve is in 2013 gestegen naar € 3.576.000. De netto schuldenlast van de gemeente is het afgelopen jaar met € 2 miljoen opgelopen; van € 27,2 miljoen naar € 29,2 miljoen.

Wij zijn tevreden over de resultaten van het ingezette beleid, waarbij daadwerkelijk bezuinigd is. Deze bezuinigingen werpen hun vruchten af. Het is echter onafwendbaar dat Achtkarspelen de komende jaren opnieuw moet bezuinigen.

Daarvoor moet uw Raad dusdanig in positie worden gebracht, zodat u staat bent om beleidsmatig duidelijke keuzes te kunnen maken op het gebied van het gemeentelijk takenpakket. Het laatste mede in het licht van de hiervoor geschetste maatschappelijke ontwikkeling van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij.

Wij kunnen net als in de vorige jaarverslagen wederom stellen we dat we een basis leggen voor een sociaal en ontwikkelingsgericht, maar ook financieel robuust Achtkarspelen. We zijn onderweg, en werken daar in 2014 verder aan.

Het college van burgemeester en wethouders

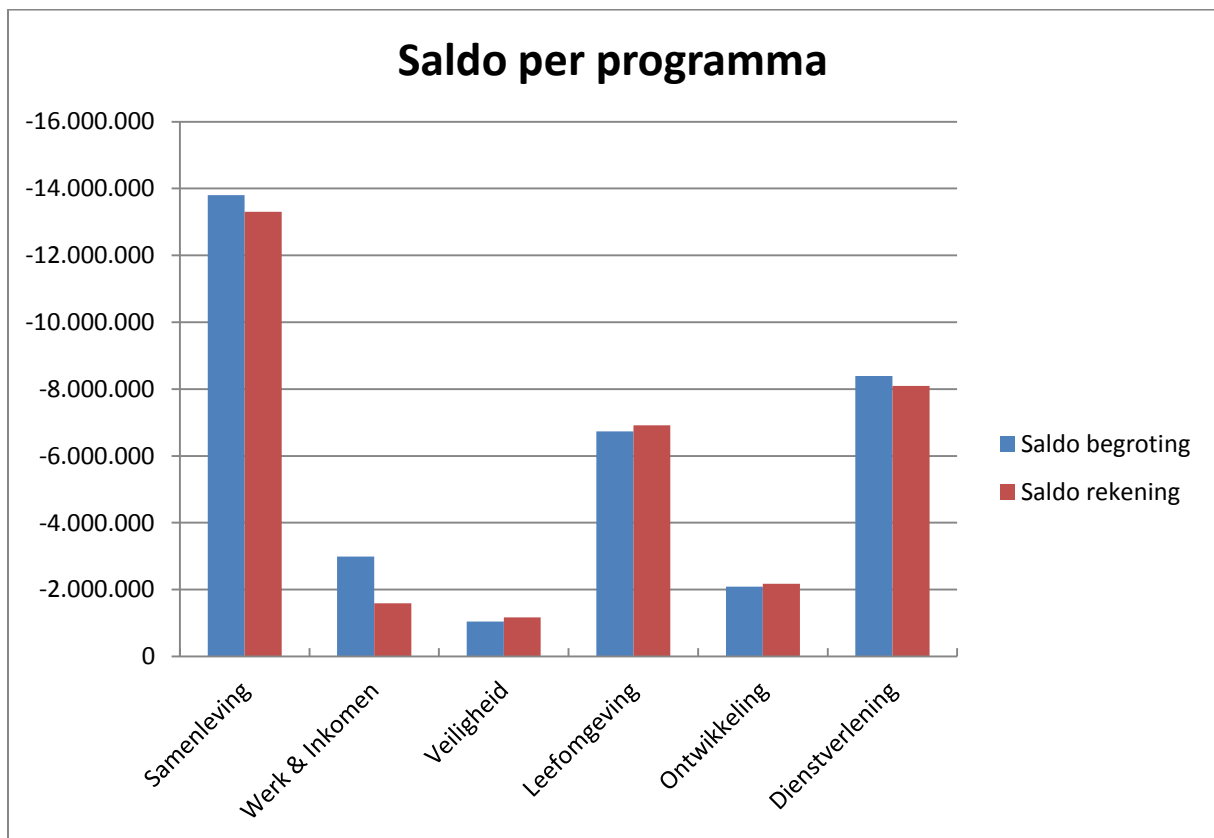
MANAGEMENTSAMENVATTING

Het jaarverslag en de jaarrekening hebben als doel de lezer een zo goed mogelijk beeld te verschaffen van de prestaties van de gemeente in het betreffende verslagjaar en de financiële positie van de gemeente. Om dit inzicht te bevorderen worden in dit hoofdstuk enkele belangrijke financiële cijfers op grafische wijze gepresenteerd.

Baten en lasten 2013

Begroting- en rekeningsaldo per programma

Onderstaande grafiek toont het saldo van baten en lasten van de verschillende programma's voor zowel de begroting als de rekening. Uit deze grafiek blijkt dat de saldoverschillen tussen begroting en rekening klein zijn.

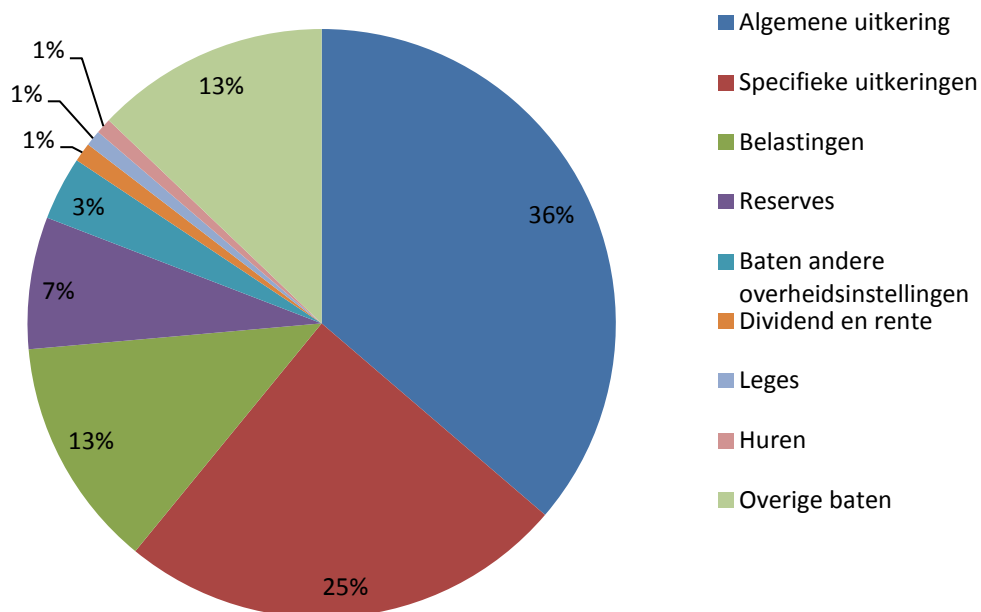

Inkomsten ingedeeld naar bron van herkomst

In de grafiek hieronder zijn de inkomsten van de gemeente over 2013 - € 75.060.000 - ingedeeld naar bron van herkomst.

De rijksoverheid is goed voor ruim 60% van de totale inkomsten. De eigen inkomsten bestaande uit gemeentelijke belastingen, huren, leges en financieringsbaten bedragen 16% van het totaal.

Inkomstenbronnen

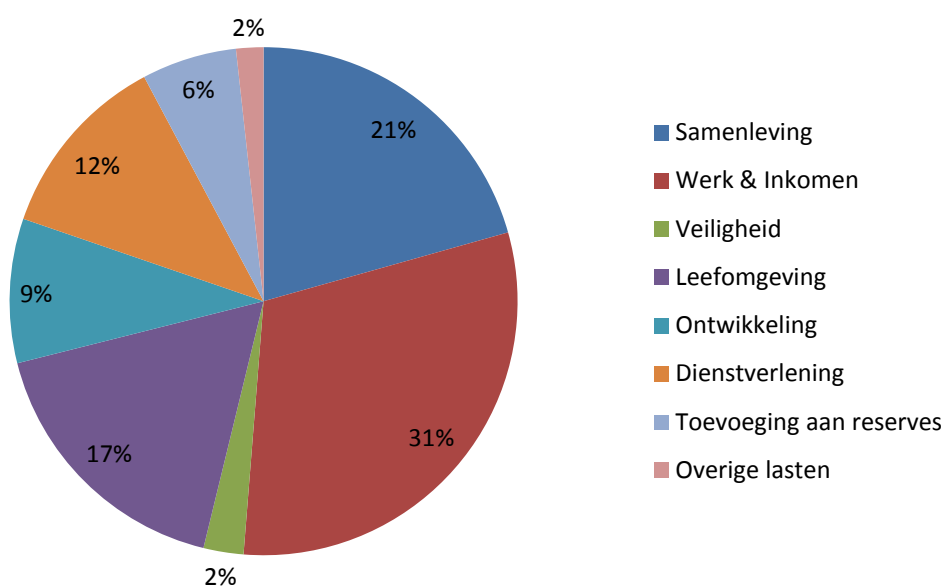

Lasten per programma

De totale lasten over 2013 bedroegen € 74.536.000.

De grafiek hieronder geeft aan welk aandeel elk programma in dat totaal heeft. Opvallend is dat meer dan de helft van de lasten zich voordoen binnen de twee programma's Samenleving en Werk & Inkomen.

Lasten per programma

Verloop financiële grootheden afgelopen vijf jaar

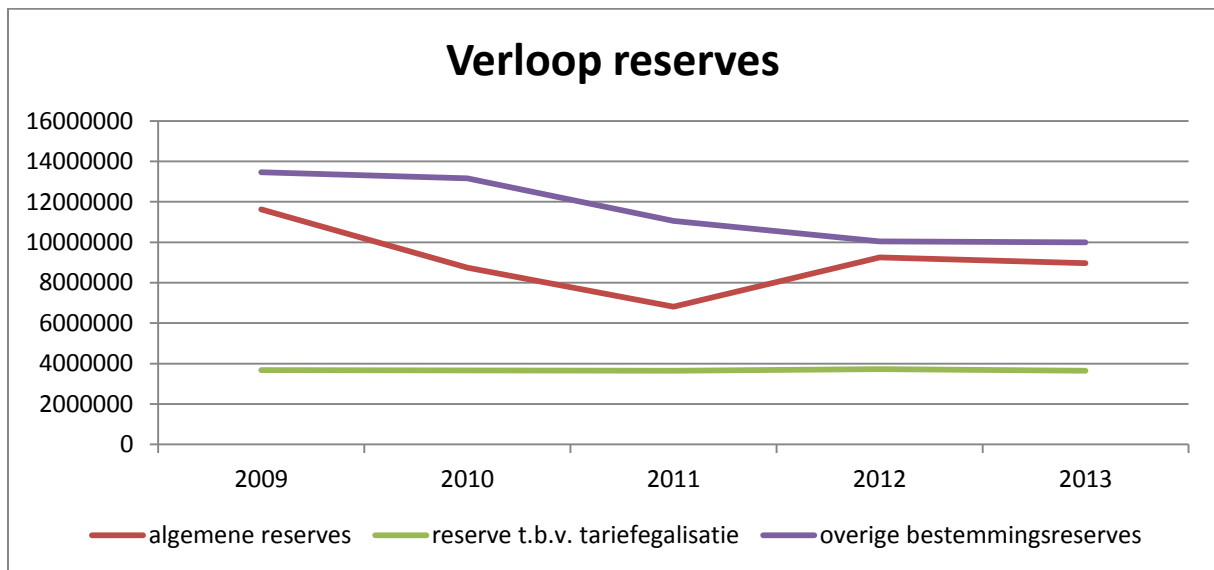
Ontwikkeling reservepositie

Onderstaande grafiek geeft het verloop weer van de omvang van de reserves over de periode 2009-2013.

De reserves zijn in te delen in:

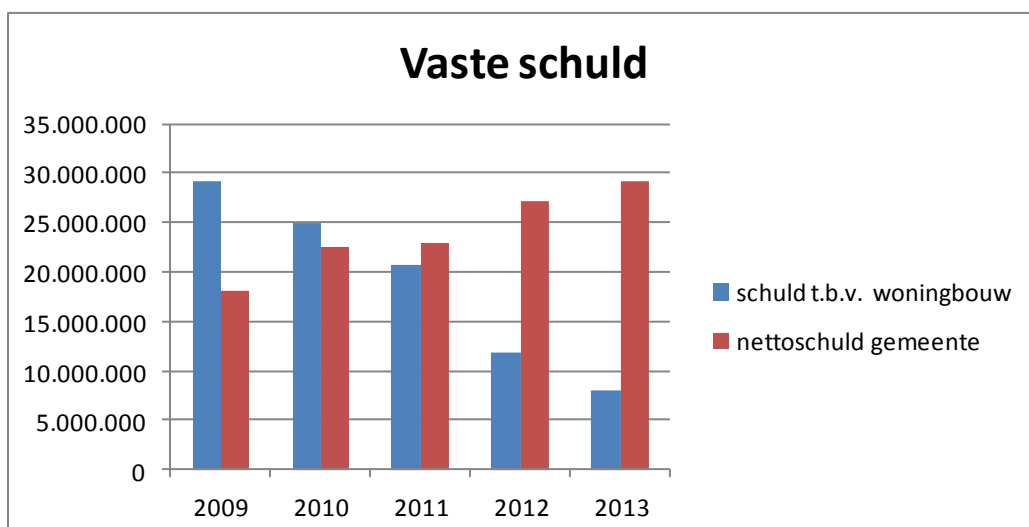
- algemene reserves, die vrij besteedbaar zijn, w.o. de reserve weerstandsvermogen;
- bestemmingsreserves voor de egalisering van de tarieven voor de riolering- en afvalheffingen, en;
- overige bestemmingsreserves.

De omvang van de reserves is een indicator voor de financiële speelruimte die de gemeente heeft. Vooral de omvang van de overige bestemmingsreserves loopt terug.

Schuldpositie van de gemeente

De grootte van de vaste schuld is een indicator voor de rentelasten in begroting en rekening. Immers hoe groter de schuld, des te meer rente er betaald moet worden. Uiteraard speelt ook het rentepercentage van de verschillende leningen daarbij een rol.

Over de schuld ten behoeve van de woningbouw betaalt de gemeente ook rente; deze wordt echter weer terug ontvangen van de betreffende woningbouwvereniging.

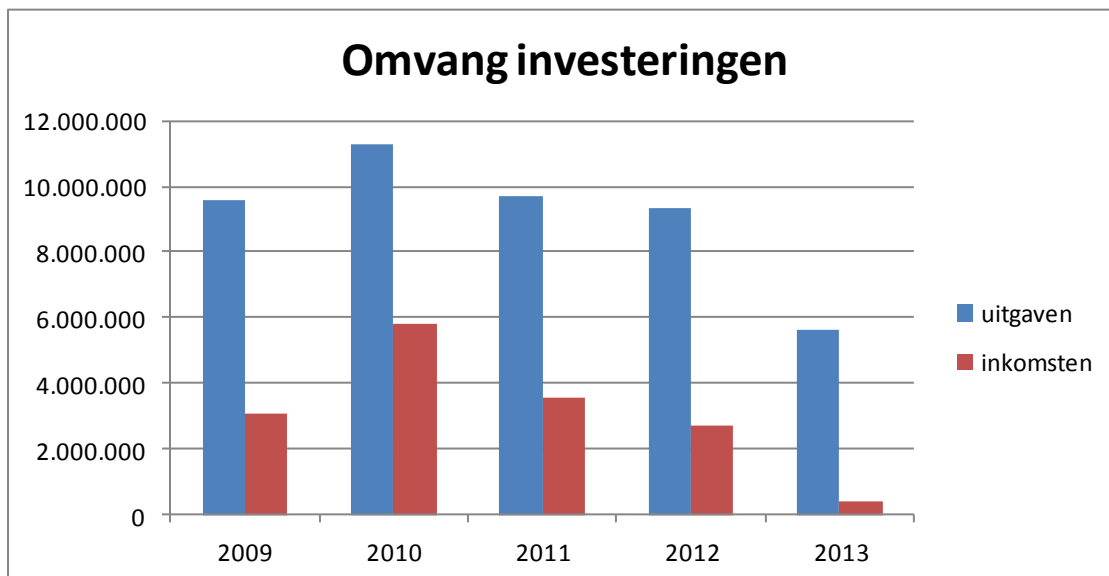
Vooral de ontwikkeling van de netto schuld van de gemeente is van belang. Deze is de laatste jaren toegenomen. De rentelast over de schuld toont de laatste jaren ook een stijgende lijn.

Ontwikkeling investeringsvolume

Investerings zijn nodig om voorzieningen tot stand te brengen of te behouden. Uiteraard kost dit het nodige geld. Soms dragen ook derden bij aan een investering, of is er sprake van een bijdrage uit een reserve.

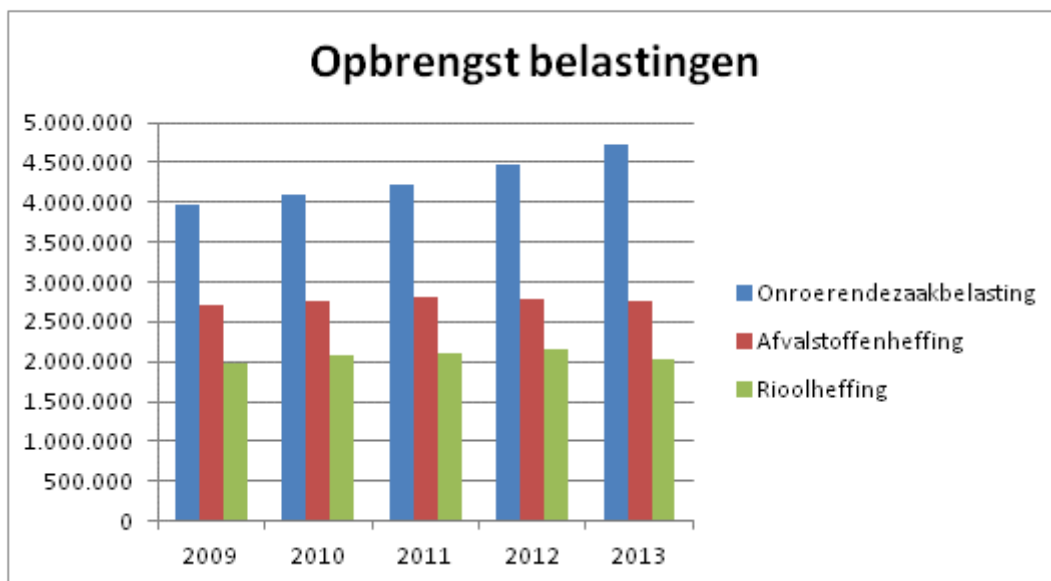
Onderstaande grafiek geeft de uitgaven- en inkomstenstroom weer, die samen hangt met investeringen over de afgelopen vijf jaar.

Het investeringsvolume is de afgelopen jaren, onder de invloed van de financieel-economische crisis, afgenomen.

Belastinginkomsten

De gemeente heft belastingen: onroerende zaak belasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De ontwikkeling van de grootte van deze inkomstenstroom over de afgelopen vijf jaar is als volgt.

JAARVERSLAG

DEEL 1 – PROGRAMMAPLAN

Programma 1 - Samenleving

Inleiding

Binnen programma 1 worden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. Leefbaar

In Achtkarspelen wonen mensen in een voor hen prettige en veilige leefomgeving. De informele relaties zijn krachtig, de algemene basisvoorzieningen zijn aanwezig en het zelforganiserend vermogen hoog.

2. Ondersteuning

In Achtkarspelen blijven mensen participeren in de lokale samenleving doordat zij ondersteund worden op het gebied van werk, inkomen, opvoeding, inburgering en sociale problematiek.

3. Zorg

In Achtkarspelen kunnen mensen rekenen op zorg als meedoen in de samenleving niet vanzelf gaat. Hiervoor is een vangnet van collectieve voorzieningen. Tevens kunnen individuele voorzieningen worden verstrekt ten behoeve van het behoud van het zelfstandig functioneren van burgers of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Maatschappelijk effect 1

In Achtkarspelen wonen mensen in een voor hen prettige en veilige leefomgeving. De informele relaties zijn krachtig, de algemene basisvoorzieningen zijn aanwezig en het zelforganiserend vermogen hoog.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

Onderwijsachterstandenbeleid

De focus in het beleidsplan 'Koers op Kansen' (2011-2015) ligt op kwaliteitsverbeteringen in het onderwijs. De activiteiten sluiten aan bij de lokale vraagstukken en bij aantoonbaar draagvlak bij de samenwerkende lokale partners. In 2013 zijn een aantal succesvolle acties uitgevoerd, zoals het project Bouwen aan Ambitie 2.

De samenwerking binnen dit project zorgt voor een nieuw elan op schoolniveau, bij leerkrachten en ouders. Dit komt ten goede aan de leerling. Bouwen Aan Ambitie 3 wordt voorbereid voor uitvoering in 2014. De provinciale kwaliteitsimpuls 'Boppeslach' is in 2013 afgerond.

In 2013 zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de basisschoolbesturen over de mogelijkheden voor samenwerkingconcepten tussen christelijk en openbaar onderwijs. Mede gelet op de positieve reacties is er gezamenlijk voor gekozen Twijzel en Boelenslaan uit te lichten en een draagvlakonderzoek uit te voeren. OBS Lytse Wiman te Twijzel kwam onder de absolute ondergrens en opheffing van de school per 1 augustus 2013 bleek onvermijdelijk. In Boelenslaan hebben de inspanningen tot een fraai succes geleid. De nieuwe 'samenwerkingsschool' is een feit en kreeg de naam 'de Wâldiik'. Om praktische redenen is de school ondergebracht onder het schoolbestuur van Roobol. Het project Klasseglas is ontwikkeld met als doel het scheppen van een toekomstklare digitale infrastructuur en mogelijkheden voor hedendaags en uitdagend onderwijs. In programma 5 is de voortgang verder beschreven

Peuterspeelzaalwerk

Alle negen peuterspeelzalen staan geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Eind 2013 zijn de jaarlijkse kwaliteitsinspecties gestart. Door het Rijk afgekondigde veranderingen in de financiering van het peuterspeelzaalwerk hebben er toe geleid dat de gemeenteraad heeft afgezien van een aanbesteding van het huidige peuterspeelzaalwerk en besloten heeft tot omvorming van de werksoort in peuteropvang (als onderdeel van kinderdagopvang). Met een nog op te stellen subsidieverordening wordt de weg geopend voor alle aanbieders van kinderopvang om peuteropvang aan te

bieden voor ouders zonder kinderopvangtoeslag. Het aanbod van Voorschoolse educatie wordt in deze verordening meegenomen.

Door de certificering van de speelzalen in Drogeham en Buitenpost telt de gemeente nu 5 twatalige pjutteboartersplakken (ook in Kootstertille, Twijzel en Twijzelerheide).

Centrum voor Jeugd en Gezin Achtkarspelen

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is meer en meer een netwerkorganisatie geworden van de samenleving. Het CJG wordt ook een pijler van de transitie Jeugdzorg in onze gemeente.

Leerlingenvervoer

Met de schoolbesturen en hun samenwerkingsverbanden wordt de operatie Passend Onderwijs afgestemd. Voor het Voortgezet Onderwijs is de regio De Friese Wouden de schaal voor samenwerking. Voor het Primair Onderwijs is dat de gehele provincie. Het is nog te vroeg om iets te kunnen zeggen over de gevolgen van de operatie Passend Onderwijs voor het leerlingenvervoer.

Onderwijshuisvesting

Binnen het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) tussen gemeente Achtkarspelen en de schoolbesturen hebben de schoolbesturen het proces van visievorming weer opgepakt. Op basis van de te ontwikkelen visie willen de schoolbesturen in samenwerking met de gemeente op een integrale manier kijken naar de huidige en de toekomstige accommodatievraagstukken waarbij rekening wordt gehouden met bestaande kaders en randvoorwaarden.

Besproken onderwerpen zijn o.a.:

- de voorschoolse voorzieningen;
- het vraagstuk van leegstand;
- spreiding van voorzieningen, e.d.

Met de visievorming wordt ook tegemoetgekomen aan een motie van de raad, waarin aangegeven wordt meer richting Integrale Kindcentra te willen.

Sport

Door de inzet van sportstimulering 'High Five' en Achtkarspelen Fit zijn veel burgers in beweging gezet. Vanuit het onderwijs, de sport en de dorpen zijn gezamenlijk veel beweeginitiatieven ontplooit. In het kader van de leefbaarheid in de dorpen is ingezet op handhaven, behouden en mogelijk versterken van een aanvaardbaar sportvoorzieningsniveau.

Samen met de verenigingen zijn/orden plannen ontwikkeld voor renovatie van een aantal velden en kunstgras in Harkema, Twijzel en Buitenpost. Verder is en wordt met elkaar gesproken over een andere invulling van het onderhoud aan de velden op de diverse sportcomplexen. Besluitvorming heeft plaatsgevonden in de raad van 7 november 2013.

De Kruidhof

Door meer in te zetten op sociale activering en re-integratie, zijn meer inkomsten gegenereerd. Veel re-integratiekandidaten hebben een plek op De Kruidhof gevonden en stromen door naar een andere uitdaging. Door de verkooptuin anders en commerciëler in te richten is in 2013 een goed begin gemaakt met een hogere omzet van de planten verkoop. De samenwerking met het IJstijdenmuseum kan meer bezoekers genereren.

Cultuurbeleid

Creëren van randvoorwaarden voor een breed cultureel aanbod om zowel actieve als passieve deelname aan cultuuruitingen te bevorderen.

Gezondheidsbeleid

In 2013 is de nota Gezond en Wel (gemeentelijk gezondheidsbeleid 2013-2017) vastgesteld. De uitvoering van de nota ligt deels bij de burger zelf, maar wordt ook integraal opgepakt vanuit beleidsterreinen als: sport, jeugd, onderwijs, ruimte en Wmo.

Subsidies

De huidige subsidies passen binnen het beleid van de Sociaal Maatschappelijke Agenda en de Elkenien Dwaande benadering. Er is de afgelopen jaren bezuinigd op veel subsidies. Een aantal van deze bezuinigingen werken in 2014 effectief door. Zo wordt het jongerenwerk daar waar nodig uitgevoerd via een ZZP-constructie en niet meer door Timpaan. We overleggen met aantal subsidieontvangers in hoeverre zij daadwerkelijk

een bijdrage leveren aan de Sociaal Maatschappelijke Agenda en Dwaande benadering en sturen waar nodig bij.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Onderwijsachterstandenbeleid

De verbindingen met de arbeidsmarkt zijn versterkt, dit mede door de actieve rol van de gemeente. Kortingen op de budgetten maken echter dat er minder mogelijkheden zijn voor innovatieve projectactiviteiten en ondersteuning op school- en leerlingenniveau. In 2013 zijn er drie `trijetalige basisskollen`. De (autonome) scholen zijn gestimuleerd om meertalig onderwijs te omarmen en daarbinnen Frysk een belangrijke plek te geven.

Peuterspeelzaalwerk

Peuterspeelzaalwerk voldoet aan de wettelijke eisen van de Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen, is geregistreerd in het landelijk register en daarmee geharmoniseerd met de kinderopvang. Peuterspeelzaalwerk is een eigen politieke keuze en geen wettelijke verplichting. We hechten veel waarde aan peuterspeelzaalwerk en het wettelijk verplichte VVE-aanbod, dat op peuterspeelzalen en bij sommige kinderopvangorganisaties wordt ingevuld.

Centrum voor Jeugd en Gezin Achtkarspelen

- Voor ouders en kinderen die tijdelijk opvoeden en opgroeien als lastig of problematische ervaren kan extra ondersteuning worden aangeboden in de vorm van gezinscoaching (Thuiszorg de Friese Wouden), deskundige vrijwilligers (Home Start Humanitas), Begeleide Omgang na scheiding (BOR Humanitas) of Maatjesproject (Support Fryslân). Anticiperend op de transitie Jeugdzorg (en de opgelegde bezuiniging bij de uitvoering) zijn gesprekken gestart met de netwerkpartners van het CJG om te komen tot een pilot met een zichzelf sturend, organiserend en uitvoerend team onder de projectbegeleiding van Buurtzorg Jong. In december heeft dit geleid tot de vorming van een CJG team buurtzorg Jong Achtkarspelen met teamleden vanuit Maatschappelijke Werk, MEE en Timpaan Welzijn en in de schil daaromheen medewerkers van de JGZ, BJZ en Jeugdhulp Friesland.
- De website van het CJG Achtkarspelen, waar informatie op alle levensterreinen voor alle leeftijdsgroepen van het CJG is te vinden, is goed bezocht. Het aantal gestelde vragen blijft achter bij de verwachting. Voor de ondersteuning bij de vorming van de lokale redactie van de CJG-jongeren-site, ondertussen in Achtkarspelen.nl, is contact gezocht met de jongerenwerker. Beide sites gaan zich ontwikkelen tot een eerste informatiekanaal voor ouders en jongeren met vragen rond opvoeden en opgroeien. In 2013 had het CJG Achtkarspelen, dit keer in samenwerking met het CJG Tytsjerksteradiel, in de Week van de Opvoeding een interessant aanbod. De puberavonden in de dorpen toer in Achtkarspelen waren zeer inspirerend en werden redelijk bezocht. De ouders met jongere kinderen konden bij onze burens terecht. Ook de Tipkrant Positief Opvoeden werd weer breed verspreid onder alle ouders. Het CJG heeft ook bijgedragen aan het programma (autisme, gesprekstechniek) van de jaarlijkse VVE-dag voor professionals van de voorschoolse voorzieningen en de onderbouw van de basisscholen. Direct contact met netwerkpartners heeft een positieve invloed op de samenwerking. Aanbieden flexplek in het CJG-kantoor voor o.a. "de toegangmedewerkster" van BJZ of de orthopedagoge van Timpaan draagt daar ook aan bij.

Hervorming accommodatiebeleid

In 2013 is onderzoek gedaan naar het regionaal voorzieningen spreidingsmodel Noordoost Fryslân. De Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen (Rijksuniversiteit Groningen) heeft in opdracht van de deelnemende partijen in het ambitieproject "Regionale afstemming Noordoost voorzieningen spreidingsplan" onderzoek uitgevoerd binnen de Agenda Netwerk Noordoost (ANNO).

Doel van dit onderzoek was inzicht te krijgen in het aantal en de spreiding van de voorzieningen die de regio Noordoost in de toekomst (2020 & 2030) nodig heeft in de context van demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. De kern van het onderzoek richtte zich op de volgende bovenlokale en regionale voorzieningen:

- basisscholen
- voortgezet onderwijs
- overdekte sportvoorzieningen
- openlucht sportvoorzieningen
- dorpshuizen
- zwembaden.

Supermarkten, banken en pinautomaten, peuterspeelzalen, kinderopvangvoorzieningen, zorgvoorzieningen, haltes openbaar vervoer, bibliotheken en musea zijn als achtergrondvoorzieningen meegenomen.

Dorpsgemeenschappen en gemeenten kunnen op basis van de onderzoeksresultaten hun eigen afwegingen maken ten aanzien van deze voorzieningen. Hierbij kan dan rekening worden gehouden met de eigen kracht van inwoners, verenigingen of particuliere initiatieven ten aanzien het in stand houden van voorzieningen dan wel het realiseren ervan. Met deze aanpak (zowel regionale als lokale focus) wil het college bouwstenen leveren voor politieke keuzes in 2013 en 2014 uitgaande van de *Elkenien Dwaande* benadering. Daarbij worden ook de mogelijkheden van het afstoten van maatschappelijk vastgoed, het privatiseren van instellingen of accommodaties en een versterkte zelfwerkzaamheid van burgers bij het onderhoud van voorzieningen betrokken.

Onderwijshuisvesting

De nieuwbouwprojecten van het Lauwerscollege en Gerkesklooster zijn uitgevoerd.

In 2014 kan voor beide projecten een afrekening opgesteld worden.

In Boelenslaan is de eerste samenwerkingsschool van de gemeente gestart. In eerste instantie zijn de leerlingen gehuisvest in het gebouw van de voormalige c.b.s. De wens van het schoolbestuur is om in de loop van 2015 gebruik te maken van de voormalige o.b.s. Het huisvestingsprogramma 2014 is vastgesteld; schoolbesturen hebben beschikkingen ontvangen en kunnen aan de slag met het uitvoeren van het onderhoud. Met de verschillende bovenschoolse besturen is gewerkt aan een visietraject voor de onderwijshuisvesting.

Sport

Uitvoer van 'Kies voor Hart en Sport', sportkennismaking op en rondom de basisschool en ontplooiën van vernieuwend sportaanbod in de dorpen.

Vanuit de Elkenien Dwaande gedachte is in 2013 de privatisering van het zwembad "De Kûpe" voorbereid. Dit heeft erin geresulteerd, dat het zwembad per 1 januari 2014 is over gegaan naar een stichting en nu voor een deel op vrijwilligers draait.

Er is een springkuil gerealiseerd in Surhuisterveen en zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van kunstgras en/of renovaties.

De Kruidhof

De Kruidhof had haar reguliere programma binnen het seizoen van april tot en met oktober. Ruim 18 000 bezoekers wisten de Kruidhof en het IJstijdenmuseum te vinden. Mede door het late voorjaar en de vroege herfst waren de bezoekerscijfers lager dan verwacht (20.000). Wel is extra ingestoken op re-integratietrajecten, soms wel 25 individuele trajecten per dagdeel.

De Kruidhof maakt deel uit van het ontwikkelingsproject Buitenpost, stationsgebied en centrum in het kader van de Agenda Netwerk NoordOost (ANNO). De Raad heeft bij de vaststelling van de begroting 2013 het volgende over de Kruidhof besloten: "de rol van de Kruidhof in de re-integratie zal worden versterkt. De recreatieve en museale bedrijfsvoering vraagt in een nieuwe tijd, om een nieuwe visie". Het project wordt als zelfstandig deelproject uitgevoerd als onderdeel van het ontwikkelingsproject Buitenpost, stationsgebied en centrum."

De eerste fase van het project is sterk bepalend voor de latere fasen, en is in 2013 afgerond met de indiening van het Rapport "Toekomstvisie Kruidhof" van Resink & SYARK adviseurs.

Op 11 november 2013 is deze toekomstvisie informerend in de gemeenteraad aan de orde geweest. Dit rapport biedt een aantal aanknopingspunten om de Kruidhof verder te kunnen doorontwikkelen binnen het raamwerk van het ontwikkelingsproject Buitenpost. De tweede fase van dit project, uit te werken in 2014, kent twee ontwikkelingslijnen:

- opstellen Businesscase, gericht op de fysieke en organisatorische ontwikkeling van de Kruidhof in de periode 2014-2016, en;
- ontwikkelen van een Europees Project in het kader van Interreg VB, gericht op de inhoudelijke en innovatieve doorontwikkeling in de periode 2015-2020.

Cultuurbeleid

- In 2013 bestond Achtkarspelen 675 jaar. Naar aanleiding hiervan is uitvoering gegeven aan het project 'Achtkarspelen – Octo Parrochiaae 675 jaar'. De stichting Bibliotheken Noordoost Fryslân, stichting Oud-Achtkarspelen en stichting Keunstkrite Twizel hebben een bijzonder programma opgesteld, zoals drie historische fietsroutes, verschillende exposities met een historisch karakter, proeverij met streekproducten, lezingen en als slotactiviteit een drukbezochte historische markt in het gemeentehuis.
- De gemeenteried hat de 'Nota Frysk taalbelied' fêststeld. Mei dizze nota hat de gemeente in ramt foar it Frysk taalbelied. De algemiene doelstelling fan it Frysk taalbelied is it kreäarjen fan rânebetingsten foar behâld en it fersterkjen fan de Fryske taal.
- Achtkarspelen wie winner fan de 'Taalbeliedspriis 2013' fan de provinsje Fryslân en de Afûk. De gemeente krijt € 2.500 foar de útfiering fan in Frysktalige skriuwwedstriid ynspirearre op de folksferhalen.
- Ek yn 2013 hat Wâlddichter Ate Grypstra ferskate gedichten skreaun, bygelyks foar de byienkomst foar nije ynwenners en de start fan it projekt 'Achtkarspelen – Octo Parrochiaae 675 jaar'.
- Ongeveer vier keer per jaar organiseren wij exposities in de hal van het gemeentehuis. In november was een bijzondere expositie te bezichtigen: de portretwedstrijd van Willem-Alexander. Het winnende portret van Ella Detmar uit Gerkesklooster hangt inmiddels in de raadzaal.

Muziekschool

- In 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de transitie van stichting Streekmuziekschool 'De Wâldsang' naar een coöperatieve vereniging met zzp'ers. De voorbereidingen van deze transitie zijn in volle gang. Met ingang van het cursusjaar 2014-2015 krijgt de transitie haar beslag. Hiermee kunnen we de ingeboekte bezuiniging voor de muziekschool realiseren.
- Hiernaast heeft de gemeenteraad de notitie 'Muziekonderwijs in Achtkarspelen' vastgesteld. De gemeente geeft hiermee het belang aan van muziekonderwijs in de basisscholen en het vrijetijdsmuziekonderwijs in onze gemeente.
- Met de landelijke KEK-subsidie (kultuuredukaasje mei kwaliteit) is in 2013 een leerorkest in Drogeham en het project 'Kidpop' in Harkema gestart.

Bibliotheken

- In 2013 heeft de bibliotheek uitvoering gegeven aan de Regiovisie bibliotheken Noordoost Fryslân. De Regiovisie is een kaderstellende notitie met een toekomstvisie op het bibliotheekwerk in Noordoost Fryslân. In de regiovisie zijn de twee bibliotheekvestigingen in onze gemeente gehandhaafd. De ingeboekte bezuiniging van € 200.000 voor 2016 is hierdoor nog niet ingevuld.
- Leesbevordering en taalontwikkeling zijn speerpunten van het bibliotheekbeleid. Het project 'Boekstart' voor baby's en hun ouders, en de uitleencollecties op de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven zijn succesvol. Met de mediatheken op basisscholen komen alle leerlingen zeer laagdrempelig in aanraking met boeken en lezen.

Gezondheidsbeleid

- In 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de beleidsnota 'Gezond en wel' en daarmee met de speerpunten 'Preventie van overgewicht' en 'Minder alcoholgebruik'. Hier wordt aan gewerkt via de volgende activiteiten: Gezonde School Fryslân, ouderengezondheidszorg, prenatale voorlichting en jeugdgezondheidszorg. De laatste twee worden uitgevoerd onder de vlag van het CJG.
- De GGD (onderdeel van de Veiligheidsregio Fryslân) heeft wettelijke basistaken voor de Jeugdgezondheidszorg uitgevoerd. Daarnaast was er voor risicogezinnen pedagogische thuisbegeleiding en het ondersteuningsprogramma Stevig Ouderschap voor (aanstaande) ouders. Op de basisschool en in het voortgezet onderwijs besteedt

de schoolarts extra aandacht aan speerpunten overgewicht en overmatig alcoholgebruik. Vanuit het CJG zijn werkafspraken gemaakt met de eerstelijnsgezondheidszorg, zoals huisartsen. Ouderengezondheidszorg is uitgevoerd onder de WMO, maar ook door sportactiviteiten en Achtkarspelen Fit! is aandacht aan besteed aan deze doelgroep. Prenatale voorlichting gebeurt vanuit een brede denktank met o.a. verloskundigen, kraamzorg en de JGZ.

- In 2013 is voor het tegengaan van overgewicht verder gewerkt binnen het project Achtkarspelen Fit! (NASB subsidie 2012-2015). In dit kader is onder meer een gemeentebreed initiatief van lokale organisaties opgestart: FierFit!, een beweegprogramma voor kinderen met overgewicht, waarbij bewegen, gezond eten en plezier voorop staat. Verder werken in 2013 inmiddels alle VO-scholen en bijna de helft van alle basisscholen in al volgens de richtlijnen van Gezonde School (het streven is dit te verbreden naar alle scholen).
- In 2013 zijn voor het speerpunt alcoholmatiging activiteiten uitgevoerd vanuit de lokale overleggroep GAMMA, o.a. de uitvoering van het toezicht op de gewijzigde Drank en Horecawet per 1 januari 2013.

Subsidies

Subsidies zijn niet vanzelfsprekend. Verwachtingen vanuit de samenleving zijn vaak anders en omvangrijker, ook financieel, dan de gemeente kan bieden. Hierover zijn wij voortdurend in gesprek met de samenleving en grote subsidieaanvragers.

Maatschappelijk effect 2

In Achtkarspelen blijven mensen participeren in de lokale samenleving doordat zij ondersteund worden op het gebied van werk, inkomen, opvoeding, inburgering en sociale problematiek.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

Leerplicht

Achtkarspelen participeert in de RMC regio De Friese Wouden. Het terugdringen van het voortijdig schoolverlaten in gezamenlijk regionaal verband is succesvol.

Zodoende is, in nauwe samenwerking met het CJG netwerk, het aantal voortijdig schoolverlaters met meer dan 5% verminderd. Inzicht in de routes die jongeren doorlopen op het gebied van leren, werken en zorg, leidt tot betere samenwerking en betere resultaten, zoals minder uitval en meer uitstroom met minimaal startkwalificatie.

Volwasseneneducatie

Volwasseneneducatie is nog steeds noodzakelijk in Achtkarspelen. De aandacht gaat primair uit naar achterstandsgroepen. Van belang is om vooral op de individuele wens van de deelnemers in te spelen. Het College heeft ingezet op 142 trajecten.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Leerplicht

Als RMC-regio De Friese Wouden hebben we in het schooljaar 2012-2013 voor elkaar gekregen om **op één na het beste** te scoren met het laagste uitvalpercentage voortijdig schoolverlaters. Ook de ROC's in onze regio doen het goed. ROC Friese Poort staat in de lijst van alle ROC's met 3,7% op 4 (en op 1 als groot ROC). ROC Friesland College staat ook in de hoogste regionen met 5,2% en het Nordwin College is 4^e met 3,3% in de lijst van de AOC's. Onze buurtregio Zuidwest Fryslân scoort voor de tweede keer als beste van Nederland. In onze regio sprake is van een goede aanpak en samenwerking tussen scholen, onderwijsinstellingen en gemeenten als het gaat om de doelstelling van het VSV-convenant: "voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten". Dit resultaat is een mooie stimulans om op de ingeslagen weg voort te gaan. Doel is om met het uitvoeren van al onze maatregelen, waarin de jongere en haar of zijn vraag centraal staat, de komende twee jaar een gelijk resultaat te bereiken.

Voorschoolse educatie

De onderwijsinspectie heeft een bestandsopname gemaakt van de kwaliteit van de Voor- en Vroegschoolse Educatie in de gemeente. Het oordeel was overwegend positief met als aandachtspunten de doorgaande lijn voor- en vroegschoolse, en het formuleren van een ouderbeleid. De stuurgroep VVE is gestart met het maken van een analyse voor het ouderbeleid. De resultaatafspraken met het basisonderwijs en het monitoren van de doelgroeppeuters worden verder uitgewerkt. De jaarlijkse VVE-dag, waarin aandacht wordt besteed aan deskundigheidsbevordering van de professionals, is goed bezocht. Voor de VVE-klein-groep in Buitenpost ontstond in het najaar een wachtlijst. Dit probleem is deels ondervangen door de inzet van een ambulante tutor op de niet VVE groepen.

Volwasseneneducatie

De realisatie van het nagestreefde aantal trajecten is achter gebleven. De aandacht gaat primair uit naar achterstandsgroepen. In deze doelen was nog geen rekening gehouden met de ingrijpende stelselwijzigingen en forse kortingen op de rijksbudgetten. Met de doorwerking van deze wijzigingen is de indicator 142 niet reëel gebleken.

Maatschappelijk effect 3

In Achtkarspelen kunnen mensen rekenen op zorg als meedoen in de samenleving niet vanzelf gaat. Hiervoor is een vangnet van collectieve voorzieningen. Tevens kunnen individuele voorzieningen worden verstrekt ten behoeve van het behoud van het zelfstandig functioneren van burgers of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

Wmo

1. Doel is en blijft de komende jaren het verder uitdragen van de 'kantelinggedachte' in de keukentafelgesprekken met onze burgers. We willen daarmee bereiken dat er minder beroep wordt gedaan op individuele voorzieningen.
2. Wanneer inzet van een individuele voorziening nodig is dan willen we dat dit proces zo efficiënt en doeltreffend mogelijk verloopt. We willen een integraal werkend Wmo-loket.
3. We wilden de mogelijkheid onderzoeken of we door een gezamenlijke Europese aanbesteding een overeenkomst konden sluiten met een trapliftenleverancier. Dit doel is bereikt.

Jeugd

Meldingen en doorverwijzingen naar de huidige jeugdzorg zijn, door coördinatie van het CJG als netwerkorganisatie, afgenomen.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Wmo

1. Dit was het eerste jaar waarin we volledig hebben gewerkt met de 'gekantelde verordening'. We slagen er steeds beter in om samen met de burger te kijken naar wat men zelf of met behulp van de eigen omgeving kan oplossen. In 2013 zijn veel minder aanvragen voor dure woningaanpassingen gedaan. We hebben afspraken gemaakt met de woningbouwvereniging over het aanbieden van vrijgekomen aangepaste woningen.
Er zijn dit jaar meer aanvragen binnengekomen, dit heeft te maken met de grote verschuiving van Zorg in Natura (ZIN) naar persoonsgebonden budget (Pgb) binnen Hulp bij het Huishouden. De totale aanvragen binnen de Wmo zijn toegenomen, maar de kosten zijn fors afgenomen.
2. Eind 2012 leek het erop dat een groot deel van onze cliënten, die Hulp bij het Huishouden in de vorm van ZIN ontvingen, hun huidige zorgverlener zouden kwijtraken. Dit was het resultaat van aangekondigde bezuinigingen door het kabinet. Alleen wanneer zij zouden kiezen voor een Pgb en de zorgverlener voor de oude alfahulpconstructie konden zij bij elkaar blijven. Dit heeft erin geresulteerd dat 80%

van de cliënten heeft gevraagd om omzetting van ZIN naar Pgb. Samen met de zorgaanbieders hebben we dit omzettingsproces zo efficiënt mogelijk voor deze burgers ingericht.

- We werken voortdurend aan het optimaliseren van het Wmo-loket. Om onze burger beter van dienst te kunnen zijn, hebben we intern nieuwe afspraken gemaakt over de afbakening en beoordelingen van aanvragen. Ook in het kader van de transitie AWBZ wordt hard gewerkt aan een andere invulling van de loketfunctie.

Jeugd

De invoering van de Jeugdwet is per 1 januari 2015 een feit. Er wordt provinciaal en gemeentelijk gewerkt aan het samenstellen van transitiearrangementen. Hiermee wordt expliciet de continuïteit van zorg voor cliënten en behoud van de hiervoor benodigde zorginfrastructuur in 2015 en 2016 gewaarborgd. De lokale zorgaanbieders worden hier nauw bij betrokken, want zo lokaal mogelijk blijft uitgangspunt van deze transformatie.

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit programma. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Vershil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	15.569	15.379	190
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	1.770	2.072	301
Saldo baten en lasten voor bestemming	13.799	13.308	491
Toevoegingen aan reserves (lasten)	865	1.008	-143
Onttrekkingen aan reserves (baten)	17	16	-1
Saldo baten en lasten na bestemming	14.647	14.300	348
Verschillenanalyse lasten (excl. reservemutaties):			
1. Productgroep Educatie en Jeugdbeleid			-264
2. Productgroep Zorg, Welzijn en Gezondheid			84
3. Productgroep Sport en Cultuur			261
4. Productgroep Kruidhof			-23
5. Productgroep Wmo individueel			156
6. Uitvoeringskosten afdeling Samenleving			-25
Verschillenanalyse baten (excl. reservemutaties):			
7. Productgroep Educatie en Jeugdbeleid			334
8. Productgroep Zorg, Welzijn en Gezondheid			45
9. Productgroep Sport en Cultuur			-156
10. Productgroep Kruidhof			13
11. Productgroep Wmo individueel			42
12. Uitvoeringskosten afdeling Samenleving			23
Saldo verschillen voor bestemming			491
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):			
13. Productgroep Sport en Cultuur			0

14. Productgroep Wmo individueel	-143
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)	
15. Productgroep Zorg, Welzijn en Gezondheid	-1
Saldo verschillen na bestemming	348

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
<p>1. De overschrijding is te verklaren door het versneld afschrijven van de aan de Lits-locatie van het Lauwers College gerelateerde restantboekwaarden (-288.900 niet begroot, maar een gelijk bedrag begroot als bate – zie uitleg bij 7.), meer uitgaven voor leerlingenvervoer (-79.000, vooral door de indexering van de vervoerskosten) en hogere uitgaven dan begroot voor OZB en verzekeringen (-22.800). De overschrijding wordt verzacht door minder uitgaven voor groot onderhoud (13.000 – bijgestelde dotatie aan voorziening i.v.m. gewijzigde planning), leerplicht (7.000 - minder trajecten afgenomen), onderwijsachterstanden-beleid (52.400), inspectiekosten kinderopvang en peuterspeelzalen (11.000 – uitstel geplande controles i.v.m. omzetten peuterspeelzalen naar peuteropvang) en apparaatskosten CJG (36.000 – m.n. veroorzaakt door facturering en betaling die niet gelijk loopt met jaar uitvoering, en minder trajecten/activiteiten dan verwacht).</p>
<p>2. De onderschrijding op deze productgroep is m.n. een gevolg van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minder subsidie SCW door inzet zzp-er in plaats van Timpaan (46.200). • Minder kleine onderhoudsuitgaven dan verwacht door ontwikkeling nieuwe onderhoudsplannen (13.200). • Het beëindigen van het project Virtueel Loket (7.300). • Minder incidentele uitgaven voor ouderenvoer, mantelzorg en gezondheidszorg. Vooral door het implementeren van de "kanteling" (17.000).
<p>3. Een productgroep die 9 producten omvat kent vaak vele oorzaken voor één verschil, en dat is nu ook het geval. Op het onderdeel Cultuur een onderschrijding van € 14.000 door diverse kleinere over- en onderschrijdingen. Het onderdeel Sport levert een onderschrijding op van € 247.000. Belangrijkste oorzaak daarvan is de uitgestelde verkoop van het gymlokaal in Kootstertille, en daarmee de bijdrage aan het investeringskrediet (205.600). Het resterende verschil wordt veroorzaakt door minder uitgaven dan begroot voor onderhoud en energiekosten, en door ziektevervanging meer personele uitgaven.</p>
<p>4. Vrij veel kleinere over- en onderschrijdingen (< 5.000) en één iets grotere. In het laatste geval gaat het om de afdracht van de niet begrote winkelomzet, deze wordt gecompenseerd door een bate (zie ook 10).</p>
<p>5. Eind 2013 was de verwachting dat we uiteindelijk de begrote lasten met ca. € 500.000 gingen onderschrijven, en is dat bedrag via een begrotingswijziging toegevoegd aan de reserve Wmo. Uiteindelijk is de last nog lager uitgevallen dan verwacht; een extra "meevaller" van € 156.000. Enerzijds veroorzaakt door lagere uitgaven voor huishoudelijke hulp, meer mensen overgestapt naar een goedkopere vorm van hulp, collectief vervoer en woonaanpassingen, in beide laatste gevallen minder en minder dure toekenningen. En anderzijds hogere uitgaven voor vervoershulpmiddelen, meer en duurdere toekenningen, indicatiekosten, meer uitbesteed dan de afgelopen jaren, en hogere automatiseringskosten, doordat het pakket Wmo per 2013 apart in de lucht moet worden gehouden en geen onderdeel meer uitmaakt van het pakket Werk & Inkomen.</p>
<p>6. Los van de niet begrote loonkosten voor een bij een buurgemeente gedetacheerde bovenformatieve medewerker (14.700), die 100% vergoed worden door deze buurgemeente, een kleine overschrijding op de loonkosten die m.n. veroorzaakt is doordat vacaturerimte tijdelijk duurder is ingevuld dan begroot.</p>
<p>7. De realisatie van de nieuwbouw van het Lauwers College, en daarmee het afstoten van de locatie Lits, brengt het afschrijven van restantboekwaarden met zich mee. Deze overschrijding wordt opgevangen door een niet begrote onttrekking ten laste van het grondbedrijf, en dat betekent hier een bate van € 289.000. De andere grotere verklaring voor het verschil is een niet begrote terugontvangst als gevolg van subsidievaststellingen 2012; i.c. het schoolmaatschappelijk werk (26.500) en jeugdgezondheidszorg (21.000).</p>
<p>8. Het positief resultaat is vrijwel volledig te danken aan het product Gezondheid, en betreft niet begrote bedragen voor resp.: doorschuif BTW Veiligheidsregio (37.000), afrekening subsidiebijdrage GGD 2012 (6.000) en aflossing van een lening door de Stichting Begraafplaats Kootstertille (2.700).</p>
<p>9. Het verschil is te verklaren door het nog niet kunnen realiseren van de begrote verkoop van het gymlokaal te Kootstertille (-233.000). Deze tegenvaller wordt gecompenseerd door de inhaalactie inzake het innen van nog te betalen achterstallige huren voor binnen- en buitensportaccommodaties door verenigingen. Los van de eind 2013 via een begrotingswijziging reeds ingeboekte verwachte meeropbrengst is er een extra plus van € 77.000. Daarmee liggen we wat betreft het tijdig innen van huursommen weer vrijwel volledig op schema.</p>
<p>10. Door het slechte weer in de eerste maanden van het seizoen bleven de inkomsten uit recettes en evenementen c.q. sponsoring € 11.000 achter bij de begroting. Deze onderschrijding wordt ruimschoots opgevangen door een hogere kwekerijomzet (13.000 hoger) dan begroot, en meer inkomsten dan begroot uit re-integratie, verhuur restaurant en omzet van de winkel (11.000), die ook deels weer afgedragen wordt (zie ook 4.).</p>
<p>11. Meer baten dan begroot door een hogere eigen cliëntbijdrage (23.500) en de terugvordering van ten onrechte betaalde persoonsgebonden budgetten (18.500). De reden voor de eerste meevaller is dat gemeenten in 2013 de mogelijkheid kregen om aan cliënten die al langer een voorziening in gebruik hadden een eigen bijdrage te gaan vragen, en dat landelijk de eigen bijdrageregeling gewijzigd, waardoor het vermogen meer wordt meegeteld.</p>
<p>12. Meer baten dan begroot door: niet begroot ontvangen ziekengeld vanwege zwangerschap- en bevallingsverlof (8.000) & een niet begrote loonkostenvergoeding voor een bij een buurgemeente gedetacheerde bovenformatieve medewerker (14.700). Dit laatste bedrag fungeert ook als 100% dekking van de niet begrote loonkosten.</p>
<p>14. Eind 2013 is via twee begrotingswijzigingen ca. € 550.000 aan de reserve toegevoegd. Enerzijds een verwachte onderschrijding door lagere uitgaven dan begroot (500.000), anderzijds een hogere rijksbijdrage (50.000).</p>

Bij het opmaken van de rekening bleken de uitgaven, na deze wijzigingen, nog zo'n € 200.000 lager dan verwacht. Conform de nota Reserves & Voorzieningen mag de omvang van de reserve Wmo maximaal 20% van het jaarbudget zijn (925.543), en dat betekent dat van de extra "meevaller" nog € 143.000 in de reserve Wmo mag worden gestort. De rest (ca. 55.000) valt conform de nota vrij in het rekeningresultaat.

Programma 2 – Werk & Inkomen

Inleiding

Binnen programma 2 – Werk & Inkomen - worden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. **Inkomen**. Iedereen is verantwoordelijk voor eigen inkomen.
2. **Bijdrage maatschappij**. Iedereen draagt bij aan de maatschappij vanuit eigen vermogen en talenten.

Na de eerste twee jaar van samenwerking komt de afdeling Werk & Inkomen De Wâlden in rustiger vaarwater. De samenwerking staat. De basis daarvoor is gelegd in de indeling in klantgroepen en de daarop aangepaste dienstverlening. Tegelijkertijd worden slimme combinaties van re-integratie en handhaving ingezet om duidelijk te maken dat de volle inzet op werk, voor wie kan werken, noodzakelijk is. Fryslân breed wordt volop samengewerkt in de arbeidsmarktregio. Een gemeenschappelijke basis voor de uitvoering laat zich makkelijk aanpassen aan de lokale kleur. De vormgeving van Social Return is daar een goed voorbeeld van. Overeenkomstig de contourennotitie WWB is het cliëntenbestand ingedeeld in de klantgroepen Werk, Participatie en Zorg. Respectievelijk onderverdeeld naar 24%, 34% en 42%. Hierin is een relatie gelegd tussen de klantgroepen, de inzet van het participatiebudget en de inzet vanuit de afdeling. Kernwoorden zijn maatwerk, eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en wederkerigheid.

Maatschappelijk effect 1

Iedereen is verantwoordelijk voor eigen inkomen.

Welke doelen wilden we bereiken?

Het college heeft als doel om ervoor te zorgen dat zo weinig mogelijk mensen een uitkering ontvangen. Dit wil het college realiseren door enerzijds een verhoogde uitstroom naar werk te bewerkstelligen, en anderzijds de poortwachterfunctie te versterken.

Verder wil het college mensen, die tijdelijk niet in hun kosten van levensonderhoud kunnen voorzien, zo snel en klantvriendelijk mogelijk van een minimuminkomen voorzien. Aan de andere kant wil het college de inkomsten uit terugvordering en verhaal verhogen, door scherp in te blijven zetten op de uitgangspunten van hoogwaardig handhaven en terugdringing van het crediteurenbestand.

De concrete doelen die zijn gesteld:

1. poortwachterfunctie versterken met als doel het aantal vragen met 20% te verlagen.
2. 80% van de aanvragen voor levensonderhoud, na 3 weken zoektijd (poortwachten), worden binnen 5 dagen afgehandeld.
3. 50% van de aanvragen op het gebied van minimabeleid worden binnen 3 weken afgehandeld, en 100% binnen de wettelijke termijn.
4. de inkomsten uit terugvordering en verhaal verhogen door scherp in te blijven zetten op de uitgangspunten van hoogwaardig handhaven en terugdringing van het crediteurenbestand.
5. 100 mensen laten uitstromen uit de WWB.

Welke doelen hebben we bereikt en wat hebben we gedaan om deze doelen te bereiken?

1. Het streven van het college was om door het versterken van de poortwachterfunctie de instroom van aanvragen met 20% te reduceren. Gebleken is dat op dit punt in 2013 een resultaat van 44% is bereikt. Hierin is het effect van de wettelijke wachttijd van 4 weken voor jongeren (< 27 jaar) en de intensieve wijze waarop aanvragers van

- 27 jaar en ouder gedurende 3 weken worden aangesproken op het ondernemen van eigen initiatieven (te vergelijken met de wachttijd voor jongeren) begrepen.
2. De aanvragen om een uitkering voor levensonderhoud zijn in 2013 in 86% van de gevallen binnen 5 weken afgehandeld. Dat betekent dat het streefgetal van 80% afhandeling binnen 5 dagen na afloop van de wachttijd ruimschoots is gehaald. Overigens blijven wij met deze resultaten ruimschoots binnen de wettelijke afhandelingstermijn van in totaal 8 weken.
 3. De aanvragen op het gebied van minimabeleid zijn conform het streven voor 100% binnen de wettelijke termijn van 8 weken afgehandeld. Van alle aanvragen is 84% binnen 3 weken afgehandeld.
 4. Voor handhaving zijn nog altijd de uitgangspunten van hoogwaardige handhaving van kracht. Als informatievoorziening, dienstverlening en controle op orde zijn kan vervolgens consequent worden gehandhaafd. Als doel ten aanzien van de baten uit terugvordering en verhaal is voor 2013 een resultaat van 3% van het budget voor de inkomensvoorzieningen (het budget BUIG) gesteld. Er blijkt een resultaat van 2,4% te zijn behaald. Daarnaast is ingezet op een terugdringing van het debiteurenbestand door maximaal in te zetten op invordering door debiteuren actief en consequent te benaderen, als betalingen achterwege blijven.
 5. Het ambitieuze streven van het college was om 100 mensen te laten uitstromen uit de WWB, inclusief parttime¹ en tijdelijke² uitstroom, door een betere aansluiting te creëren tussen beschikbaar werk en de talenten van mensen met een uitkering. Het afgelopen jaar heeft team Werk en Participatie sterk ingezet op de relatie met de werkgevers, de groepsgewijze aanpak verder ontwikkeld, en methodische werken geïntroduceerd. Dit heeft geresulteerd in een relatieve hoge uitstroom, in een periode van laag conjunctuur. Het aantal mensen wat is ingestroomd op de arbeidsmarkt is 95, daarmee is het ambitieuze streefaantal van 100 personen bijna gehaald.
 6. Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt door accountmanagers bij werkgevers gesproken over Werkervaringsplaatsen (WEP). Dit instrument wordt gecombineerd ingezet met (leer)doelen voor de cliënt, om belemmeringen weg te nemen als voorbereiding op de instroom op de arbeidsmarkt. In 2013 hebben 60 mensen hun kansen op de arbeidsmarkt via een WEP vergroot.

Maatschappelijk effect 2

Iedereen draagt bij aan de maatschappij vanuit eigen vermogen en talenten.

Welke doelen wilden we bereiken?

Voor alle mensen wordt, door een 'Elkenien Dwaande' aanpak die vanaf het begin nadrukkelijk met (kennis)partners, aanbieders en klantgroepen wordt ontwikkeld, bezocht om de mensen maatschappelijk actief te maken, of de eigen zorg actief op te pakken en te regelen. We gaan daarbij uit van de kracht en eigen verantwoordelijkheid van mensen om zichzelf te redden. Het college kiest daarbij als uitgangspunt, dat iedereen het verdient om een nuttige bijdrage aan de samenleving te kunnen leveren. Ook wanneer men afhankelijk is van een uitkering kan men hun talenten op een andere manier maatschappelijk benutten. Als streefwaarde houdt het college aan dat 80% van het aantal burgers met een uitkering in de toekomst vrijwilligerswerk gaat doen of een andere tegenprestatie levert.

¹ Onder parttime werk wordt hier verstaan minimaal 24 uur per week.

² De afgelopen jaren hebben we met name ingezet op volledige en duurzame uitstroom. Dat blijft uiteraard belangrijk. In het licht van een veranderende arbeidsmarkt (flexibilisering) waarin de beweging van baanzekerheid naar werkzekerheid wenselijk is, is het van belang dat we meer inzetten op uitstroom naar flexibele- en deeltijd arbeid.

Welke doelen hebben we bereikt en wat hebben we gedaan om deze doelen te bereiken?

In de loop van 2013 zijn we gestart met Dyn Ynset; een talentenbank voor alle burgers binnen de gemeente Achtkarspelen. Hiermee maakte het college gebruik van de bevoegdheid om invulling te geven aan het instrument "de tegenprestatie voor de uitkeringsgerechtigde". In eerste instantie richt Dyn Ynset zich op de personenkring van de Wwb en Ioaw, het ultieme doel is om dit uit te rollen over al onze burgers.

Bij de tegenprestatie gaan we uit van de intrinsieke motivatie van de burger. We sluiten aan bij de affiniteit van de burger door vraag en aanbod op basis van talenten. Het doel van Dyn Ynset is een impuls te geven aan de invulling van de Sociaal Maatschappelijke Agenda.

Op 31 december 2013 stonden 162 burgers van Achtkarspelen ingeschreven, zijn er 41 klussen vanuit Achtkarspelen gemeld en hebben ca. 35 personen een klus verricht of zijn hier nog mee bezig. Hoewel sommige burgers sceptisch stonden tegenover vrijwilligerswerk c.q. maatschappelijk actief zijn, zijn de reacties tot nu toe overwegend positief. Enkelingen hebben zich voor een tweede klus gemeld of zijn zelfs als vrijwilliger bij de organisatie gebleven. Om maatschappelijk actief te zijn is Dyn Ynset niet het enige instrument, maar kan en wordt er ook 'gewoon' vrijwilligerswerk/mantelzorg door onze burgers verricht. Hiermee is een eerste aanzet gemaakt om de streefwaarde te halen om 80% van het aantal burgers met een uitkering vrijwilligerswerk te laten doen of een andere tegenprestatie te laten verrichten.

Daarnaast is om groei van de werkgelegenheid te realiseren en de werkloosheid terug te dringen een actieve *samenwerking tussen arbeidsmarkt, onderwijs en overheid* noodzakelijk. In 2013 zijn deze eerder opgebouwde contacten onderhouden en waar mogelijk uitgebreid. Het project Bouwen aan Ambitie 2 is afgerond, waarbij diverse onderwijsinstellingen betrokken zijn bij de bouw van een schip, en de voorbereiding voor Bouwen aan Ambitie 3 is opgestart.

De samenwerking tussen de afdelingen Ontwikkeling en Werk en Inkomen is verder uitgebouwd door een substantiële bijdrage te leveren aan de werkgeversdienstverlening.

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit programma. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Vershil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	21.180	22.826	-1.646
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	18.195	21.234	3.039
Saldo baten en lasten voor bestemming	2.985	1.592	1.393
Toevoegingen aan reserves (lasten)	561	1.791	-1.230
Onttrekkingen aan reserves (baten)	581	554	-26
Saldo baten en lasten na bestemming	2.965	2.829	136
Verschillenanalyse lasten (excl. reservemutaties):			
1. Productgroep Participatiebudget			37
2. Productgroep Inkomensvoorziening			-1.416
3. Productgroep Minimabeleid			-87

4. Productgroep Sociale werkvoorziening	152
5. Productgroep Opvang Asielzoekers	-34
6. Productgroep Uitvoeringskosten Werk & Inkomen	-298
Verschillenanalyse baten (excl. reservemutaties):	
7. Productgroep Participatiebudget	25
8. Productgroep Inkomensvoorziening	2.671
9. Productgroep Minimabeleid	37
10. Productgroep Sociale werkvoorziening	-16
11. Productgroep Opvang Asielzoekers	10
12. Productgroep Uitvoeringskosten Werk & Inkomen	311
Saldo verschillen voor bestemming	1.393
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):	
13. Productgroep Participatiebudget	-24
14. Productgroep Inkomensvoorziening	-1.200
15. Productgroep Minimabeleid	-6
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)	
16. Productgroep Inkomensvoorziening	-54
17. Productgroep Minimabeleid	4
18. Productgroep Opvang Asielzoekers	24
Saldo verschillen na bestemming	136

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
<p>1. De onderschrijding is m.n. toe te schrijven aan de opstart van het nieuwe gezamenlijke team, waardoor het uitzetten van nieuwe trajecten iets later is opgestart dan oorspronkelijk de bedoeling was (71.500). Tegenover de "meevaller" staat een overschrijding voor inburgering (34.400). Hier is sprake van een na-ijleffect. In het verleden was de rijksbijdrage i.c. hoger dan de kosten, doordat we achterliepen met de inburgering. En nu we aan het inhalen zijn is de rijksbijdrage lager i.v.m. de afbouw en overdracht van deze taak aan de IB-groep.</p>
<p>2. Een overschrijding op het budget inkomensvoorziening Achtkarspelen, die verklaard wordt door een stijging van het aantal verstrekte uitkeringen en kredieten. Deze overschrijding wordt meer dan volledig opgevangen door een hogere bate.</p>
<p>3. De overschrijding wordt deels veroorzaakt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meerkosten Schulddienstverlening Kollumerland (-12.500), deze worden 100% vergoed door deze gemeente (zie ook 9). • verstrekte leningen i.h.k.v. Schulddienstverlening en meerkosten GKB (-6.000), waarvan de eerste gedekt worden uit de reserve Waarborgfonds. • een meevaller voor wat betreft de eigen uitvoeringskosten Schulddienstverlening (19.000). • meer uitgaven dan verwacht voor bijzondere bijstand c.a. dan eind 2013 werd verwacht (-88.000). Aanvankelijk is deze begrotingspost verlaagd in november. Begin 2014 bleek dat er in de laatste periode 2013 meer is toegekend dan op basis van eerdere prognose was voorzien.
<p>4. De onderschrijding kan m.n. verklaard worden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een lagere door te sluiten rijksbijdrage aan de Sw-schappen (65.000). • minder aan te vullen subsidie aan de GR door o.a. een hogere rijksvergoeding voor loonkosten dan eerder door het Rijk aangekondigd (104.000). • meerkosten a.g.v. afwikkelingen voorgaande dienstjaren, waar onder bonus begeleid werken, à € 22.000.
<p>5. Per 2013 ontvangt de gemeente geen structurele vergoeding meer voor de opvang van asielzoekers, maar is nog wel verantwoordelijk voor asielzoekers die voor 2013 in de gemeente gehuisvest waren. Omdat niet duidelijk was welke kosten nog te verwachten waren, en er nog een achterliggende reserve was, is geen bedrag meer begroot.</p>
<p>6. Hieronder de belangrijkste verklaring voor de niet begrote overschrijding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Friciekosten voor personeel (105.000), dat in 2013 volledig bekostigd is uit bijdragen van buurgemeenten i.h.k.v. afrekening en uitleen. • Kosten voormalig personeel – UVW (66.000). • In het kader van de samenwerking met Tytsjerksteradiel is een deel van de afgesproken formatie, dus ook ons aandeel hierin, in afwachting van de werkmaatschappij, tijdelijk ingevuld met flexkrachten, en daarnaast hadden we te maken met de vervanging van een aantal langdurig zieke medewerkers. Een niet begrote kostenpost van € 160.000. • En ten slotte een vrij groot aantal kleinere mee- en tegenvallers inzake de niet personele uitvoeringskosten – per saldo een meevaller van ca. € 30.000.

7.	Het verschil bestaat uit een teruggaaf van afgedragen BTW op re-integratie-uitgaven over 2008 n.a.v. gerechtelijke uitspraken. Het bedrag van teruggaaf wordt in de reserve gestort (zie 13).
8.	een hogere rijksbijdrage van ca. € 1.070.000 is een belangrijke reden voor de overschrijding. En daarnaast meer inhoudingen en boetes, meer aflossingen van verstrekte kredieten en nabetalingen door het rijk over eerdere dienstjaren (in totaal ca. 400.000). In 2013 is een bedrag van € 1,2 mln. vrijgevallen, dat in 2012 op uitdrukkelijk verzoek van onze accountant op de balans is geplaatst in verband met een mogelijk terugbetaalrisico. Dit risico is in de optiek van de accountant nu niet meer aanwezig, vandaar de vrijval (zie ook 14).
9.	De overschrijding is voor 1/3 gerelateerd aan de Schulddienstverlening, die wij uitvoeren voor Kollumerland. Hier staat een gelijk bedrag aan meerkosten tegenover. Voor nog 1/3 bestaat de overschrijding uit een hogere aflossing van verstrekte leenbijstand dan begroot. De resterende 1/3 bestaat uit een hogere geïnde eigen bijdrage budgetheer (meer klanten) en aflossing van verstrekte leningen i.h.k.v., die uiteindelijk weer terugstort worden in de reserve Waarborgfonds.
10.	De onderschrijding is te wijten aan het feit dat de ontvangen rijksbijdrage iets lager uitviel dan werd verwacht.
11.	Per 2013 ontvangt de gemeente geen structurele vergoeding meer voor de opvang van asielzoekers, en wordt er dus niet meer een bedrag begroot. In 2013 heeft de gemeente nog een (na)betaling ontvangen van het COA.
12.	Hieronder de verklaring voor de niet begrote overschrijding: <ul style="list-style-type: none"> • Vergoedingen door o.a. buurgemeenten voor personeel dat door Achtkarspelen uitgeleend was (61.000). • Inkomsten uit ziekgeld (5.000). • Afrekening samenwerking t/m 2012 en SDV met Kollumerland (97.000). • Een positief resultaat op de jaarlijkse waardering debiteuren Wwb/Bbz (148.000).
13.	Zie 7. In overleg met de gemeentelijke accountant wordt dit bedrag gestort in de reserve Re-integratie.
14.	Conform eerdere rapportage aan de raad – eind 2013- is de onder 8. aangehaalde vrijval van een verplichting à € 1,2 mln. in zijn geheel toegevoegd aan de reserve Inkomensvoorziening. Dit om de verwachte tekorten in 2014 en 2015 op te kunnen vangen.
15.	Bedrag betreft de terugbetaling van verstrekte kredieten in het kader van schulddienstverlening. Bedrag wordt teruggestort in de reserve Waarborgfonds, waaruit destijds ook de betaling is bekostigd. Verstrekkingsen en terugbetalingen worden niet begroot, vanwege de niet voorzienbaarheid van beide.
16.	Door een iets langzamere instroom van klanten dan was geprognosticeerd, is de onttrekking aan de reserve Inkomensvoorziening ca. 10% lager uitgevallen dan verwacht.
17.	Bedrag betreft de verstrekking van een kredieten in het kader van schulddienstverlening. Bedrag wordt bekostigd door een onttrekking uit de reserve Waarborgfonds. Zie ook opmerking bij 15.
18.	Per 2013 ontvangt de gemeente geen structurele vergoeding meer voor de opvang van asielzoekers, maar is er nog wel de verantwoordelijkheid voor asielzoekers die voor 2013 in de gemeente gehuisvest waren. Het verschil tussen lasten en baten, i.c. meerkosten, wordt bekostigd door een onttrekking aan de reserve Inburgering.

Programma 3 - Veiligheid

Inleiding

Voor het opstellen van programma 3 wordt gebruik gemaakt van de vijf veiligheidsvelden van de methode Kernbeleid Veiligheid. Deze methode is een belangrijk hulpmiddel voor gemeenten om op gestructureerde wijze tot integraal veiligheidsbeleid te komen. De vijf veiligheidsvelden zijn:

1. Een veilige woon- en leefomgeving
2. Bedrijvigheid en veiligheid
3. Jeugd en Veiligheid
4. Fysieke Veiligheid
5. Integriteit en Veiligheid

In dit programma zijn geen specifiek maatschappelijke effecten beschreven.

Welke doelen hebben we bereikt?

Brandweer

Per 1 januari 2014 is er een Friese Brandweerorganisatie. Alle Friese brandweerkorpsen zijn samengevoegd in een geregionaliseerde organisatie. De inwoners van onze gemeente merken hier niet direct iets van, dit geldt voor het grootste deel ook voor de brandweervrijwilligers uit de gemeente Achtkarspelen. Hoewel formeel afscheid is genomen van onze vrijwilligers blijft de gemeente ook de komende tijd op een goede wijze bij hen betrokken. Het gaat hier niet om een afscheid, maar om een nieuw begin! Het project "Samen naar een brandweer" was in 2013 een intensief traject. Binnen alle projectonderdelen - deelprojecten, BOR, klankbordgroepen, projectteam, POOK etc. - is met veel energie en passie gewerkt aan de nieuwe organisatie. Er is dan ook veel vertrouwen in de toekomst en bereidheid om te werken aan zaken die nog beter kunnen en moeten. Eén van de grootste uitdagingen in dit verband is om meer en meer aan de voorkant te komen, dus voorkomen dat er brand uit breekt dus!

Crisisbeheersing

Het nieuwe crisisplan is volledig geïmplementeerd in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Voor de in te vullen functies, verantwoordelijkheden en bijbehorende achtervang zijn personen uit beide ambtelijke organisaties aangewezen. Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's is gewerkt aan het regionaal basisniveau crisisbeheersing. Volgens dit nieuwe concept vinden opleidingen plaats en wordt getraind en geoefend. Naast elk gemeentelijk onderdeel apart eindigt elke jaarlijkse oefencarrousel met een integrale eindoefening. Daarnaast waren Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel onderwerp van de grote regionale systeemoefening.

Integrale veiligheidsbeleid

Medio 2013 heeft uw raad de integrale Veiligheidsnota "Feiligens yn de Wâlden 2014-2018" vastgesteld. Op basis hiervan wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma geschreven waarover de raad separaat op de hoogte wordt gehouden. Hierin wordt vooral aandacht gegeven aan de regionaal en de door de raad vastgestelde prioriteiten: (huiselijk) geweld, woninginbraken, Jeugd, alcohol en drugs, fysieke veiligheid en verkeersveiligheid.

In het kader van de vorming van de National Politie zijn ook regionaal en lokaal zaken veranderd. Het district Noordoost is inmiddels uitgebreid met Tytsjerksteradiel. En binnen dit district vormen Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel een operationele eenheid. Het is gebleken dat dit de aansturing, zichtbaarheid en slagkracht van de politie in onze gemeente ten goede komt. Met name de wijkgerichte aanpak met drie nieuwe buurtagenten werpt zo haar vruchten af.

Burgernet

Op initiatief van uw raad is in 2013 Burgernet in onze gemeente geïntroduceerd. Inmiddels nemen ca. 2.700 inwoners van de gemeente hieraan deel. Bijna 10% dus.

Dit percentage ligt net boven het noordelijk gemiddelde. In 2013 zijn er al diverse Burgernet acties geweest, waar door de deelnemers ook goed op wordt gereageerd. Landelijk zijn er 1.447.250 Burgernet deelnemers, verdeeld over 403 gemeenten. Gemiddeld worden 400 heterdaad acties per maand opgestart, met een gemiddeld succes van 9%.

In Noord Nederland zijn er 144.597 Burgernet deelnemers, verdeeld over 58 gemeenten.

District	Deelnemers Burgernet op 01-12-2013	Percentage t.o.v. inwoneraantal
Drenthe	36.473	10,2%
Fryslân	56.670	8.8%
Groningen	51.454	9.2%
Totaal	144.597	9,4%

- Gemiddeld zijn er 80 heterdaad acties per maand, het gemiddeld succes is 11%
- Er zijn 111 heterdaad acties opgelost dankzij oplettende burgers (11%)
- Er zijn 711 telefonische reacties bij 0800-0011 binnengekomen na heterdaad acties
- Er zijn per maand gemiddeld 40 'gemiste' heterdaad acties.

Handhaver Openbare orde en veiligheid

Vanaf mei 2013 heeft Achtkarspelen een handhaver openbare orde en veiligheid. Deze functioneert vanuit het gezamenlijk handhavingsteam met Tytsjerksteradiel. Behalve de reguliere handhaving- en overlastzaken heeft deze handhaver zich vooral bezig gehouden met de ontwikkeling en implementatie van de gewijzigde drank- en horecawet. Vanuit deze hoedanigheid is hij ook contactpersoon van de horeca en wordt in goed overleg met dezelfde horeca geprobeerd te komen tot het ondertekenen van het horecaconvenant. Over de ontwikkelingen i.c. wordt u in 2014 separaat geïnformeerd.

Alcoholmatigingsbeleid

Sinds 2013 zijn alle voortgezet onderwijs scholen bezig met een voorlichting programma over alcohol en drugs. Op de basisscholen wordt in groep 7 voorlichting gegeven aan ouders door de verpleegkundige van de GGD (aansluitend op de leerling bespreking). Verder is opnieuw een convenant afgesproken met de "Nuchtere Fries" voor een periode van 4 jaar. Onder deze inmiddels bekende naam worden in onze gemeente de komende periode dus ook weer diverse preventieactiviteiten gehouden.

Er zijn opnieuw IVA (instructie verantwoord alcoholgebruik) trainingen gegeven aan de barmedewerkers in sportkantine. Er is een dorpentour gehouden door het Centrum jeugd en gezin (CJG), waarin het puberbrein en de gevolgen van alcohol-/middelengebruik door een deskundige en de aanwezige ouders zijn besproken.

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit programma. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Verschil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	1.095	1.898	-803
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	53	733	680
Saldo baten en lasten voor bestemming	-1.042	-1.165	-123
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0
Saldo baten en lasten na bestemming	-1.042	-1.165	-123
Verschillenanalyse lasten (excl. reservemutaties):			
1. Brandweer			-757
2. Integrale veiligheid			-43
3. Crisisbeheersing			-3
Verschillenanalyse baten (excl. reservemutaties):			
4. Brandweer			634
5. Integrale veiligheid			46
6. Crisisbeheersing			0
Saldo verschillen voor bestemming			-123
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):			
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)			
Saldo verschillen na bestemming			-123

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
<p>1. Per 1 januari 2014 zijn de brandweertaken overgedragen naar de Veiligheidsregio Fryslân. De boekwaarden op brandweermaterieel € 530.000 en brandweergarage € 104.000 zijn in één keer afgeschreven. In verband met de overgang van de brandweer naar de veiligheidsregio zijn ook de vergoedingen van het personeel voor het 4e kwartaal verantwoord op het dienstjaar 2013, in totaal € 37.000. In voorgaande jaren werd het laatste kwartaal verantwoord in het volgende dienstjaar. Omdat de brandweertaak in 2014 niet meer tot de gemeente behoort is dit niet meer mogelijk. Aan opleidingen is in 2013 € 31.000 meer uitgegeven door extra opleidingen leergang Manschap A en de compact opleiding vrachtauto. De ingeboekte besparingsmaatregelen € 15.000 op formatie en € 43.000 voor samenvoeging kazernes zijn niet gerealiseerd door de overgang per 1-1-2014 naar de Veiligheidsregio.</p>
<p>2. In 2013 is een medewerker uitgeleend aan de gemeente Heerenveen (€ 33.000). Deze uitgaven worden volledig vergoed in 2013 en 2014 (zie ook 5).</p>
<p>4. Voor de boekwaarden van het brandweermaterieel en brandweergarage is een vergoeding ontvangen van de Veiligheidsregio Fryslân van € 627.000. Van de Veiligheidsregio is vanwege afrekening voorgaande dienstjaren nog € 6.000 ontvangen.</p>
<p>5. De afrekening van het Toezichthoudersproject Noordoost Fryslân heeft een bijdrage van € 28.500 opgeleverd. Daarnaast is een vergoeding ontvangen van de gemeente Heerenveen wegens de detachering van een medewerker veiligheid van € 17.700, er volgt in 2014 nog een eindafrekening.</p>

Programma 4 – Leefomgeving

Inleiding

Het programma Leefomgeving bevat veel onderdelen die vallen binnen de cyclische onderhoudswerkzaamheden die benodigd zijn om een goede leefomgeving binnen de gemeente te creëren en, wellicht nog belangrijker, in stand te houden. Alles wat vanuit de ontwikkelvisie gerealiseerd is en wordt heeft daarna onderhoud nodig. Een groot onderdeel van het programma leefomgeving betreft dan ook onderhoudsbudgetten op het gebied van de producten wegen, gebouwen, groen en diverse andere infrastructurele producten. Het uitgangspunt bij het onderhoud van kapitaalgoederen als wegen, gebouwen en riolering is het voldoen aan onze zorgplicht als beheerder, waarbij uitgegaan wordt van een beheer- en onderhoudssituatie op basisniveau (gericht op instandhouding van de kapitaalgoederen). Ook behouden en versterken we waar mogelijk het unieke landschap en groen in de gemeente.

Hiertoe worden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. **Wegen**. Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden.
2. **Groen**. Behouden en zo mogelijk versterken van het unieke landschap en groen in de gemeente.
3. **Riolering**. Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast.
4. **Afval**. Een duurzame en efficiënt inzameling en verwerking.

Maatschappelijk effect 1 - Wegen

Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden.

Welke doelen wilden we bereiken?

Het reguliere wegenonderhoud is gebaseerd op de rapportage "Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)". Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen.

Het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud wordt vanaf 2013 getemporiseerd en uitgesmeerd over een periode van 15 jaar in plaats van 10 jaar (gerekend vanaf 1-1-2011), wat neerkomt op het terugbrengen van het achterstallig wegenonderhoud met 6,67% per jaar.

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Eind 2013 zouden we 20% moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegenonderhoud ten opzicht van peildatum 1 januari 2011 (€ 4.900.000).

Het achterstallig wegenonderhoud bedraagt eind 2013 € 3.091.000, dat komt neer op een verlaging van 36,9% ten opzichte van peildatum. Dit is meer dan de ten doel gestelde 20% en hiermee lopen we voor op de doelstelling. Deze voorsprong is al gerealiseerd in de jaren 2011 en 2012. Verder is sprake van een na-ijleffect van onderhoudswerken – nu uitgevoerd, maar bekostigd zijn uit budgetten van eerdere boekjaren. Op basis van het sneller inlopen van het achterstallig wegenonderhoud is een besparing gerealiseerd op de jaarlijkse budgetten. Of het voorlopen op de gestelde doelstelling ten aanzien van het achterstallig onderhoud financiële gevolgen heeft, wordt betrokken bij de behandeling van de kadernota 2015.

In 2013 zijn o.a. de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de wegen:

- Reconstructie Sarabos (gedeeltelijk) te Gerkesklooster-Stroobos waarbij asfalt is vervangen door beton;
- Industrierterrein Lauwerskwartier te Surhuisterveen woonrijp maken;

- Herinrichting Kuipersweg te Buitenpost buiten bebouwde kom;
- Herinrichting Bernhardlaan te Buitenpost;
- Herinrichting Pauloane te Harkema;
- Asfalteren Boskwei te Drogeham;
- Herstraten De Reiden en De Resken te Twijzelerheide;
- Herstraten De Zeilen, De Schepperstrjitte en Scheltingastrjitte te Buitenpost;
- Herstraten Ds. van Velzenstrjitte te Drogeham;
- Herstraten It Súd te Surhuizum.

Het uitvoeren van het wegenonderhoud op basisniveau en het inlopen van het achterstallige wegenonderhoud wordt gecontinueerd, dit cf. het gemeentelijk wegbeheer zoals dat is vastgelegd in de rapportage "Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)".

Maatschappelijk effect 2 - Groen

Behouden en zo mogelijk versterken van het unieke landschap en groen in de gemeente.

Welke doelen wilden we bereiken?

De kwaliteit van de openbare ruimte is van invloed op de kwaliteit van de leefomgeving en de aantrekkelijkheid van de gemeente. Het groenonderhoud is daarvan een belangrijk bestanddeel. Het college streeft daarbij naar een op de maatschappelijke situatie afgestemde functionele onderhoud- en beheersituatie van het gemeentelijk openbaar groen (bermen, groenstroken en plantsoenen).

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Het doel is gehaald, alsmede de opgelegde bezuinigingstaakstellingen. De komende jaren verwachten we dat de bezuinigingen nopen tot het naar beneden toe bijstellen van de doelen op het gebied van groenonderhoud.

Ook heeft het behoud en de versterking van het unieke landschap en groen in de gemeente (en zijn omgeving) onze aandacht. Daarvoor hebben we, waar mogelijk, aangesloten en mee geparticipeerd met de ontwikkelingen binnen het Nationaal Landschap De Noordelijke Friese Wouden. Ook biedt het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied het ruimtelijk instrumentarium tegen ongewenste kap.

Het groenonderhoud is net als voorgaande jaren voor het merendeel uitgevoerd door Caparis. In 2014 is als proef één dorp (Kootstertille) uit het bestek gehaald. Lokale hoveniers zijn gevraagd om een offerte uit te brengen. Door de proef wilde de gemeente inzicht krijgen in prijzen en consequenties voor het onderhoud wanneer er in de toekomst wellicht een andere invulling aan de Wsw moet worden gegeven. De verkregen informatie kan tevens worden gebruikt bij het adviseren over de realisatie en haalbaarheid van de reeds geplande bezuinigingstaakstellingen voor de komende jaren. Verder is onderzocht of er andere partijen zijn die bijdragen kunnen leveren aan groenonderhoud, zoals bijvoorbeeld buurtverenigingen. Met een aantal buurtverenigingen zijn gesprekken geweest. Uiteindelijk hebben alle verenigingen aangegeven, na overleg met hun achterban, af te zien van het zelf doen van onderhoud aan het groen. Ook het afstoten van groen wordt intensiever uitgevoerd. Het gaat in de regel om verkoop of verhuur van relatief kleine stroken. Aan het realiseren van de bezuinigingstaakstellingen draagt dit tot nu toe slechts in bescheiden mate bij. Het versoberde maairegime, zoals dat vorig jaar is ingezet, is gehandhaafd. Waar mogelijk is arbeidsintensieve beplanting vervangen door arbeidsextensieve. Op bedrijventerreinen is dit inmiddels gebeurd en ook bij reconstructies wordt gekozen voor de meest passende arbeidsextensieve inrichting. De besparing hierop wordt de komende jaren geëffectueerd.

De grote najaarsstorm in oktober heeft tot hoge, onvoorziene, kosten geleid. Het was dan ook een storm van uitzonderlijke sterkte en omvang. De kosten van de stormschade bedragen ca. € 150.000. Dit betekende een grote overschrijding op het groenbudget.

Om het landschap te versterken en te behouden is o.a. besloten een bijdrage te leveren aan het vervolg van het NFW-project 'Energie uit hout'. Ook heeft een landschapsinventarisatie plaatsgevonden. Hiervoor zijn alle houtwallen en elzensingels geïnventariseerd. De inventarisatie is een bijlage bij het bestemmingsplan buitengebied en kan bijdragen aan een hogere kwalitatieve vergunningverlening en handhaving op het gebied van landschap. Op het gebied van handhaving kan qua capaciteit overigens niet altijd worden geleverd wat een optimaal landschapsbeheer vraagt.

Maatschappelijk effect 3 - Riolering

Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast.

Welke doelen wilden we bereiken?

De taken en verplichtingen die de gemeente heeft op het gebied van riolering, zijn van oudsher vastgelegd in de Wet milieubeheer. Daarnaast is per 1 januari 2008 de Wet Gemeentelijke watertaken van kracht. Binnen deze kaders zijn beperkte beleidskeuzes mogelijk. Deze zijn door de raad vastgesteld in het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2010-2014. Het GRP richt zich, naast het operationeel beheer, op de invulling van de nieuwe watertaken en het voorkomen van wateroverlast. De taken op het gebied van riolering zijn conform dit GRP ingevuld.

Daarnaast wil het college meer burgers en leerlingen milieubewust maken, met behulp van de inzet van Natuur- en Milieu Educatie (NME).

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Veel van de doelstellingen uit het GRP zijn gerealiseerd, maar we merken ook dat niet de gehele workload uitgevoerd kan worden. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de relatief beperkte capaciteit, waardoor herprioritering moet plaatsvinden. Dit komt ook aan de orde in het nieuwe GRP. Eind 2014 wordt gestart met het opstellen hiervan.

In 2013 zijn o.a. de volgende rioolvervangingen en aanleg van regenwaterstructuren gerealiseerd:

- Rioolvervangings Prins Willemstrjitte en Casimirstrjitte te Kootstertille;
- Rioolvervangings en aanleg regenwaterstructuur De Achtkant te Buitenpost;
- Regenwaterstructuur Kerkeboeren te Gerkesklooster-Stroobos;
- Rioolvervangings en aanleg regenwaterstructuur in de Voorstraat, Irenestraat en Schoolstraat te Buitenpost;
- Rioolvervangings G. Japikstraat te Buitenpost.

In samenwerking met de verschillende NME centra in Noordoost Fryslân wordt gewerkt aan een leskist over de werking van de riolering. In dit project ligt de focus op het eigen verbruik van water en de weg die dat water vervolgens gaat. De gemeente is immers verantwoordelijk voor het doelmatig inzamelen en transporteren van afval- en hemelwater op haar grondgebied. Daartoe beheert de gemeente het rioleringsstelsel. Het doel is dat de kinderen kennis maken met het riool. Ze gaan op zoek naar de wereld achter het afvoerputje en de regenpijp. Ze gaan op verkenning uit naar een verborgen stuk van hun eigen leefomgeving.

Maatschappelijk effect 4 - Afval

Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking.

Welke doelen wilden we bereiken?

Afvalinzameling en -verwerking is in principe kostendekkend. In het kader van de bedrijfsvoering, maar ook vanwege de positieve effecten op milieu en duurzaamheid, is hergebruik van afvalstoffen en het vermarkten daarvan een belangrijk item. Steeds vaker kan afval als grondstof worden benut. Dit kan in de toekomst mogelijk leiden tot een verlaging van de afvalstoffenheffing.

Ook op het gebied van afval wordt NME ingezet om het milieubewustzijn binnen de gemeente verhogen. Door het voorkomen van zwerfafval en het stimuleren en het optimaliseren van inzamelstromen worden hiermee kosten voorkomen. Sorteeralyses leveren hier ook hun bijdrage aan.

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Doelstelling vanuit het Landelijk Afval Beheerplan (LAP) voor een weinig verstedelijkt gebied, zoals Achtkarspelen, is een gerealiseerde bronscheiding van 51% in 2006 naar 60% in 2015. De gegevens met betrekking tot het ingezamelde van 2013 laten een scheidingspercentage van 66,9% zien. Dit is iets hoger dan in 2012 toen was het percentage 64,3%. Hiermee wordt aan de LAP2 (Landelijk Afvalbeheer Plan 2) doelstelling voor 2015 voldaan.

Zowel in het voorjaar als het najaar heeft er een sorteeraanlyse plaatsgevonden van het restafval. Bij alle fracties zijn kleine schommelingen te zien maar gemiddeld gezien is het resultaat gelijk aan of iets beter dan bij vorige analyses. Dit is ook terug te zien in het gerealiseerde bronscheidingspercentage.

In zijn geheel is in 2013 (wederom) minder afval aangeboden, zowel in de minicontainers als op de milieustraat. Dit betekent dat minder kosten gemaakt zijn voor het afvoeren en verwerken van afval. In andere Friese gemeenten is een vergelijkbare trend waar te nemen. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de economische situatie.

NME heeft diverse activiteiten georganiseerd op het gebied van recycling en afval, zoals de jaarlijkse Himmelmike en het aansluiten bij inzamel acties van Wecycle voor elektronische apparaten.

Landelijk is een zwerfafvalvergoeding beschikbaar gekomen voor alle gemeenten. De komende jaren kan dit worden ingezet voor nieuwe acties om zwerfafval te voorkomen en te verminderen. Hoe dit het beste kan wordt in 2014 nader uitgewerkt. Hierbij wordt waar mogelijk samenwerking gezocht bij Tytsjerksteradiel.

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit programma. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Verschil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	12.376	12.870	-494
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	5.637	5.956	319
Saldo baten en lasten voor bestemming	-6.739	-6.914	-175
Toevoegingen aan reserves (lasten)	328	192	136
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.086	818	-268
Saldo baten en lasten na bestemming	-5.981	-6.288	-307
Verschillenanalyse lasten (excl. reservemutaties):			
1. Groen			-190
2. Wegen			-210
3. Gebouwen			65
4. Afval			-120
5. Riolering			-12
6. Uitvoeringskosten			-28
Verschillenanalyse baten (excl. reservemutaties):			
7. Groen			27
8. Wegen			140
9. Gebouwen			20
10. Afval			149
11. Riolering			-13
12. Uitvoeringskosten			-3
Saldo verschillen voor bestemming			-175
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):			
13. Groen			0
14. Afval			20
15. Riolering			116
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)			
16. Groen			0
17. Wegen			0
18. Gebouwen			0
19. Afval			9
20. Riolering			-277
Saldo verschillen na bestemming			-307

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
1. Door de storm in oktober waren veel herstelwerkzaamheden nodig aan het openbaar groen in de gemeente. Hierdoor is het totale budget voor groenonderhoud fors overschreden. Verder zijn kosten gemaakt i.v.m. schade veroorzaakt door derden, waar een schadevergoeding tegenover staat, zie punt 7.
2. Het verschil bij wegen wordt veroorzaakt door: <ul style="list-style-type: none"> - Voorstraat: een overschrijding van € 100.000. Dit is niet een overschrijding op het projectbudget, maar op de in de begroting opgenomen bijdrage vanuit OFA in 2013. Dit verschil wordt gecompenseerd aan de inkomstenkant door de ontvangen bijdrage van de provincie (zie 8.). - De Swadde: een overschrijding met € 19.000. In 2014 doet Plattelânsprojecten een vergelijkbare bijdrage, waardoor er in 2014 een voordeel is. - Openbare verlichting: een overschrijding van € 50.000 door een financiële afrekening van onderhoudsuitgaven over eerdere jaren (2011en 2012). - Gladheidbestrijding: een overschrijding door de relatief strenge winter 2012 (38.000). - Wagenpark: een overschrijding door de noodzakelijke aanschaf van een rittenregistratiesysteem (25.000).
3. Het voor 2013 geplande schilderwerk van het gemeentehuis is niet uitgevoerd, met als gevolg een onderuitputting van € 65.000. De raad wordt gevraagd een deel van het resultaat 2013 te bestemmen voor het uitvoeren van het schilderwerk in 2014.
4. De overschrijding wordt veroorzaakt door: <ul style="list-style-type: none"> - Composteringsterrein: een overschrijding van € 39.000, deze wordt aan de inkomstenkant gecompenseerd. - Kunststoffen: de inzameling heeft meer gekost dan begroot, maar daar staat een hogere opbrengst tegenover. Zie voor beide compensaties punt 10.
6. De voorgenomen bezuiniging op de formatie gebouwen is gekoppeld aan de samenwerking met Tytsjerksteradiel. Gebouwenbeheer is echter op dit moment (nog) niet meegenomen in de werkmaatschappij.
7. De gemeente heeft niet begrote vergoedingen, voor schade veroorzaakt door derden, ontvangen. Bij openbaar groen betreft dit schade aan o.a. bomen (aanrijdingen), en bij speelterreinen worden daders van vernielingen (indien bekend) aansprakelijk gesteld voor de schade.
8. Het voordeel kan als volgt worden verklaard: <ul style="list-style-type: none"> - Bijdrage Voorstraat € 100.000 (zie punt 2). - De vrijval van een deel van de BDU subsidie € 35.600; een provinciale subsidie voor verkeersmaatregelen.
9. Het voordelig verschil bestaat uit inkomsten op werkzaamheden, die de gemeente verricht heeft aan gebouwen van derden, zoals bibliotheken, dorpshuizen, e.d.
10. Zie punt 4. Met de toevoeging dat het voordeel op kunststoffen aan de batenkant hoger is door ontvangen bedragen van voorgaande jaren.
14. Dit bedrag, alsmede het bedrag onder punt 19, betreft een boekhoudkundige correctie en is het verschil tussen de begrote en de werkelijke onttrekking aan de reserve tariefegalisatie Reiniging. De saldi van de bedragen bij de punten 14 en 19 is gelijk aan de saldi van de bedragen bij de punten 4 en 10.
15. Betreft een boekhoudkundige correctie, conform de in 2013 vastgestelde begrotingswijzigingen. Dit bedrag, alsmede het bedrag bij punt 20 is het verschil tussen de begrote en werkelijke onttrekking aan de reserve tariefegalisatie Riolerings.
19. Zie punt 14.
20. Zie punt 15.

Programma 5 - Ontwikkeling

Inleiding

Binnen programma 5 Ontwikkeling staan de thema's wonen, werken, recreëren en duurzame samenleving centraal en zijn bijvoorbeeld de ruimtelijke ordening en de vergunningverlening voorwaardenscheppend. De nadruk ligt op het voeren van een toekomstgericht beleid waarin de effecten van de voorspelde krimp worden opgevangen en waarbij wordt geanticipeerd op de kansen die er zijn. Hiertoe worden de navolgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

- **Wonen.** Zorg dragen voor een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod.
- **Werken.** Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.
- **Recreëren.** Versterking van de recreatieve en toeristische sector.
- **Duurzame samenleving.** Zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving.
- **Ruimtelijke Ordening en Vergunningverlening.** Ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden in ruimtelijk opzicht optimaal en via zo efficiënt mogelijk georganiseerde procedures gefaciliteerd.

Maatschappelijk effect 1 - Wonen

Zorg dragen voor een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod.

Welke doelen wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013 zijn de volgende doelen gesteld:

- De nieuwe woonvisie wordt afgerond;
- Er worden tenminste 10% van de objecten van de inventarisatielijst 'verpauperde panden en terreinen' aangepakt c.q. aangeschreven;
- Er wordt een beleid- en uitvoeringsplan op het gebied van potentiële gemeentelijke monumenten aan de raad voorgelegd;
- Er worden tenminste 5 starterleningen verstrekt;
- De effectiviteit van de duurzaamheidslening wordt nader gewogen, op basis daarvan worden voorstellen gedaan of de regeling zal worden gecontinueerd, bijgesteld of worden afgebouwd.

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Wonen

De nieuwe woonvisie is in 2013 opgesteld. De gemeentelijke woningbouwprogrammering is een (verplicht) onderdeel van de Woonvisie. Het is niet gelukt om daar in 2013 duidelijkheid over te krijgen. Vaststelling van de woonvisie vindt in het 2e kwartaal van 2014 plaats.

Aanpak verpaupering

In 2013 is continu aandacht besteed aan de in 2012 gestarte aanpak van verpauperde panden en terreinen. In 2013 is met de aanpak van 11 objecten van de inventarisatielijst een start gemaakt.

Monumenten

In 2013 zijn de nodige stappen gezet in de voorbereiding en begin 2014 is besloten om karakteristieke zaken of landschapselementen met 14 punten of meer in aanmerking te laten komen voor de status van karakteristieke zaak en/of landschapselement.

Starterleningen

Ter stimulering van de bouw en de bevordering van de doorstroming zijn in 2013 zes starterleningen verstrekt.

Duurzaamheidleningen

In combinatie met het provinciale project "Duorsum dwaande mei wenjen" wordt de duurzaamheidlening als stimulansregeling aangeboden. In 2013 zijn 14 leningen verstrekt.

Maatschappelijk effect 2 - Werken

Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.

Welke doelen wilden we bereiken?

Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.

Op de jaarlijkse peildatum van 1 april 2013 telde Achtkarspelen 7.075 fulltime banen. In de periode april 2012 tot april 2013 is sprake van een stijging van 10 banen, een groei van 0,14%. Voor het eerst sinds jaren is in Achtkarspelen weer sprake van een groei, hetzij minimaal. In 2012 was er nog sprake van een krimp van 1,8%.

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Sociaal Economisch Masterplan

Het Sociaal-Economisch Masterplan NOF vormt de basis voor de (sociaal)economische projecten en activiteiten. In 2013 werden de volgende projecten verder gebracht:

- Voor het *opwaarderen van de Skieding* zijn in 2013 diverse varianten in beeld gebracht. Deze varianten worden in 2014 verder onderzocht. De gemeente heeft nauw overleg met de provincie om dit zo snel en goed mogelijk te realiseren.
- *Klasseglas en stimuleren aanleg glasvezelnetwerk*. Voor behoud van bedrijvigheid, werkgelegenheid en de sociale leefbaarheid van de regio is het van groot belang dat de digitale infrastructuur klaar is voor de toekomst. De aanleg van deze infrastructuur is in Achtkarspelen in voorbereiding conform de volgende opzet:
 - op initiatief van de Mienskip wordt door de Stichting Glasvezel Achtkarspelen i.o. een glasvezel internetstructuur uitgerold naar scholen en bedrijven (Fiber to the Office). Met de schoolbesturen wordt nauw samengewerkt, omdat Klasseglas ook een inhoudelijke component heeft.
 - met de bijdrage van de provincie kunnen tegelijkertijd voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd voor een verdere verglazing naar alle woningen (Fiber to the Home).
 - Achtkarspelen investeert niet in de aanleg van glasvezel, maar in de buizen waar de glasvezels door heen kunnen. Door nu mee te leggen bij Fiber to the Office wordt het later voor een marktpartij een stuk goedkoper, en dus lucratiever, om de gemeente in z'n geheel te voorzien van glasvezelaansluitingen.
- *Benutten mogelijkheden spoor, verdere planontwikkeling Buitenpost (Kruidhof, stationsomgeving)*. Nadat door verschillende belangenorganisaties een gedragen plan is gemaakt, is in 2013 de *herinrichting Voorstraat* opgestart. De verwachting is dat dit project in 2014 afgerond wordt. Ook ten aanzien van de andere planonderdelen zijn de nodige stappen gezet.
- *Uitgeven bedrijventerreinen Kootstertille en Buitenpost, ontwikkelen en uitgeven bedrijventerrein Lauwerskwartier Surhuisterveen*; Door de economische situatie is er weinig vraag naar bedrijfskavels. De voorbereidingen voor het Lauwerskwartier 2^e fase gaan wel door, zodat de gemeente klaar is als de vraag stijgt. Verder is de gemeente eigenaar geworden van de potentiële industriegronden op Quakkenburg in Harkema, en neemt de gemeente de gronduitgifte daarvan ook op zich. Verder neemt

de gemeente nadrukkelijk het voortouw om de communicatielijnen met de belangrijkste terreinen goed te organiseren door periodiek overleg te voeren met de ondernemers op de bedrijventerreinen.

- *Ontwikkeling nat bedrijventerrein Skûlenboarch/Westkern;*
In de MER-procedure zijn in 2013 de nodige stappen gezet. Verder wordt voor de ontwikkeling van het Natte Bedrijventerrein onderzocht of ook een beroep op de NUON gelden gedaan kan worden. Zonder steun van de provincie is het project financieel niet haalbaar.
- *Stimuleren en ondersteunen verbreding- en verdiepinginitiatieven landbouw;*
Het vaststellen van het bestemmingsplan Buitengebied en de discussies over geurbeleid zorgen er voor dat er veelvuldig contact is met de landbouworganisaties wat een vertaling heeft gekregen in het bestemmingsplan Buitengebied. Ook is er meer ruimte voor nevenactiviteiten. Vanuit het beleid rondom recreatie & toerisme staat de gemeente open voor verbreding.
- Bij *aanbestedingen* nodigen wij zoveel mogelijk lokale en regionale bedrijven uit, waarbij veel mensen uit Achtkarspelen werkzaam zijn. Hiertoe is in 2013 nieuw regionaal beleid opgesteld, waarbij Achtkarspelen heeft aangegeven dat ze voor werken graag de uiterste grens neemt voor het onderhands aanbesteden zodat de gemeente het best kan sturen op welke bedrijven wel of niet een aanbieding doen.

Bouwen aan ambitie

Om groei van de werkgelegenheid te realiseren en de werkloosheid terug te dringen is een actieve *samenwerking tussen arbeidsmarkt, onderwijs en overheid* noodzakelijk. In 2013 zijn deze eerder opgebouwde contacten onderhouden en waar mogelijk uitgebreid. Zo is het project Bouwen aan Ambitie 2 afgerond, waarbij diverse onderwijsinstellingen betrokken zijn bij de bouw van een schip en zijn de voorbereidingen Bouwen aan Ambitie 3 getroffen. Ook zijn diverse netwerkbijeenkomsten georganiseerd. De samenwerking tussen de afdelingen Ontwikkeling en Werk en Inkomen is verder uitgebreid door een substantiële bijdrage te leveren aan de werkgeversdienstverlening (zie programma 2).

Netwerken

Het vormen van *netwerken* is van groot belang voor een sterke lokale economie. Daartoe is er structureel overleg tussen bedrijvenverenigingen en de gemeente. Ook heeft de gemeente het initiatief Bruisend Buitenpost (een vereniging die de samenwerking en samenhang in Buitenpost verbeterd) geïnitieerd en ondersteund. In 2014 worden hier de eerste concrete resultaten verwacht.

Verder zijn op diverse bedrijventerreinen initiatieven genomen om de bedrijven bij elkaar en gezamenlijk in contact te brengen met de gemeente.

In regionaal verband wordt er gewerkt aan de uitvoering van het ambitieproject 'Versterken ondernemersnetwerken'. Hierbij is een grote rol weggelegd voor de ONOF als vertegenwoordiger van het regionale bedrijfsleven, en zijn er afspraken gemaakt en bijeenkomsten en activiteiten georganiseerd.

Starteravonden

Er zijn bijeenkomsten en projecten georganiseerd voor specifieke doelgroepen of ambities. Zo zijn in 2013 weer starteravonden georganiseerd, waarbij startende ondernemers ondersteund zijn op weg naar de realisatie van hun plannen en doelen. Daarnaast is een groep ondernemers specifiek aan de slag gegaan met het thema MVO. Naast deze inhoudelijke ondersteuning en bewustwording heeft dit ook een netwerkfunctie gehad waarbij er veel onderlinge verbanden zijn gelegd.

Maatschappelijk effect 3 - Recreëren

Versterking van de recreatieve en toeristische sector.

Welke doelen wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013 stonden de volgende doelen voor recreatie:

- Verdere planontwikkeling op het gebied van recreatie en toerisme voor Skûlenboarch-Westkern;
- Opstellen van een nieuwe nota Recreatie en Toerisme, inclusief een uitvoeringsplan;

- Waar mogelijk worden kansrijke toeristische lokale initiatieven ondersteund;
- Er wordt gebruik gemaakt van netwerken als participeren in regiomarketing, deelname aan recreatieschap De Marrekrite en samenwerking met marktpartijen.

Of en in hoeverre de doelen zijn behaald wordt in het volgende onderdeel beschreven.

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Skûlenboarch - Westkern

Er zijn plannen ontwikkeld en er is een, gehonoreerde, subsidieaanvraag gedaan voor een recreatiestrand bij de zandwinput Skûlenboarch.

Visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân

Er is een visie voor Waterrecreatie voor Noordoost Fryslân geschreven waarin aan de hand van zes thema's aangegeven wordt hoe we Noordoost Fryslân als waterrecreatiegebied op de kaart kunnen zetten.

Ondersteunen van lokale initiatieven

- Er is meegefinancierd aan het project van de Spitkeet te Harkema voor het realiseren van een speeltuin, het bouwen van een pikehokwoning, het aanleggen van riolering en de verharding van de looppaden.
- Er is meegefinancierd aan het project van Stichting Hertenkamp Surhuisterveen voor het opwaarderen van het hertenkamp.
- Het fietspad Feartswâl te Harkema is opgewaardeerd, er is een nieuwe verbindingsbrug naar It Langpaed gerealiseerd en er is led-verlichting in aangebracht.
- Het realiseren van recreatieve voorzieningen in en nabij De Swadde te Twijzelerheide is opgestart.

Noardlik Fryske Wâlden

Het project Informatiebanken Noardlike Fryske Wâlden is afgerond, waarbij op 11 verschillende locaties in het gebied picknickbanken zijn geplaatst met daarop o.a. een overzichtskaart, informatie over het gebied, kinderspelletjes, etc.

Netwerken

De werkzaamheden aangaande Regiomarketing zijn cf. het jaarprogramma uitgevoerd.

Wandelpaden

Het historische wandelpadennetwerk is omgevormd van route naar knooppuntennetwerk.

Regiomarketingcampagne "Noordoost Fryslân, echt mooi"

In 2013 hebben de gemeenten uit Noordoost Fryslân de subsidierelatie met de VVV opgezegd en opdracht gegeven aan een bureau om met een nieuw, door ondernemers gedragen, voorstel te komen voor inrichting van Gastheerschap en Regiomarketing in Noordoost Fryslân. In 2014 wordt het voorstel van het bureau uitgewerkt en ingericht door en met ondernemers uit de regio. Het is de bedoeling dat de regiomarketingcampagne Dwaande in de loop van 2014 door de nieuwe club aangestuurd wordt. De gemeenten beperken zich tot een faciliterende rol. De initiatieven worden door de ondernemers genomen en gedragen.

Maatschappelijk effect 4 – Duurzame samenleving

Zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving.

Welke doelen wilden we bereiken?

Stimuleren duurzaam bouwen en wonen, duurzaam ondernemen, het gebruik van duurzame energie en het communiceren over duurzaamheid. Aan de projecten die in de programmabegroting zijn beschreven is uitvoering gegeven.

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Duorsum yn de Wâlden

In 2013 is verder uitvoering gegeven aan de thema's van de nota "Duorsum yn de Wâlden. In de nota krijgen 4 thema's de nadruk: Communicatie, Bouwen en wonen, Duurzame energie en Duurzaam ondernemen. In 2013 zijn de volgende projecten uitgevoerd c.q. verder ontwikkeld:

- *Stimuleren duurzaam bouwen en wonen*: Project "Duorsum Dwaande mei wenjen" is verder uitgerold over de hele gemeente. Dit loopt in 2014 nog door.
- *Stimuleren duurzaam ondernemen*: Koploperproject duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen – 2^e fase - is inmiddels afgerond. Een 3^e, gesubsidieerde, fase volgt.
- *Communicatie*: Uitbouwen en opwaarderen NME. Naast vaste projecten is ook een voorstel gedaan voor samenwerking tussen de Noordoostfrieze gemeenten. Daarnaast zijn diverse gelegenheden aangegrepen om te communiceren over duurzaamheid, bijvoorbeeld tijdens het Woonoffensief.
- *Stimuleren duurzame energie*: Er is aangehaakt bij landelijke acties en er is een elektrische auto aangeschaft voor het maken van dienstreizen. In NOF-verband zijn verschillende gemeentelijke gebouwen voorzien van zonnepanelen.

De looptijd van de nota Duorsum yn de Wâlden is tot en met 2013. Er ligt een voorstel voor het vervolg van het duurzaamheidsbeleid voor 2014 en verder. Insteek daarbij is om voor eigen beleid zoveel mogelijk aan te sluiten bij de regionale visie.

Regionale duurzaamheidsvisie

In Netwerk Noordoost verband is gewerkt aan het ontwikkelen van een regionale duurzaamheidsvisie en bijhorend uitvoeringsplan. Hierbij zijn kansrijke doelstellingen geformuleerd en vertaald naar concrete projecten met een meerwaarde voor de regio. De regionale visie is vastgesteld door de verschillende colleges. De komende jaren wordt, gefaseerd en afhankelijk van mogelijkheden en middelen, uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan. Er wordt ingezet op duurzaamheid voor de volgende ontwikkelingslijnen: woningbouw, energie, mobiliteit en ondernemen.

Maatschappelijk effect 5 – Ruimtelijke ordening en vergunningverlening

Ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden in ruimtelijk opzicht optimaal en via zo efficiënt mogelijk georganiseerde procedures gefaciliteerd.

Welke doelen wilden we bereiken?

Op grond van de wettelijke normering worden (bouw)plannen in het kader van de WABO getoetst. Daar waar de wet- en regelgeving mogelijkheden biedt, leggen wij verantwoordelijkheden zoveel mogelijk bij de initiatiefnemer(s) neer. Daarnaast willen wij invulling geven aan de raadsbreed aangenomen motie "Minder regels, meer service".

Welke doelen hebben we bereikt, wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Ruimtelijke ordening

Per 1 juli 2013 beschikt de gemeente over een actuele set van bestemmingsplannen voor de dorpen in onze gemeente. Voor het buitengebied is vanaf eind juni 2013 een beheersverordening van kracht. Het bestemmingsplan Buitengebied is het laatste plan in de reeks. Dit plan is begin 2014 vastgesteld, inclusief een visie op de ruimtelijke kwaliteit. Ook in de toekomst mogen de plannen niet ouder zijn dan 10 jaar. Dit betekent dat jaarlijks 2 tot 3 plannen moeten worden geactualiseerd.

Vergunningverlening

De legesopbrengst is minder dan begroot, doordat vooral steeds meer werkzaamheden moeten worden verricht waarvoor geen leges in rekening kunnen worden gebracht. Daarnaast zijn veel bouwplannen niet verwezenlijkt, waarvoor al wel een vergunning werd verstrekt, en zijn conform de legesverordening al betaalde leges terug betaald.

Minder regels, meer service

In 2013:

- zijn stappen gezet rond het vereenvoudigen van de Welstandsnota en beperken van het welstandstoezicht waardoor veel minder bouwplannen op welstand worden getoetst;
- zijn besluiten genomen voor het versnellen van RO-procedures;
- bieden bestemmingsplan meer mogelijkheden bij recht, zodat er op dat gebied minder procedures gevoerd hoeven te worden;
- is samen met Tytsjerksteradiel een begin gemaakt met vereenvoudiging van de APV.

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit programma. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Verschil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	4.447	6.846	-2.399
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	2.354	4.672	2.318
Saldo baten en lasten voor bestemming	-2.093	-2.174	-81
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.970	1.970	0
Saldo baten en lasten na bestemming	-123	-204	-81
Verschillenanalyse lasten (excl. reservemutaties):			
1. Verkeer en vervoer			1
2. Economische zaken en toerisme			-14
3. Locatieontwikkeling			-2.318
4. Bouwen en wonen			5
5. Ruimtelijk beleid			10
6. Duurzame ontwikkeling			-5
7. Uitvoeringskosten			-78
Verschillenanalyse baten (excl. reservemutaties):			
8. Verkeer en vervoer			6
9. Economische zaken en toerisme			27
10. Locatieontwikkeling			2.236
11. Bouwen en wonen			-6
12. Ruimtelijk beleid			27
13. Duurzame ontwikkeling			28
14. Uitvoeringskosten			0

Saldo verschillen voor bestemming	-81
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):	
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)	
Saldo verschillen na bestemming	-81

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
2. Het verschil is overschrijding van het budget Glasvezel bedrijven terreinen. Hier staat een niet begrote inkomst tegenover. Zie ook punt 9.
3. Bouwgrondexploitatie: Het grondbedrijf fungeert als apart onderdeel in de Algemene Dienst. Het grondbedrijf heeft daarvoor een aparte jaarrekening. Baten en lasten worden niet geraamd in de gemeentebegroting, wel worden de werkelijke baten en lasten in de jaarrekening opgenomen, waardoor er een groot verschil is tussen lasten en baten voor bestemming op begrotingsbasis versus rekeningbasis. Het negatief saldo van € 82.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door minder inkomsten uit grondverkoop.
5. Het voordeel wordt veroorzaakt door diverse kleine onder- en overschrijdingen op de budgetten.
7 De overschrijding betreft een kostenverrekening met Tytsjerksteradiel i.v.m. detachering van personeel, waarbij tegenover de kosten gelijke baten staan (ca. € 39.000). Daarnaast betreft het 2 nog niet gerealiseerde stelposten voor personeel (ca € 39.000), welke naar verwachting in de loop van 2014 gerealiseerd.
9. Zie ook punt 2. De niet begrote inkomst Glasvezel bedrijventerrein betrof een provinciale bijdrage van € 30.000.
10. Zie punt 3.
11. In het kader van de economische recessie en veranderende regelgeving komen minder bouwleges binnen. In 2013 hebben we de raming na begrotingswijziging van € 370.000 net niet gehaald. De uiteindelijke opbrengst is ± € 30.000 minder. Daartegenover staat een voordelige afrekening van personeel met Tytsjerksteradiel. Deze verrekening veroorzaakt een nadeel bij punt 7.
12. De overschrijding van € 27.000 is grotendeels als volgt te verklaren: <ul style="list-style-type: none"> - Er is twee keer een gemeentegarantie verstrekt voor een door de SWA opgenomen lening. Dat betekende een niet begrote inkomst van € 7.500 (2 * 3.750). - Uitgangpunt bij het opmaken van de staat van geldleningen voor de begroting 2013 was dat de aan WoonFriesland verstrekte lening à € 581.000 contractueel op 1-12-2012 zou zijn afgelost. Er is echter gebruik gemaakt van de optie de lening met 10 jaar te verlengen. De rente hiervoor was € 15.799.
13. Het positieve verschil betreft een verrekening met Tytsjerksteradiel i.v.m. personeel, waarbij de kosten en de baten elkaar opheffen (zie punt 7). Daarnaast ontvingen we een niet begroot bedrag van de provincie voor regionale samenwerking.

Programma 6 – Dienstverlening

Inleiding

Binnen programma 6 worden de volgende maatschappelijke effecten beoogd:

- **KCC:** Het klantencontactcentrum en haar KCC-professionals bieden een onderscheidend en hoog niveau van dienstverlening, ze zijn proactief en zijn de burger snel en adequaat van dienst.
- **Informatiebeheer:** De gemeentelijke basisregistraties worden gebruikt voor de enkelvoudige opslag en het meervoudig gebruik van basisgegevens. Voor het wettelijk verplichte gebruik van basisgegevens verstrekken wij gegevens aan interne en externe afnemers, en gebruiken wij de basisgegevens van andere bronhouders.
- **Bestuur:** Een open en transparante wijze van besturen, gekenmerkt door een grote mate van toegankelijkheid in combinatie met een correcte uitvoering van overheidstaken.

Maatschappelijk effect 1

Het klantencontactcentrum en haar KCC-professionals bieden een onderscheidend en hoog niveau van dienstverlening, ze zijn proactief en zijn de burger snel en adequaat van dienst.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

In de programmabegroting zijn als doelen aangegeven dat in het KCC steeds meer producten klaar-terwijl-u-wacht worden aangeboden, klanten snel en goed worden geholpen, eenduidige antwoorden worden gegeven en het KCC goed bereikbaar is via meerdere kanalen:

Te bereiken doelstelling digitale kanaal in de programmabegroting

Het **digitale kanaal** wordt steeds meer ontsloten. Internet wordt meer dominant met PIP (persoonlijke internetpagina) als contactpunt van de gemeente. Klanten worden gestimuleerd gebruik te maken van het digitale kanaal, mede door gebruikmaking van de PIP voor het inzien van statusinformatie van aangevraagde producten en diensten en contactmomenten met de gemeente.

Hiervoor is in 2013 gerealiseerd

Op sommige terreinen is de ontsluiting naar wens. Dit blijkt uit de toenemende digitale afhandeling van producten als uittreksels, verhuizingen en het maken van afspraken. In 2014 neemt het aanbod verder toe.

Te bereiken doelstelling telefoniekanaal en baliekanaal programmabegroting

Het **telefoniekanaal** wordt geoptimaliseerd. Herhalingsverkeer wordt vermeden. Het **bezoek aan het baliekanaal** zal meer gespreid worden over de dag. Het maken van afspraken zal *daartoe* worden aangemoedigd. Hiertoe zal zo mogelijk de maandagavond voor worden opengesteld.

Hiervoor is in 2013 gerealiseerd

Het telefonische herhalingsverkeer is verminderd. De percentages dat "de klant terugbelt" loopt zienderogen terug. Van een maximum van 19 procent in 2013 naar een bescheiden 11% in maart 2014. Hier hebben we de volgende vorderingen geboekt:

- het telefoonteam maakt meer notities aan voor de klant naar de medewerkers bij onbereikbaarheid
- het telefoonteam maakt steeds meer afspraken voor de klant namens de collega
- het telefoonteam kan steeds meer aangeven wanneer er wordt teruggebeld (servicenormen)

In geval van niet bereikbaarheid, wordt de burger terug gebeld. Dit gebeurt consequent, waardoor het herhalingsverkeer is verminderd.

Afspraken wordt steeds meer gemeengoed. Zowel aan balie, telefonie als digitaal kanaal, vindt daardoor een optimale spreiding van klantcontact plaats. Dit wordt uitgebreid naar andere werkterreinen van de gemeente.

Een nadere afweging over de openstelling op de maandagavond is in 2013 niet gemaakt, daar hier vanuit de klantbeleving verder geen directe aanleiding voor is geweest.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Te bereiken doelstelling postkanaal programmabegroting

Het **postkanaal** wordt inzichtelijk gemaakt voor regievoering op afhandeltermijnen. Deze doelstelling moet nog vorm worden gegeven.

Dit is onvoldoende gebeurd. In de samenwerking met Tytsjerksteradiel wordt dit verder vorm gegeven.

Te bereiken doelstelling gastheerschap programmabegroting

Gastheerschap:

- ons gastheerschap naar de burger komt nadrukkelijk aan de orde;
- de bereikbaarheid van de organisatie neemt toe;
- de servicenormen worden herijkt.

Deze doelstelling wordt nog als volgt uitgebouwd.

Door o.a. klantmeting is bekend hoe "klanten" de gemeente ervaren als "gastheer". Aandachtspunten daarin zijn de telefonische bereikbaarheid op piekmomenten en de inrichting van E-mailcontacten. Servicenormen en de sturing erop is een doorlopend proces dat nog meer op basis van ons dienstverleningsconcept vorm kan krijgen.

Maatschappelijk effect 2

De gemeentelijke basisregistraties worden gebruikt voor de enkelvoudige opslag en het meervoudig gebruik van basisgegevens. Voor het wettelijk verplichte gebruik van basisgegevens verstrekken wij gegevens aan interne en externe afnemers, en gebruiken wij de basisgegevens van andere bronhouders.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

De onderstaande in de programmabegroting 2013 genoemde doelen hebben betrekking op een doorlopend proces:

1. Een betrouwbaar en actueel archief te voeren, zowel analoog als digitaal.
2. Invoering Document Management Systeem (DMS), digitalisering werkprocessen, zaakgericht werken, digitalisering postkanaal.
3. Het beheren en bijhouden van diverse basisregistraties en het verstrekken van basisgegevens aan interne en externe klanten en technische voorzieningen bieden die het uitwisselen van informatie met burgers, ondernemers en ketenpartners mogelijk maken.
4. Zorg voor de tijdige invoering en het beheer van de voorzieningen die de rijksoverheid beschrijft in het Nationaal Uitvoering Programma (NUP).

Deze doelen zijn bereikt binnen de kaders van de vigerende wetgeving en de landelijke ontwikkelagenda (NUP).

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

Om een vervolg te geven aan het realiseren van de hiervoor beoogde doelen worden de volgende maatregelen uitgebouwd:

- a. Beheren en uitbouwen van het stelsel van basisregistraties en het daaraan gekoppelde operationele gegevensbeheer.
- b. Het voeren van een actueel en betrouwbaar archief.
- c. Beheren en uitbouwen van de technische voorzieningen die nodig zijn voor Informatiebeheer.

Maatschappelijk effect 3

Een open en transparante wijze van besturen, gekenmerkt door een grote mate van toegankelijkheid in combinatie met een correcte uitvoering van overheidstaken.

Welke doelen wilden we bereiken?

- In navolging van de verdere professionalisering van het raadswerk, naar aanleiding van de trainingsdag, faciliteert het college uw raad daarbij optimaal.
- Raadsinformatie groeit en uw raad wordt eerder bij bestuurlijke processen betrokken ten behoeve van een sneller besluitvormingsproces.
- Om de samenwerkingsopdracht van uw raad uit te voeren, zet het bestuur zich actief in om te komen tot optimale aansturing van de samenwerking met Tytsjerksteradiel.
- Burgers, belanghebbenden en de verenigingen voor plaatselijk belang worden in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planontwikkeling betrokken.
- Alle projecten in het fysieke domein worden via burgerparticipatie ontwikkeld.
- Elke initiatiefnemer in een project in de fysieke ruimte organiseert ook zelf draagvlak bij burgers, Elkenien Dwaande, middels een interactief proces.
- De gemeente treedt meer en meer in een vroegtijdig stadium in samenspraak met betrokken of belanghebbende burgers in contact om na te gaan op welke wijze aan hun verlangens kan worden tegemoetgekomen, en ook wanneer niet.
- Interactieve beleidsvorming en gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid voor uitvoering en realisatie van plannen en projecten horen hierbij. Ook komt hierbij in beeld welke taken door de dorpen en/of plaatselijk belangen zelf kunnen worden opgepakt.

Wat hebben we bereikt?

Met betrekking tot de hiervoor genoemde doelen is het volgende bereikt:

- In samenspraak met de controlecommissie van uw raad is het bestaande financieel beleid onder de loep genomen. Raad, college en ambtelijk apparaat zijn positief over zowel het resultaat als de wijze waarop dit gebeurde. Het heeft er toe geleid dat uw raad in 2013 nieuw financieel beleid heeft vastgesteld, waarin de informatievoorziening beter aansluit bij uw wensen, is de ambtelijk inzet verkleind en de flexibiliteit verhoogd.
- De gezamenlijke afdeling Werk & Inkomen heeft een interactieve workshop voor raadsleden uit Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel verzorgd, dit ter voorbereiding op de nieuwe inrichting van het Sociale Domein en de keuzes waar de beide raden voor staan. De raadsleden zijn meegenomen in verschillende complexe praktijkvoorbeelden, waar consultants keuzes maken samen met en vóór burgers. De reacties uit beide raden waren positief. Het werd duidelijk dat professionele ruimte voor consultants samen gaat met betrokken raadsleden, die weten wat er in het sociale domein speelt en die ruimte bieden om goede oplossingen met en voor burgers in de knel vorm te geven.
- Eind 2013 is (na toestemming van de gemeenteraden) de Gemeenschappelijke Regeling voor de werkmaatschappij vastgesteld door de colleges en de burgemeesters van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Door middel van deze GR is er een openbaar lichaam opgericht (genaamd werkmaatschappij 8KTD), dat taken uitvoert voor de beide gemeenten. Ook zijn afspraken gemaakt over de samenstelling van het bestuur (AB en DB) van de werkmaatschappij.
- In juli 2013 zijn beide algemeen directeuren aangewezen als kwartiermakers voor de werkmaatschappij. Ze werden daarbij (onder meer) ondersteund door hulpkwartiermakers, die voorstellen deden voor vormgeving en inhoud van de werkmaatschappij.
- In 2013 is ons college blijven onderkennen, dat burger en overheid elkaar meer dan ooit nodig hebben. De overheid verwacht van haar burgers dat zij in de huidige netwerk- en informatiesamenleving verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen welzijn en voor de maatschappij. Ook in de troonrede werd bevestigd dat de klassieke verzorgingstaat langzaam maar zeker verandert in een participatiesamenleving. Wanneer mensen zelf vorm geven aan hun toekomst, voegen zij niet alleen waarde toe aan hun eigen leven maar ook aan de samenleving als geheel. Om de burger

daartoe in staat te stellen zal de overheid de burger voldoende ruimte moeten geven. Waar nodig vervult de overheid een faciliterende rol. Overheid, burgers en ondernemers worden daarmee de regisseurs van het beleid en gaan gezamenlijk maatschappelijke vraagstukken te lijf.

- Zowel voor gemeente als voor particulieren is aan de orde dat bij ontwikkelingen in de fysieke ruimte zoveel mogelijk gezocht moet worden naar draagvlak door middel van burgerparticipatie. Een particuliere initiatiefnemer wordt daarbij meer en meer geveerd op het zelf organiseren van draagvlak bij omwonenden/belanghebbenden voor de ontwikkelingsplannen. Wat voor de particulier geldt, geldt natuurlijk ook voor de gemeente, zoals onder meer blijkt uit onderstaande voorbeelden:
 - In het voorjaar van 2013 zijn de eerste resultaten van de evaluatie van de rondweg Buitenpost de aanleiding geweest om deze met belanghebbenden, zoals de ondernemersvereniging en plaatselijke belang, verder aan te vullen en te optimaliseren. In de zomer van 2013 is het rapport "Evaluatie Rondweg Buitenpost" met de nodige input vanuit de samenleving afgerond. Het rapport bevat naast een objectieve beschouwing van de civieltechnische aspecten ook een aantal conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de gezamenlijk in beeld gebrachte vervolgcities.
 - In 2013 is het project "herinrichting Voorstraat", waarmee een cofinanciering vanuit de Agenda Netwerk Noord Oost (ANNO) annex is, in civieltechnische zin aanbesteed en van start gegaan. Met de relevante actoren (o.a. Plaatselijk Belang, Ondernemersvereniging, omwonenden) zijn meerdere formele en informele gesprek- en overlegsituaties in het voortraject geweest, dit zowel over het ontwerp als over het proces. Ook tijdens het proces zijn de communicatielijnen, waar nodig, kort. Dit heeft geresulteerd in een ontwerp waarvoor breed draagvlak is, en waarbij in de fase van de realisatie ook meer begrip is voor de langdurige overlast die een dergelijk project in de bereikbaarheid van wijken, winkels en bedrijven veroorzaakt. De gerichtheid op het scheppen van draagvlak aan de voorkant van het project betaalt zich zodoende later uit.
 - Ook bij minder omvangrijke infrastructurele projecten (o.a. reconstructie De Achtkant in Buitenpost, Verlaatsterweg in Gerkesklooster en diverse groenreconstructies) wordt de buurt steeds meer bij de inhoud van de planontwikkeling betrokken.
- In het sociale domein is voor de drie decentralisaties de samenwerking met de aanbieders van zorg, maar ook met een aantal activiteiten vanuit de dorpen tot stand gekomen. De verbinding met de Mienskip wordt gemaakt. Met het onderwijs, en andere betrokkenen op het gebied van jeugd wordt structureel overlegd. In meer praktische zin wordt vanuit het Centrum Jeugd Gezin (CJG) heel veel samengewerkt met velen.
- Een mooi voorbeeld van de samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers is het project bouwen aan ambitie, waarin leerlingen op een praktische manier kennismaken met het bedrijfsleven. Ook in het project 'Klasseglas' zien we terug dat onderwijs, overheid en ondernemers elkaar weten te vinden, met een gezamenlijk maatschappelijk doel.

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit programma. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Verschil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. Reservemutaties)	10.208	10.187	21
Baten voor bestemming (excl. Reservemutaties)	536	834	298
Saldo baten en lasten voor bestemming	-9.672	-9.353	319
Toevoegingen aan reserves (lasten)			
Onttrekkingen aan reserves (baten)	318	0	-318
Saldo baten en lasten na bestemming	-9.354	-9.353	1
Verschillenanalyse lasten (excl. Reservemutaties):			
1. KCC			-116
2. Basisregistraties			-13
3. Bestuur			19
4. Bedrijfsvoering			131
Verschillenanalyse baten (excl. Reservemutaties):			
5. KCC			77
6. Basisregistraties			10
7. Bestuur			58
8. Bedrijfsvoering			153
Saldo verschillen voor bestemming			319
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):			
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)			
9. Reserve flankerend beleid			-318
Saldo verschillen na bestemming			1

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
<p>1. KCC <i>Burgerzaken</i> Niet begrote uitgaven voor voormalig personeel (40.000). Een hogere afdracht rijksleges dan begroot, door de uitgifte van meer reisdocumenten (23.000). <i>Verkiezingenbudget</i> Geen verkiezingen in 2013 betekende geen uitgaven – een voordeel van (31.000). <i>Gemeentelijke basis administratie (GBA)</i> Vanwege de aanschaf van extra licenties - voor ontsluiten informatie uit het Key2burgerzakenpakket (Cognos) - en vervangen touchscreenzuil wachtruimte, is het budget overschreden (6.000). <i>Belastingen</i> Voor de belastingen is een voorziening voor oninbare vorderingen opgenomen (75.000).</p>
<p>2. Basisregistraties <i>Uitvoering wet WOZ</i> De behandeling van meer bezwaarschriften heeft extra kosten met zich meegebracht (13.000).</p>
<p>3. Bestuur <i>Rekenkamer</i> Twee extra onderzoeken brachten een overschrijding onderzoekskosten mee (41.000). Hier staan hogere inkomsten tegenover (zie ook 7.). <i>Management</i> Aan vacatureruimte en minder inhuur is er een onderuitputting op personeelskosten (60.000).</p>
<p>4. Bedrijfsvoering <i>Facilitaire dienstverlening</i> Door een verbeterd contract voor de kopieermachines is een besparing gerealiseerd (20.000). <i>Gemeentehuis</i> Energiekosten: een overschrijding van de geraamde lasten (32.000), m.n. doordat afrekeningen 2012 in 2013 hebben plaatsgevonden. Op basis van het nieuwe contract een voordeel op de schoonmaakkosten (10.000).</p>

<p><i>Automatisering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Overschrijding automatiseringslasten i.v.m. integratie en synchronisatie van het computernetwerk Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (24.000). • Een voordeel op telefoonkosten vanwege een nieuw contract (20.000). <p><i>Personele lasten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het budget voor reis- en verblijfkosten is in 2013 positief afgesloten (33.000). • Er zijn geen arbo-onderzoeken uitgevoerd, door verbouwingen en samenwerking, waardoor minder is besteed (32.000). • De FPU regeling loopt af, daardoor is t.o.v. het verwachte gebruik minder uitgegeven (43.000). • De eenmalige PGB/ICT regeling is in 2013 afgerond. Er was een grote deelname, waarbij per saldo meer is besteed (47.000). • Voor flankerend beleid is een beschikking over de reserve begroot van € 318.000. De werkelijke lasten waren € 194.000. Een lagere onttrekking dus (124.000). • Extra kosten door het afsluiten van een niet begrote verzekering om het eigen risico WGA (Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten) weg te nemen (63.000). • Minder uitgaven voor inhuur expertise i.v.m. inkoop en aanbesteding (13.000). 	
5.	<p>KCC Vnl. ontvangen ziekengelden. Deze middelen zijn ingezet voor de inhuur van vervangend personeel ca. (77.000).</p>
6.	<p>Basisregistraties Per saldo van baten en lasten hadden de basisregistraties een budgettair neutraal karakter. De extra inkomsten hadden betrekking op ziekengelden (10.000).</p>
7.	<p>Bestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • De <i>rekenkamer</i> heeft twee extra onderzoeken uitgevoerd. Hierdoor waren de bijdragen van de deelnemende gemeenten (40.000) hoger. • Voor het project <i>Vital Rural Area</i> is nog (11.000) aan subsidie ontvangen.
8.	<p>Bedrijfsvoering</p> <p><i>Algemene verzekeringen</i> Een eenmalig voordeel door een liquidatie-uitkering (33.000).</p> <p><i>Personeelsinkomsten</i> Ziekengelden, inkomsten ouderenkorting, WGA premie-inhouding, meer aankoop verlof en overname apparatuur in het kader van het PGB-ICT project heeft eenmalig een extra bate opgeleverd (120.000).</p>
9.	<p>Reserve flankerend beleid Het is niet noodzakelijk een beroep te doen op deze reserve (318.000).</p>

Algemene dekkingsmiddelen

Wat heeft het gekost ?

In de onderstaande tabel zijn de lasten en baten opgenomen die verbonden zijn aan dit onderdeel. De lasten en baten zijn voor zowel de begroting (na wijziging), als voor de rekening opgenomen.

In de verschillenanalyse tussen begroting (na wijziging) en rekening worden telkens alleen de belangrijkste ontwikkelingen van dit programma genoemd. Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2013 (na wijziging)	Rekening 2013	Vershil rekening - begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	403	21	382
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	33.921	34.113	192
Saldo baten en lasten voor bestemming	33.518	34.092	574
Toevoegingen aan reserves (lasten)	1.493	1.518	-25
Onttrekkingen aan reserves (baten)	2.088	2.089	1
Saldo baten en lasten na bestemming	34.113	34,663	550
Verschillenanalyse lasten (excl. reservemutaties):			
1. Dekkingsmiddelen			382
Verschillenanalyse baten (excl. reservemutaties):			
2. Dekkingsmiddelen			192
Saldo verschillen voor bestemming			574
Verschillenanalyse lasten (reservemutaties):			
3. Reserves			-25
Verschillenanalyse baten (reservemutaties)			
4. Reserves			0
Saldo verschillen na bestemming			550

Toelichting verschillenanalyse

Omschrijving verschillen
1. Begrotingsaldo Het saldo is in 2013 niet volledig benut.
2. Algemene uitkering In de decembercirculaire zijn er nog extra middelen uit het gemeentefonds uitgekeerd. Belastinginkomsten Deze waren enigszins lager dan begroot. De jaarlijkse areaalontwikkeling bleef achter wegens minder woningbouw. Verder lag het percentage van oninbare aanslagen hoger.
3. Reserves Heeft betrekking op het saldo van de reserve van de overlopende posten.

FINANCIËEL OVERZICHT - Overzicht van baten en lasten

		begroting 2013 (na wijziging)			rekening 2013		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's							
1	Samenleving	1.770.150	15.572.003	-13.801.853	2.071.631	15.379.473	-13.307.842
2	Werk, Inkomen & Zorg	18.195.132	21.180.322	-2.985.190	21.233.752	22.826.189	-1.592.436
3	Veiligheid	52.862	1.095.361	-1.042.499	733.203	1.898.333	-1.165.130
4	Leefomgeving	5.637.650	12.375.585	-6.737.935	5.956.655	12.870.251	6.913.596
5	Ontwikkeling	2.355.645	4.446.767	-2.091.122	4.673.604	6.845.971	-2.172.366
6	Dienstverlening	535.825	8.927.352	-8.391.527	818.683	8.912.403	-8.093.720
	Dekkingsmiddelen	33.920.440	1.297.948	32.622.492	34.127.595	1.295.192	32.832.402
	Onvoorzien	0	385.644	-385.644	0	0	0
Resultaat voor bestemming		62.467.704	65.280.982	-2.813.278	69.615.123	70.027.811	-412.688
Mutaties reserves (toevoegingen/onttrekkingen):							
1	Samenleving	19.539	864.931	-845.392	16.077	1.007.855	-991.778
2	Werk, Inkomen & Zorg	580.580	560.580	20.000	554.179	1.790.571	-1.236.392
3	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
4	Leefomgeving	1.085.612	328.282	757.330	817.694	191.781	625.913
5	Ontwikkeling	1.967.942	0	1.967.942	1.967.942	0	1.967.942
6	Dienstverlening	318.257	0	318.257	0	0	0
	Concernbrede reserves	2.088.003	1.492.862	595.141	2.088.651	1.517.862	570.789
Subtotaal mutaties reserves		6.059.933	3.246.655	2.813.278	5.444.544	4.508.070	936.474
Resultaat na bestemming		68.527.637	68.527.637	0	75.059.667	74.535.881	523.786

JAARVERSLAG

DEEL 2 – PARAGRAFEN

A LOKALE HEFFINGEN

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid en vormen een belangrijk onderdeel van de totale inkomsten van de gemeente. Dit is de oorzaak dat deze heffingen in een aparte paragraaf nader worden toegelicht. Deze paragraaf geeft een beeld van de meest relevante aspecten van zowel de heffingen waarvan de besteding gebonden is als die waarbij een dergelijke relatie niet aanwezig is.

Overzicht van de lokale heffingen

In de gemeente Achtkarspelen worden de volgende belastingen en heffingen geheven:

- *Onroerende zaak belasting*
- *Reinigingsheffing*
- *Rioolrechten*
- *Forensenbelasting*
- *Havengelden*
- *Marktgelden*
- *Leges*

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De verhoging van de tarieven voor de OZB heeft meestal betrekking op de dekking van prijsstijgingen en het verschaffen van middelen voor nieuw beleid. Het bestuur heeft met Gewogen Ambitie gekozen voor een gematigd belastingklimaat.

Overzicht lokale lasten

Het overzicht lokale lasten wint steeds meer aan waarde.

Onderstaand overzicht richt zich op de OZB, rioolrechten en afvalstoffenheffing.

2013	Dongeradeel	Opsterland	Zuidhorn	Tytsjerksteradiel	Kollumerland	Dantumadeel	Aa en Hunze	Groote-gast	Ooststellingwerf	Achtkarspelen	Ferwerderadiel	De Marne
OZB-eigenaren	315	218	304	365	182	245	227	220	197	272	243	215
rioolrecht	183	241	181	163	235	184	192	254	279	177	206	358
afvalstoffenheffing	197	215	241	176	262	199	244	227	200	265	279	255
<i>totaal</i>	<i>695</i>	<i>674</i>	<i>726</i>	<i>704</i>	<i>679</i>	<i>628</i>	<i>663</i>	<i>701</i>	<i>676</i>	<i>714</i>	<i>728</i>	<i>828</i>
rangnummer	186	145	254	202	148	65	121	198	146	223	258	383

Ontwikkeling van de Lokale lasten

De ontwikkeling van de lokale lasten wordt beschreven in een afzonderlijke nota: het Tarievenboek. Dit tarievenboek behandelt de ontwikkeling van de lokale lasten, de toerekening van kosten, de beleidsmatige afwegingen per heffing en het tarief per heffing.

In dezelfde vergadering als dat de raad de begroting voor het komende jaar vaststelt, worden waar mogelijk ook de verordeningen van de lokale lasten voor het komende jaar vastgesteld.

Deze paragraaf richt zich meer op:

- de positionering van onze gemeente ten opzichte van gemeenten in de omgeving;
- de verschillen tussen begrote en daadwerkelijk gerealiseerde opbrengsten.

Inkomsten uit lokale heffingen

De gemeentelijke inkomsten over 2013 uit lokale heffingen waren als volgt:

Lokale heffingen 2013	Begroting	Rekening
Onroerende zaakbelastingen	4.716.620	4.668.178
Reinigingsheffing	2.773.076	2.765.119
Eigen bijdrage milieuterrein	150.000	107.126
Rioolrechten	2.054.594	2.038.714
Forensenbelasting	4.500	4.750
Havengelden	15.000	14.736
Marktgeden	5.893	5.164
Leges burgerzaken	325.000	331.852
Bouwleges	369.622	295.047
Leges partiële herziening	9.228	6.629
Secretarieleges	10.500	10.279
totalen	10.434.033	10.247.594

Lokale belastingdruk

Onderstaand de weergave van de lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een huis van € 190.000.

Lastendruk	2012	2013
OZB	253	265
Rioolrecht	187	177
Afvalstoffenheffing	268	265
Totaal	708	708

Met een daling van bijna 1% wordt de ingezette lijn van tariefverlaging van de afvalstoffenheffing voortgezet. Om de burgers in deze tijd te ontzien is ervoor gekozen om de lokale lasten gelijk te houden ten opzichte van 2012. In deze lijn is het passend om daarbinnen de eigenaar meer te belasten dan de gebruiker. Daarom stijgt de OZB met 5% en daalt de rioolheffing met 5,39%.

Kwijtscheldingsbeleid

Alle inwoners met een inkomen lager dan of gelijk aan het bijstandsniveau kunnen in principe kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolrechten krijgen. Iedereen die kwijtschelding aanvraagt wordt geautomatiseerd getoetst op het recht op kwijtschelding. In totaal is in 2013 voor € 277.172 aan belastingen kwijtgescholden.

B. Weerstandsvermogen

Inleiding

Hieronder wordt per onderwerp omschreven in hoeverre een risico zich heeft voorgedaan ten opzichte van het beschrevene in de programmabegroting 2013, en wat de invloed is op het weerstandsvermogen.

Risico's

1. Gemeenschappelijke regelingen (GR) en gesubsidieerde instellingen

In 2013 was er geen noodzaak om voor een GR of gesubsidieerde instelling middelen vrij te maken uit het weerstandsvermogen.

2. Sociale werkvoorziening

Door de grote financiële onzekerheden, voortvloeiend uit de politieke beslissingen en de jaarlijks groter wordende bijdrage vanuit de gemeente aan de GR en NV, is naast de reguliere en incidentele dekkingsmaatregelen een weerstandsvermogen ingesteld. Regulier is € 300.000 begroot als aanvullende bijdrage in het subsidieresultaat c.q. gemeentelijke compensatie van de lagere loonkostenvergoeding door het rijk. In de loop van 2013 is hier incidenteel € 241.000 aan toegevoegd om de verwachte meerkosten op te kunnen vangen.

Daarnaast is in de loop van 2013 incidenteel € 96.354 begroot ter dekking van het verwachte negatieve bedrijfsresultaat Caparis.

In werkelijkheid vielen beide resultaten mee, waardoor het niet nodig was om het weerstandsvermogen aan te spreken. Voor nadere uitleg wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden Partijen.

3. Participatie (breder dan Re-integratie)

De rijksbijdrage Participatiebudget is per 2012 fors verlaagd. De bijdrage is bestemd voor uitgaven in het kader van re-integratie, inburgering en educatie. Door de verlaging van het participatiebudget (46% ten opzichte van 2011) hebben we in 2012 en 2013 extra maatregelen genomen om een overschrijding te voorkomen.

Om budgetneutraal te kunnen uitkomen is er voor gekozen om weinig tot geen nieuwe instrumenten in te zetten en bestaande contracten te herijken. De grootste kosten posten zijn de Achtbaan en Detapay. De afbouw van het instrument Achtbaan heeft in 2013 een positief effect gehad op de ontwikkeling van de re-integratiegelden. Het resultaat is dat we met het huidige budget in 2013 zwarte cijfers schrijven. Hierdoor was een beroep op het weerstandsvermogen niet nodig.

4. Inkomensvoorziening

In de loop van 2013 is op basis van de verwachte klantontwikkeling € 560.580 gedoteerd aan de reserve Inkomensvoorziening, dit om het verwachte tekort te kunnen bekostigen. Het uiteindelijke beeld is in 2013 iets positiever dan verwacht; een tekort van ruim € 506.000 dat bekostigd kan worden uit de achterliggende reserve. De noodzaak om het weerstandsvermogen aan te spreken verviel daardoor.

5. Frictiekosten samenvoeging RUD

Per 1 januari 2013 is de regionale uitvoeringsdienst gevormd. Een deel van de voorheen gemeentelijke taken betreffende handhaving en milieu worden nu door deze gemeenschappelijke regeling uitgevoerd. Overheveling naar de regionale uitvoeringsdienst bracht het risico van frictiekosten met zich mee, bijv. door het versneld afschrijven op al gedane investeringen inzake automatisering. Hiervan was echter geen sprake. Er blijft een zelfde taak bij de gemeente en alle middelen, waaronder ook de softwarepakketten, moeten blijvend gebruikt worden.

6. Kapitaallasten bouwgrondexploitaties

Het oplopen van de looptijd van complexen, en daarmee de rentelast over het al geïnvesteerde kapitaal, heeft ook dit jaar voor de nodige risico's gezorgd. De risico's konden worden afgeboekt op een algemeen complex binnen de bouwgrondexploitatie zodat geen verder beroep hoefde te worden gedaan op het weerstandsvermogen. De komende jaren blijft het risico wegens de slechte economische tijden nog bestaan.

7. Gegarandeerde geldleningen

In 2013 zijn geen verliezen uit gegarandeerde geldleningen voortgevloeid, zodat ook geen beroep op het weerstandsvermogen is gedaan.

Wel heeft een voetbalvereniging waarvoor de gemeente garant staat in 2013 een financieel moeilijke periode gekend. Het bestuur van de vereniging heeft echter adequaat ingegrepen; de laatste cijfers tonen een significante verbetering van de financiële positie. Naar verwachting zet dit herstel zich in 2014 verder door.

8. Lagere inkomsten algemene uitkering

In 2013 is meer duidelijk geworden over de hoogte van de algemene uitkering voor de komende jaren. Vanaf 2015 ontvangt de gemeente fors minder aan algemene uitkering. Voor 2013 heeft deze problematiek zich dan ook in deze mate niet voorgedaan, waardoor geen beroep is gedaan op het weerstandsvermogen.

Aangezien Achtkarspelen een financieel solide beleid nastreeft, is in de begroting 2014 een eerste stap gezet om deze tekorten op te vangen. In de begroting 2015 wordt hier verder vorm aan gegeven. Het is daarmee niet meer nodig om voor de toekomst geld te reserveren in het weerstandsvermogen.

9. Brand accommodaties

Gelukkig was er in 2013 geen brandschade aan gemeentelijke gebouwen. Vandaar dat een beroep op de reserve achterwege bleef.

Inmiddels is bij de brandverzekering ook een reconstructiekosten verzekering afgesloten om gedurende 12 maanden na de brand de nodige voorzieningen te kunnen treffen. De risico's die de gemeente loopt, zijn hierdoor nog verder beperkt.

10. Bevolkingsdaling

De laatste jaren is sprake van een geringe gemiddelde bevolkingstoename. We vallen daarom niet onder de categorie krimpgemeente. Van minder inkomsten door een afname van de bevolking is daarom nog geen sprake.

11. Premiestijging salariskosten

De huidige CAO voor gemeenteambtenaren liep af op 1 januari 2013. In het weerstandsvermogen werden middelen aangehouden om een eventuele nieuwe CAO te kunnen bekostigen. Tot op heden is er nog geen overeenkomst tussen werkgevers en werknemers. Aanspreken van de reserve was dus niet nodig.

12. Overige onvoorziene risico's

Een risicoanalyse blijft een momentopname. Er kunnen zich altijd gebeurtenissen voor doen waar onmogelijk van te voren rekening mee kon worden gehouden. Gelet op de geringe reservepositie van de gemeente blijft het aan te bevelen voor onvoorziene risico's voldoende middelen beschikbaar te houden. In 2013 deden zich geen onverwachte calamiteiten voor. Aanspreken van de reserve was niet nodig.

Bovenstaande wordt hierbij samengevat in een tabel, waarbij een vergelijking is gemaakt tussen begroting en rekening.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Begroting 2013	Rekening 2013
Gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen	500	0
Sociale werkvoorziening	400	0
Participatie (breder dan re-integratie)	140	0
Inkomensvoorziening	450	0
Frictiekosten samenvoeging RUD	50	0
Kapitaallasten bouwgrondexploitatie	75	0
Gegarandeerde geldleningen	270	0
Lagere inkomsten algemene uitkering	700	0
Brand accommodaties	140	0
Bevolkingsdaling	0	0
Premiestijging salariskosten	82	0
Overige onvoorziene risico's	1.000	0
Totaal	3.807	0

Wijziging risico's 2014

In het kader van deze jaarrekening zijn alle risico's, zoals opgenomen in de begroting 2014, tegen het licht gehouden en waar nodig geactualiseerd.

Brand accommodaties

In de programmabegroting van 2014 is net als voor 2013 het risico Brand accommodaties meegenomen. Echter zoals bij de risico's 2013 vermeld hebben we inmiddels bij de brandverzekering ook een reconstructiekosten verzekering afgesloten om gedurende 12 maanden na de brand de nodige voorzieningen te kunnen treffen. De risico's die de gemeente kan lopen zijn hierdoor nog verder beperkt. Het is daardoor niet langer nodig dit onderdeel in 2014 op te nemen als risico in deze paragraaf. Het risico was € 140.000.

Gemeenschappelijke regelingen, gesubsidieerde instellingen

In de programmabegroting 2014 is het risico Gemeenschappelijke regelingen, gesubsidieerde instellingen meegenomen voor een bedrag van € 500.000. Als gesubsidieerde instellingen worden muziekschool en bibliotheek genoemd. Per 1 januari 2014 is hier het zwembad in Buitenpost bij gekomen. Per 1 januari 2014 is de exploitatie van zwembad De Kûpe in Buitenpost in handen van een stichting. Gemeente en stichting hebben met elkaar afgesproken dat de gemeente de stichting voor een periode van vijf jaar (2014-2018) subsidieert en dat de stichting in die periode een zwembad realiseert waaraan de gemeente niet hoeft bij te dragen. De subsidie wordt bekostigd uit een daarvoor ingestelde voorziening. Los van deze voorziening heeft de gemeente in de exploitatie 2014 een bedrag opgenomen voor ontwikkelingskosten. Ondanks de voorziening en de opgenomen bedragen in de exploitatie loopt de gemeente een risico als niet alles loopt zoals voorzien. De kans dat de risico's in dit onderdeel zich tegelijk zullen voordoen is zeer klein, daarom wordt het risico van het zwembad wel toegevoegd, maar wordt het bedrag van het risico wordt niet verhoogd.

Sociale werkvoorziening

Voor het risico van de sociale werkvoorziening Caparis is een risicobedrag opgenomen van € 400.000. In 2014 betreft het risico vooral de afwaardering van de activa (bij leegstand van gebouwen). Een afwaardering van de gebouwen betekent een forse eenmalige druk op het bedrijfsresultaat. Vanaf 2015 komt hier als risico bij de afbouw van de SW door invoering van de participatiewet. Doet dit risico zich voor dan zijn de verwachte kosten € 600.000, en dat is € 100.000 meer dan in de programmabegroting is opgenomen. De kans dat dit risico zich voordoet blijft 80%, het risicobedrag is hiermee € 480.000. Het benodigde weerstandsvermogen stijgt daardoor met € 80.000.

Weerstandsvermogen 2014

In vergelijking met de ingeschatte risico's moeten we nagaan wat er werkelijk aan weerstandsvermogen beschikbaar is. Bij het weerstandsvermogen gaan we uit van incidentele dekking. Mocht een risico zich voordoen en een structureel karakter hebben, dan vangen we de gevolgen eerst eenmalig op via het incidentele weerstandsvermogen. Vervolgens zoeken we via de kadernota een structurele oplossing.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen. Deze reserve is in het leven geroepen om financiële tegenvallers, die voortvloeien uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen, op te kunnen vangen.

Kanttekening hierbij is dat het beeld van het vermogen wordt vertekend door de stille reserves. Het gaat dan om activa waarvan de werkelijke waarde hoger is dan de boekwaarde. Zoals de aandelen ENECO en de gemeentegebouwen. De werkelijke waarde van de stille reserve is moeilijk te bepalen, en wordt dan ook niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen 2014 is als volgt:

Incidenteel weerstandsvermogen	(x € 1.000)			
	2014	2015	2016	2017
Algemene reserve	2.877	2.877	3.508	3.047
Reserve weerstandsvermogen	4.869	4.869	4.869	4.869
Incidenteel saldo van de begroting	0	162	0	42
Totaal incidenteel weerstandsvermogen	7.746	7.908	8.377	7.958

Zoals vermeld in de programmabegroting 2014 is het totaalbedrag van de risico's € 4,2 mln. Door bovengenoemde wijzigingen wordt dit risico € 60.000 lager en blijft het door afronding € 4,2 mln.

Hoe hoger het weerstandsvermogen is ten opzichte van de verwachte risico's, des te meer zekerheid er kan worden geboden. Hierbij delen we het beschikbare weerstandsvermogen voor 2014 door het totaal verwachte benodigde bedrag aan weerstandsvermogen. Wanneer de uitkomst van deze som meer dan 1,0 bedraagt, is het weerstandsvermogen vermoedelijk voldoende om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Wanneer de uitkomst meer dan 2,0 bedraagt is de risicodekking ruimschoots aanwezig.

Na wijziging van de risico's is het ratio 1,86 in 2014 en dit loopt op tot 1,91 in 2017. Wordt het jaarrekeningresultaat na bestemming (deels) toegevoegd aan de algemene reserve, dan stijgt dit ratio iets. Hiermee lijkt het weerstandsvermogen voldoende bestand om eventueel optredende risico's op te kunnen vangen.

C Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Met de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen is vaak een substantieel deel van de begroting gemeoid. Deze onderhoudskosten zijn terug te vinden in meerdere programma's. Om een volledig beeld van alle onderhoudskosten aan kapitaalgoederen te verkrijgen is in deze paragraaf een dwarsdoorsnede van de gehele begroting gemaakt. Hiermee ontstaat een helder en compleet beeld, wat van belang is voor een goed inzicht in de financiële positie. De kapitaalgoederen zijn opgesplitst in wegen (waaronder ook bruggen), riolering, water, groen en gebouwen.

De gemeente wil op duurzame wijze de aanwezige infrastructurele voorzieningen in stand houden. Het gaat hierbij zowel om bovengrondse voorzieningen als om ondergrondse. Het onderhoud moet ertoe leiden dat de gebouwen en infrastructurele voorzieningen voldoen aan de functionaliteits-eisen die hieraan gesteld zijn en worden. Sleutelwoorden zijn: veilig, schoon en heel, tegen zo laag mogelijke kosten.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte.

Dit betekent dat wij, wanneer hierin iets gebeurt, moeten kunnen aantonen dat wij alles hebben gedaan dat in ons vermogen lag om gevaar te voorkomen. Dit geldt voor alle aspecten van de openbare ruimte en speelt vooral wanneer het vermoeden bestaat dat wij in onze onderhoudstaak tekort zijngeschoten.

Beleidskaders

Wegen

De gemeente Achtkarspelen beschikt over een wegbeheersysteem. Beheerpakketten geven ons inzicht in de soort, de hoeveelheid en de kwaliteit van het wegennet zoals de onderhoudsbehoefte op korte en lange termijn en integrale managementinformatie die nodig zijn voor besluitvorming. Het beleid van de gemeente Achtkarspelen is er op gericht om in ieder geval te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen die zijn vastgesteld door het CROW. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad zich opnieuw uitgesproken over het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen. Opnieuw is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis aan te houden. Er is dus duidelijk niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn middels het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De kwaliteit van de wegen wordt elk jaar beoordeeld en geïnspecteerd. Hierbij worden eventuele schadebeelden beschreven. Deze inspectiecijfers worden in het beheerpakket ingevoerd en leiden al dan niet tot een te plegen onderhoudsmaatregel in een bepaald planjaar. De combinatie van een eenheidsprijs per m² voor de onderhoudsmaatregel met de oppervlakte van het betreffende wegvak leidt tot een benodigd budget.

In de *notitie "Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)"* is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen, en is deze vertaald op een geografische ondergrond.

Uitgangspunt voor het onderhoudsniveau voor de korte en middellange termijn is de continuering van het basisniveau zoals vastgesteld door de raad najaar 2010. In feite is dit de minimumvariant voor de instandhouding van het bestaande wegenareaal, en ook niet meer dan dat. Wel is het aanbrengen van een temporisering aan in het inlopen van het achterstallig onderhoud verdedigbaar. Deze termijn is daarom verlengd van 10 naar 15 jaar per peildatum 1 januari 2011.

Concreet betekent dit dat we per jaar 6,67% per jaar moeten inlopen op het achterstallig wegenonderhoud ten opzichte van het peiljaar. Dit houdt in dat we eind 2013 20% zouden moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegenonderhoud.

Het achterstallig wegenonderhoud bedraagt eind 2013 € 3.091.000, wat neerkomt op een verlaging van 36,9% ten opzichte van de peildatum. Dit is aanzienlijk meer dan de

ten doel gestelde 20% en hiermee lopen we voor op de doelstelling. Dit wordt vooral veroorzaakt door de jaren 2011 en 2012 aangezien we toen nog ten doel hadden gesteld om 10% in te lopen ten opzichte van het peiljaar. Ook is er sprake van een na-ijleffect van onderhoudswerken die in 2013 zijn uitgevoerd, maar zijn bekostigd uit budgetten van eerdere boekjaren. Op basis van het sneller inlopen van het achterstallig wegonderhoud zijn de jaarlijks budgetten al naar beneden bijgesteld. Ook zien we dat het inlopen van het achterstallig wegonderhoud al minder snel gaat. In 2011 was dat 15,7%, in 2012 11,8% en in 2013 dus 9,4%. De verwachting is dat, nu er minder geld beschikbaar is gesteld, het inlopen van het achterstallige wegonderhoud nog verder daalt. Er is echter al een behoorlijke buffer opgebouwd, waardoor de termijn van 15 jaar niet in gevaar komt.

Er zijn in 2013 behoorlijk wat onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke wegen uitgevoerd. Zo zijn o.a. de volgende wegen aangepakt:

- Reconstructie Sarabos (deels) te Gerkesklooster-Stroobos waarbij asfalt is vervangen door beton;
- Industrierterrein Lauwerskwartier te Surhuisterveen woonrijp maken;
- Herinrichting Kuipersweg te Buitenpost buiten bebouwde kom;
- Herinrichting Bernhardlaan te Buitenpost;
- Herinrichting Pauloane te Harkema;
- Asfalteren Boskwei te Drogeham;
- Herstraten De Reiden en De Resken te Twijzelerheide;
- Herstraten De Zeilen, Schepperstrjitte en Scheltingastrjitte te Buitenpost;
- Herstraten Ds. van Velzenstrjitte te Drogeham;
- Herstraten It Súd te Surhuizum.

Waterbouwkundige werken

De gemeente heeft niet een beheerplan voor waterbouwkundige werken. De reden hiervoor is dat er in de gemeente weinig waterbouwkundige werken zijn en het benodigde onderhoud hiervoor relatief laag is. De benodigde inspanning om een goed beeld te krijgen van de onderhoudstoestand staat in onze beleving niet in verhouding tot de te maken kosten voor onderhoud. Het is veel efficiënter om een bepaald percentage van de investeringswaarde van de waterbouwkundige werken per jaar te reserveren voor onderhoud. Eventuele gebreken en noodzakelijk onderhoud wordt door de medewerkers van de afdeling Beheer gesignaleerd. Bovendien is het niet eens altijd mogelijk om de onderhoudstoestand goed te bepalen; denk hierbij aan duikers die grotendeels of volledig onder water liggen.

Aandachtspunt in 2013 was wederom het mogelijk overdragen van kunstwerken vanuit het Wetterskip naar de gemeente. Het Wetterskip wil haar beleid provinciaal uniformeren en heeft daarom een nieuwe legger kunstwerken vastgesteld en ter inzage gelegd.

In deze legger is vastgelegd wie eigenaar is van, en verantwoordelijk is voor, het onderhoud van de verschillende kunstwerken. Het lijkt erop dat de gemeente hierdoor meer kunstwerken in eigendom en beheer en onderhoud krijgt, zonder enige financiële compensatie vanuit het Wetterskip. Ook is niet gesproken over het in een goede staat van onderhoud overdragen van de kunstwerken.

De gemeente accepteert dit niet en heeft tegen dit besluit van het Wetterskip, samen met Tytsjerksteradiel, beroep ingesteld bij de rechtbank. In onderling overleg is afgesproken dat de betrokkenen (Wetterskip en beide gemeenten) nogmaals met elkaar om tafel gaan en proberen er gezamenlijk uit te komen. Daarom is gestart met het duidelijk in kaart brengen om welke kunstwerken het gaat (hierover waren de meningen nogal verdeeld) en vervolgens te bekijken hoe we een inschatting kunnen krijgen van de onderhoudstoestand van de over te dragen kunstwerken. Dit krijgt in 2014 een vervolg. Uitgangspunt is: voor het extra onderhoud moet de gemeente gecompenseerd worden.

Riolering

Gemeenten moeten op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Op 3 februari 2011 heeft de gemeenteraad het (v)GRP 2010-2014 vastgesteld. In het plan is aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij is ook een tijdstip aangeduid waarop / waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen moet plaatsvinden. De bijbehorende beheercyclus wordt ingevuld middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de kadernota('s).

Daarbij heeft het (v)GRP, voor de nieuwe watertaken, een onderzoeks karakter. In de komende planperiode wordt onderzocht welke beleidsmaatregelen en acties concreet nodig zijn om de nieuwe zorgplichten in te vullen. Vervolgens worden deze aan de raad voorgelegd. Een ander speerpunt in dit GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor is een regenwaterstructuurplan opgesteld waarin een drietal varianten is uitgewerkt.

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het (v)GRP 2010-2014 gekozen voor de variant wenselijk.

Voor de onderbouwing van de maatregelen die genoemd worden in het GRP wordt gebruik gemaakt van een rioolbeheersysteem. Hierin worden de areaalgegevens van de riolering bijgehouden. Daarnaast geeft het beheersysteem inzicht in de kwaliteit van de riolering en de daarbij behorende onderhoudsbehoefte op korte en langere termijn.

In 2013 hebben er verscheidene rioolvervangingen plaatsgevonden. Zo zijn o.a. de volgende rioleringen aangepakt:

- Rioolvervanging Prins Willemstrjitte en Casimirstrjitte te Kootstertille;
- Rioolvervanging en aanleg regenwaterstructuur De Achtkant te Buitenpost;
- Regenwaterstructuur Kerkeboeren te Gerkesklooster-Stroobos;
- Rioolvervanging en aanleg regenwaterstructuur in de Voorstraat, Irenestraat en Schoolstraat te Buitenpost;
- Rioolvervanging G. Japikstraat te Buitenpost.

De maatregelen van de gewenste variant uit het regenwaterstructuurplan zijn gericht op het voorkomen van schade door wateroverlast van bestaande knelpunten. De maatregelen van de gewenste variant uit het regenwaterstructuurplan leveren een bijdrage aan het robuust maken van het rioolstelsel. Het afkoppelen van regenwater levert een bijdrage aan duurzaam rioolbeheer. Het afgekoppelde regenwater hoeft niet naar de zuivering te worden gepompt en gezuiverd. De maatregel levert daardoor ook een bijdrage aan een duurzaam rioolbeheer.

Zoals in de regenwaterstructuur is aangegeven wordt voor het afkoppelen zoveel mogelijk aangesloten bij de geplande rioolvervangingen. Zo is in 2013 verhard en dakoppervlak afgekoppeld in de volgende projecten:

project	m²
rioolvervanging Achtkant Buitenpost	8.410
aanleg infiltratieriool Pauloane Harkema i.c.m. reconstructie	3.000
aanleg regenwaterriool Kerkeboeren/Voorstreek Gerkesklooster	1.575
aanleg regenwaterriool G. Japikstraat Buitenpost i.c.m. herstrating	1.290
aanleg regenwaterriool Bernhardlaan Buitenpost i.c.m. reconstructie	5.000
aanleg regenwaterriool Voorstraat Buitenpost i.c.m. reconstructie	13.000
Totaal	32.275

Water

De gemeenten zien zich de komende jaren gesteld voor een zware opgave. Vanuit Europa en Den Haag wordt een vloed aan regelingen en wetgeving op de provincies, waterschappen en gemeenten losgelaten met als doel water beter te beheersen en ruimte te geven om te voorkomen dat de woonomgeving te nat wordt. De kwaliteit van het water moet verbeterd worden en er moeten collectief afspraken gemaakt worden om te voorkomen dat de één een probleem doorschuift naar een ander.

Het waterplan, dat in 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld, geeft inzicht in verantwoordelijkheden en bevordert de regionale samenwerking en integrale benadering van de waterketen. Ook is een watervisie opgenomen die richtinggevend voor de beleidsontwikkeling van de komende jaren tot 2030 voor de thema's veiligheid, voldoende water, schoon water, afvalwater en zuivering, beheer en onderhoud, gebruik en beleving en samenwerking en organisatie.

Begin 2010 is het FBWK (Fries Bestuursaccord Waterketen) door alle partijen ondertekend (Vitens, Wetterskip, Provincie, Friese gemeenten). Eén van de doelstellingen in dit akkoord is het bevorderen van samenwerking in de waterketen. Dit richt zich op verschillende thema's binnen de waterketen. In 2011 is hier door verschillende themagroepen een start mee gemaakt. Parallel hieraan start het Wetterskip met optimalisatiestudies binnen zuiveringskringen. Binnen zo'n studie wordt gezocht naar optimalisaties en mogelijke kostenbesparingen binnen een zuiveringskring. Daarnaast wordt ook het thema duurzaamheid hierin meegenomen.

Oftewel, er worden op dit moment veel initiatieven in gang gezet om te zoeken naar optimalisaties en kostenbesparingen in de waterketen waarbij ook gekeken wordt naar mogelijkheden om de duurzaamheid binnen de keten te bevorderen. De studies zullen uit moeten wijzen waar de kansen liggen en wat de effecten zijn.

Groen

Voor het groenonderhoud wordt gewerkt met een groenbeheerplan (GBI). Hierdoor heeft de gemeente, zowel in de plan- als beheerfase, inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het openbare groen. Op basis van deze informatie worden de jaarlijkse onderhoudsbudgetten vastgesteld.

Voor het onderhoud van plantsoenen en siergazon wordt werkvoorzieningschap Caparis ingehuurd. De komende jaren zijn er forse bezuinigingsdoelstellingen, dit heeft zijn weerslag op het onderhoudsniveau. Eerder al is vanwege een bezuiniging minder maaiwerk door Caparis uitgevoerd. In 2013 is, als proef voor 1 jaar, ervaring opgedaan met het uitvoeren van werkzaamheden door een hoveniersbedrijf. Daarnaast is op bedrijventerreinen groen omgevormd naar goedkopere onderhoudsvormen. Ook in woonwijken is, bij reconstructies, steeds gekozen voor de meest sobere variant.

In oktober heeft een zware storm veel schade, en daarmee kosten, veroorzaakt aan het gemeentelijk bomenbestand.

Speelruimte

De gemeente heeft een speelruimteplan vastgesteld, dat het beleid omvat voor planning, aanleg en behoud van buitenspeelruimte voor kinderen. Om aan de wettelijke onderhoudstaak te kunnen voldoen, beoordelen inspecteurs de speelplaatsen ter plaatse aan de hand van de eisen die in het Attractiebesluit zijn gesteld en redigeren logboeken en inspectiegegevens. Voor het vervangen van de speeltoestellen wordt jaarlijks een bedrag gereserveerd in een vervangingsfonds.

Inmiddels is ervoor gekozen om geen nieuwe speelplaatsen meer aan te leggen. Wel worden middelen gereserveerd om bestaande spelterreinen in stand te houden en om deze te kunnen vervangen als ze afgeschreven zijn. Ook zijn de afschrijvingstermijnen van de spelterreinen iets verlengd. Op basis van de aanwezige spelterreinen in de gemeente is een meerjarige vervangingplanning gemaakt voor de spelterreinen. De reserve die hiervoor beschikbaar is, en de jaarlijkse voeding hiervan, is voldoende om deze planning uit te kunnen voeren.

Gebouwen

De gemeentelijke gebouwen kunnen grofweg in 4 hoofdcategorieën worden ingedeeld: Onderwijsaccommodaties, Sportaccommodaties, Welzijnsaccommodaties en de 'eigen' gemeentelijke accommodaties.

In deze laatste categorie vallen bijv. het gemeentehuis, de gemeentewerven, etc.

In 2011 is een MOP opgesteld voor de 'eigen' gemeentelijke accommodaties op basis van een inspectie van de technische onderhoudstoestand, dit om een goed beeld te krijgen van de staat van onderhoud van deze gebouwen.

Voor de categorieën Onderwijs, Sport en Welzijn zijn in 2013 actuele door de raad vastgestelde I.H.P.'s van kracht. Voor de categorie Welzijn is het I.H.P. in 2013 door de raad vastgesteld. Elk IHP resulteert in jaarlijkse onderhoudsplannen en het opstellen van een financiële meerjaren onderhoudsplanning.

Onderhoudskosten per kapitaalgoed 2013 – begroting versus rekening

In onderstaande tabel de begrote en werkelijke uitgaven in 2013, en aansluitend een toelichting van de eventuele verschillen.

Kapitaalgoed	Begroting	Rekening	Vershil
Wegen (functie 210)	5.161.421	5.373.218	-211.798
Riolering (functie 722)	1.745.715	1.749.553	-3.838
Water (functie 221)	27.597	20.163	7.434
Groen (product 4103)	1.459.062	1.657.423	-189.875
Speelruimte (functie 580)	68.775	846.378	-15.604
Gebouwen (diverse producten)	639.118	563.841	75.277
Totaal	9.101.688	10.210.576	-338.404

De verschillen zijn als volgt te verklaren:

Wegen:

- Voorstraat € 100.000. Hier tegenover staat een bijdrage van de provincie. Dit is niet een overschrijding op het projectbudget maar op de in de begroting opgenomen bijdrage vanuit OFA in 2013.
- Openbare verlichting € 50.000: taakstelling is niet gehaald.
- Gladheidbestrijding € 38.000: overschrijding door relatief strenge winter 2012/2013.

Groen:

Door de storm in oktober waren veel herstelwerkzaamheden nodig aan het openbaar groen in de gemeente, hierdoor is het totale budget fors overschreden. Verder zijn kosten gemaakt voor schade door derden waar een schadevergoeding tegenover staat.

Speelruimte:

Er zijn kosten gemaakt voor schade door derden, hier staat een schadevergoeding tegenover.

D. Financiering

Inleiding

Bij financiering moeten we ervoor zorgen dat de gemeente steeds over voldoende geldmiddelen kan beschikken om alle rekeningen te betalen. Aan de activiteiten die daaruit voortvloeien zijn kosten en risico's verbonden. Deze paragraaf informeert de raad daarover.

Algemeen

Interne ontwikkelingen

De uitvoering van de treasuryfunctie vond plaats in overeenstemming met de bepalingen in het treasurystatuut. Al eerder is gestart met het actualiseren van het statuut. In het kader van de samenwerking met Tytsjerksteradiel krijgt deze actualisering verder vorm.

Externe ontwikkelingen - rentetarieven

In de programmabegroting werd de verwachting uitgesproken dat de tarieven voor financieringen in 2013 iets zouden stijgen. Deze verwachting was gebaseerd op de renteontwikkelingen in voorgaande jaren en het verwachte lichte herstel van de economische conjunctuur.

Voor *kortlopende financieringen* was hiervan inderdaad sprake. De tarieven voor kortlopende leningen liepen gedurende het jaar uiteen van 0,06% in januari, stijgend naar 0,2% in december. Ondanks deze stijging was het door deze zeer lage rentepercentages zeer aantrekkelijk om de financieringsbehoefte met kortlopende geldleningen in te vullen.

De reguliere tarieven voor *langlopende leningen* bedroegen in 2013 gemiddeld 2%, maar gedurende het jaar was er wel een tamelijk grillig verloop met uitschieters naar boven tot 2,4% en naar beneden tot 1,7%. Deelnemers aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting kunnen tegen gunstige voorwaarden bij dit fonds een langlopende lening afsluiten. Het bijzondere percentage hiervoor bedroeg 1,5%.

Externe ontwikkelingen - schatkist bankieren

In december 2013 is het "schatkist bankieren" ingegaan. Dit betekent dat de gemeente verplicht is liquide tegoeden aan te houden in de Nederlandse schatkist in plaats van op de eigen bankrekeningen. Deze maatregel heeft een verlagend effect op de Nederlandse EMU-schuld.

De regeling voorziet in een drempel op kwartaalbasis; het gemiddelde tegoed over dat kwartaal mag deze drempel niet overschrijden. De drempel over december 2013 bedroeg 0,75% van het begrotingstotaal te weten € 445.950. In december 2013 bedroeg het gemiddelde saldo € 126.000 zonder dat daarvoor overboekingen in 's rijksschatkist nodig waren. Daarmee voldeed de gemeente ruimschoots aan deze drempel.

Financieringsbehoefte

In de begroting werd al de verwachting uitgesproken dat ook in 2013 de uitgaven de inkomsten zouden overtreffen. Aflossingen op leningen, investeringen en reguliere exploitatie-uitgaven zorgden voor een oplopend tekort. In eerste instantie zijn deze tekorten steeds opgevangen door kortlopende leningen af te sluiten met als voordeel een lage rente. Vanwege de verwachting dat de tekorten op de lopende rekening niet op korte termijn verdwijnen, en om te voldoen aan de bepalingen omtrent de kasgeldlimiet (voor een uitleg hiervan: zie hieronder) zijn in 2013 tweemaal de kortlopende financieringsvormen omgezet in een langlopende geldlening. In maart is een langlopende geldlening aangetrokken bij de BNG van € 7.000.000 met een looptijd van 10 jaar tegen een percentage van 1,85% op jaarbasis. In februari hebben we een lening aangetrokken van € 750.000 bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting met een looptijd van eveneens 10 jaar tegen een rentepercentage van 1,5% op jaarbasis.

Risicobeheersing

Renterisico's

Rentestijgingen kunnen de financiële resultaten van de gemeente nadelig beïnvloeden. Om dit renterisico binnen de perken te houden zijn er landelijk twee normen ontwikkeld namelijk de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Om de renterisico's ook voor de raad inzichtelijk te maken, volgt hieronder van beide instrumenten een overzicht.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle financieringen met een looptijd korter dan één jaar. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, gezien de fluctuaties op de geldmarkt. De kasgeldlimiet ziet er op toe dat de omvang van opgenomen kortlopende financieringen een grens niet overschrijdt. Deze grens, de kasgeldlimiet, bedraagt 8,5% van de begroting. In de onderstaande tabel is de limiet voor 2013 weergegeven.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1 miljoen)	2012	2013
Begrotingstotaal per 1 januari	65,6	59,5
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	5,6	5,1

De gemeente mocht in 2013 voor maximaal € 5,1 miljoen kortlopende geldleningen aantrekken. Deze middelen werden aangetrokken in de vorm van kasgeldleningen bij de huisbankier van de gemeente, de BNG. De kasgeldlimiet is daarbij in het eerste en het vierde kwartaal overschreden met respectievelijk € 5 miljoen en € 690.000. In het tweede en derde kwartaal voldeed de gemeente wel aan de limiet met onderschrijdingen van respectievelijk € 710.000 en € 2 miljoen. Over het gehele jaar heeft de gemeente daarmee voldaan aan de bepalingen van de wet Fido over de kasgeldlimiet.

Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

De renterisiconorm geeft het renterisico op de vaste schuld weer. De norm heeft als doel om de renterisico's van herfinanciering, door bijvoorbeeld aflossingen, te beperken. De norm ziet er op toe dat het totaal van renteherzieningen en aflossingen in een jaar een bepaalde grens niet overschrijdt. Deze grens, de renterisiconorm, mag op basis van de vernieuwde Wet Fido niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal aan het begin van het jaar.

Berekening renterisiconorm (x € 1 miljoen)	2012	2013
Begrotingstotaal per 1 januari	65,6	59,5
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%
Renterisiconorm	13,1	11,9
Renterisico op de vaste schuld	4,7	5,8
Ruimte onder renterisiconorm	8,4	6,1

Uit de tabel blijkt dat het renterisico op de vaste schuld in 2012 € 5,8 miljoen bedroeg. Daarmee voldeed de gemeente ruimschoots aan de norm.

Kredietrisico's

Op uitzettingen bij derden en gegarandeerde geldleningen liep de gemeente in 2013 het risico dat bij niet betaling door de geldnemer de gemeente het verlies moet dragen, dan wel betalingsverplichtingen heeft ten opzichte van de bank.

De tabel hieronder geeft een overzicht van verstrekte leningen en garanties in het kader van de publieke taak:

Omschrijving	2012	2013
Leningen		
Stichting Woningbouw Achtkarspelen	3.500.000	0
WoonFriesland	8.267.320	7.998.037
Overige langlopende geldleningen	833.263	981.426
Totaal	12.600.583	8.979.463
Garanties		
Particulier woningbezit	3.207.407	2.716.662
Verenigingen c.a.	3.023.749	2.787.291
Stichting Woningbouw Achtkarspelen	22.000.000	26.000.000
Totaal	28.231.156	29.503.953

In 2013 hebben zich uit de risico's die voortvloeien uit bovengenoemde portefeuille geen verliezen voorgedaan. Wel heeft een voetbalvereniging waarvoor de gemeente garant staat in 2013 een financieel moeilijke periode gekend. Het bestuur van de vereniging heeft echter adequaat ingegrepen; de laatste cijfers tonen een significante verbetering van de financiële positie. Naar verwachting zet dit herstel in 2014 verder door.

Overzicht leningenportefeuille

De gemeente heeft aan het eind van 2013 een langlopende schuld van € 37.221.000. Een deel daarvan, € 7.998.037, is doorgeleend aan WoonFriesland, die daarmee in economische zin geldnemer is. De netto vaste schuld van de gemeente zelf is in 2013 verder opgelopen met € 2,0 miljoen naar € 29,2 miljoen.

De omvang en samenstelling van het vreemd vermogen wordt in de tabel hieronder weergegeven.

Aangetrokken leningen t.b.v.	Beginstand 1/1/2013	Nieuwe leningen	Aflossingen	Eindstand 31-12-2013
Gemeente Achtkarspelen	27.225.247	7.750.000	5.751.805	29.223.442
Stichting Woningbouw Achtkarspelen	3.500.000	0	3.500.000	0
WoonFriesland	8.267.320	0	269.284	7.998.037
Totaal	38.992.567	7.750.000	9.521.089	37.221.478

E. Bedrijfsvoering

Personele ontwikkelingen

In 2013 hebben er, meer dan in afgelopen jaren, personele wijzigingen plaatsgevonden. Daarmee is gehoor gegeven aan de behoefte aan mobiliteit bij medewerkers en heeft de organisatie een slag kunnen maken in het vergroten van haar flexibiliteit. Daar waar deze verschuivingen niet ten koste gingen van de dienstverlening hebben we een aantal malen kunnen voorkomen dat er extern personeel moest worden ingehuurd.

Wel zijn bewust meer stagiaires aangetrokken. Om als werkgever aantrekkelijk te blijven voor de arbeidsmarkt is het goed om in een vroeg stadium jonge mensen al kennis te laten maken met de lokale overheid. Daarnaast is het voor een organisatie als een gemeente goed om in aanraking te blijven komen met deze doelgroep om zo ook gevoed te worden met frisse ideeën en andere zienswijzen.

De daling van het ziekteverzuim zette ook dit jaar door en blijft onder het gemiddelde in vergelijking met overige gemeenten.

Samenwerking met Tytsjerksteradiel

In de programmabegroting 2013 is onder meer aangegeven dat er gewerkt zou worden aan een gezamenlijke ICT-architectuur en dat het van groot belang is om vanuit een gezamenlijk standpunt vorm en inhoud te geven aan de dienstverlening, zowel intern als extern.

In de 1^e helft van 2013 zijn (in meerdere werkgroepen) inventarisaties gemaakt van de verschillen en overeenkomsten tussen beide gemeenten, dit op de taakvelden waarvan op dat moment werd aangenomen dat ze in (de loop van) 2014 door de werkmaatschappij zouden worden uitgevoerd.

In deze periode bleken er tussen - maar ook binnen - beide gemeenten verschillende ideeën naast elkaar te bestaan over het tempo en de omvang van de samenwerking. Dit maakte een herijking van de samenwerking noodzakelijk. Dit heeft midden 2013 plaatsgevonden middels het rapport 'Innovatief samen verder'. Na het verschijnen van dit rapport is het zogenaamde 3c-model verder uitgewerkt en verduidelijkt. Hierdoor is duidelijk welke taakvelden in 2014 geleidelijk in de werkmaatschappij worden ondergebracht. Ook is er gewerkt aan één bedrijfsvoeringfilosofie.

Gebruik raadzaal door derden

De raadzaal van ons gemeentehuis wordt in bruikleen gegeven aan organisaties in onze gemeente die een kleinschalig cultureel evenement willen houden en aan bedrijven of overheidsinstanties die een werkconferentie of symposium o.i.d. willen organiseren die aansluit bij de maatschappelijke functie van de gemeente en gericht is op onze regio. In 2013 hebben niet alleen een aantal culturele organisaties in onze gemeente gebruik gemaakt van deze mogelijkheid, ook de provincie en andere organisaties in de regio hebben zich hiervoor gemeld. Het komt gemiddeld één keer per maand voor dat de raadzaal op zaterdag of zondag voor dit doeleinde wordt gebruikt.

Planning en Control

In 2013 zijn de bestuursrapportages afgeschaft. De raad heeft meer behoefte aan actuele informatie om tijdig de juiste besluitvorming te kunnen nemen. Hiervoor is in 2013 gestart met de maandelijks informaticarrousel waar de raad rechtstreeks over nieuwe ontwikkelingen wordt geïnformeerd. De raadsvoorstellen worden hier alle afzonderlijk toegelicht wat ten goede komt aan de besluitvormingsproces in de volgende raadsvergadering.

Daarnaast wordt de raad periodiek op de hoogste gesteld van alle begrotingswijzigingen zodat inzicht wordt gegeven in een actuele stand van het begrotingssaldo.

Met de controlecommissie worden regelmatig overlegd over de aanpassingen c.q. verbeterplannen in de rapportage systematiek en de P&C producten.

Automatisering ICT

In 2013 is gestart met het synchroniseren en integreren van de afzonderlijke computernetwerken van beide gemeenten tot één netwerk. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot de inrichting van een Exchange omgeving waarbij het mogelijk is mail en agenda's functies op beide locaties te kunnen ontsluiten en te bekijken.

Inkoop en aanbesteding

Sinds 1 april 2013 is de aanbestedingswet van kracht. Deze wet past de Europese regels zo goed mogelijk toe op de Nederlandse situatie.

De maatregelen uit de wet moeten leiden tot:

- meer concurrentie, doordat meer ondernemers kunnen meedingen naar een overheidsopdracht;
- minder administratieve lasten;
- meer lijn in aanbestedingsprocedures;
- betere naleving van de regels;
- betere besteding van belastinggeld;
- een eenvoudiger afhandeling van klachten.

Dit heeft gevolgen voor de manier waarop de gemeente haar opdrachten op de markt brengt. Ontwikkelingen binnen de ANNO-gemeenten en het vaststellen van de Nationale Aanbestedingswet hebben er toe geleid dat het gemeentelijk beleid "eenduidig en transparant 2009" op een aantal gebieden aangepast moest worden.

Daarom is, samen met de gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradiel, nieuw beleid vastgesteld door de Raad.

Ook zijn er nieuwe gezamenlijke Algemene Inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten. De paragrafen Duurzaamheid en Social Return zijn nader ingevuld.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

In het jaarverslag moeten op grond van deze wet voor bepaalde functies verplicht een aantal gegevens worden vermeld.

In Achtkarspelen betreft het de functies van gemeentesecretaris en raadsgriffier.

Om te bepalen of een functionaris voldoet aan de WNT norm wordt de totale bezoldiging 2013 van elke functionaris afgezet tegen de WNT norm (€ 228.599 op jaarbasis).

Deze norm wordt herrekend als de functionaris niet geheel 2013 in dienst was. Is een functionaris bijvoorbeeld 3 maanden in dienst dan bedraagt de (herrekende) WNT norm voor die functionaris een kwart van de totale norm, i.c. € 57.150.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat Achtkarspelen geen functionarissen heeft die de WNT norm hebben overschreden.

Naam	E. van der Sluis	E.H.C. van der Laan	R. van der Heide
Functie	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
(gewezen) Topfunctionaris (ja/nee)	Ja	Ja	Ja
Met dienstbetrekking (ja/nee)	Ja	Ja	Ja
Beloning	36.102	45.816	78.028
Sociale verzekeringspremies (werkgeversdeel)	5.299	8.520	13.571
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	4.222	2.675	400
Voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totale bezoldiging 2013	45.623	57.011	91.999
Duur dienstverband 2013 (in maanden)	3	6	12
Omvang dienstverband in 2013 (fte) (1 fte = 36 upw)	1,11	1,06	1,00
(herrekende) WNT norm (vergelijkingsbasis)	57.150	114.300	228.599
Overschrijding WNT norm	Nee	Nee	Nee

Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de Beleidsregels toepassing WNT d.d. 27 februari 2014, inclusief de wijziging van 12 maart 2014, van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als uitgangspunt gehanteerd.

De gemeente Achtkarspelen herkent de door de Minister van BZK in zijn kamerbrief d.d. 27 februari 2014 onderkende uitvoeringsproblemen met betrekking tot externe niet-topfunctionarissen.

In lijn met paragraaf 6 van de (gewijzigde) Beleidsregels toepassing WNT legt de gemeente geen verantwoording af over externe niet-topfunctionarissen

F. Verbonden partijen

Inleiding

Bij de realisering van beleidvoornemens is het vaak noodzakelijk bepaalde relaties met derde partijen aan te gaan. In een aantal gevallen zijn dergelijke relaties uitgegroeid tot een zodanige vorm dat de gemeente zeggenschap en financiële belangen in die derde partij heeft gekregen. In dat geval is er sprake van een zogenaamde verbonden partij. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Het doel van deze paragraaf is om de gemeenteraad en burgers inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Achtkarspelen inzake door derden uit te voeren processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Wat is een verbonden partij

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel dan wel via stemrecht.

Van een financieel belang is sprake wanneer aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking gesteld is, dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat.

Ook is er sprake van een financieel belang wanneer een zekerheid is gegeven waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Financiële analyse

In dit jaarverslag wordt voor alle gemeenschappelijke regelingen een analyse uitgevoerd van de financiële stand van zaken van de gemeenschappelijke regeling en het risico daarin voor gemeente Achtkarspelen.

Mocht het feit zich voordoen dat een gemeenschappelijke regeling:

- a. een negatief eigen vermogen heeft, of;
- b. niet heeft voldaan aan een vooraf afgesproken minimum eigen vermogen (bijstortverplichting);

dan wordt in dit verslag een voorstel gedaan over de door de gemeente Achtkarspelen te treffen voorziening voor haar bijdrage hierin.

Overzicht verbonden partijen

De gemeente Achtkarspelen heeft op dit moment met de volgende verbonden partijen een relatie:

1. Veiligheidsregio Fryslân
2. Sociale Werkvoorziening Fryslân (incl. Caparis NV)
3. OMRIN (Afvalsturing Friesland + Fryslân Miljeu)
4. Servicebureau De Friese Wouden
5. Welstandscommissie Hûs en Hiem
6. Noordoost Friese Aanpak (NOFA)
7. Bank Nederlandse Gemeenten
8. Bestuursacademie Noord Nederland
9. ENECO
10. Lauwerspas
11. Samenwerking Achtkarspelen - Kollumerland c.a.
12. Samenwerking Achtkarspelen - Tytsjerksteradiel

Nadere toelichting op de verbonden partijen:

1. Veiligheidsregio Fryslân

Sinds 1 januari 2007 vormen Brandweer Fryslân en GGD Fryslân een GR, sinds 1 april 2012 is dat onder de noemer Veiligheidsregio Fryslân (VR Fryslân).

VR Fryslân is een samenwerkingsverband van alle Friese gemeenten op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, brandweezorg en rampen- en crisisbeheersing.

Achtkarspelen heeft een zit in het AB van VR Fryslân. Over het algemeen beslist het AB met meerderheid van stemmen. Bij wijziging van de regeling is tenminste tweederde van het aantal stemmen van de deelnemende gemeenten nodig. Naast het AB is er nog een DB, bestaande uit 7 leden. Het DB beslist bij meerderheid van stemmen. Met name door de omvang van het AB is het niet altijd mogelijk de gewenste invloed uit te oefenen. Met het van kracht worden van de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) wordt er veel van VR Fryslân gevraagd.

Enkele ontwikkelingen in 2013:

- In 2013 is de governancestructuur van de VR deels gewijzigd en zijn bevoegdheden overgedragen aan de bestuurscommissies Gezondheid en Veiligheid.
- De bestuurscommissie Gezondheid heeft in december 2013 gesproken over de positionering van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in Fryslân. Aanleiding hiervoor is de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten, naar verwachting per 1 januari 2015. De bestuurscommissie heeft besloten dat GGD Fryslân – en daarmee Veiligheidsregio Fryslân – de JGZ in Fryslân mag blijven uitvoeren. (De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor het nemen van besluiten over het uitvoeren van taken en bevoegdheden van GGD Fryslân, en bestaat uit alle portefeuillehouders Volksgezondheid van de Friese gemeenten.).
- Per 1 januari 2014 zijn de gemeentelijke brandweertaken ondergebracht in één regionaal Fries brandweerkorps. Na jaren van voorbereiding is de regionalisering een feit. Daarmee is de brandweer onderdeel geworden van de Veiligheidsregio Fryslân. Het vrijwillig brandweerpersoneel, het brandweer materieel en een groot aantal kazernes maken nu onderdeel uit van de Veiligheidsregio. De brandweerkazernes in Buitenpost en Surhuisterveen ondergebracht in gemeentelijke gebouwen zijn nog in eigendom van de gemeente. Hiervoor moet nog een huurovereenkomst worden afgesloten.
- In 2013 heeft de VR de reservepositie en de begroting nader onder de loep genomen. Beide zijn daarop realistischer neergezet, met als gevolg terugbetalingen aan de deelnemende gemeenten. Voor onze gemeente betekende dat een meevaller van ruim € 30.000.

2. Sociale Werkvoorziening Fryslân (incl. Caparis NV)

De opdracht voor de wettelijke taak met betrekking tot de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is door de gemeente ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Sw Fryslân (GR), welke de uitvoering heeft belegd bij Caparis NV. De 8 deelnemende gemeenten zijn aandeelhouder van de NV. Per 1 januari 2013 zijn de geldstromen van beide entiteiten gescheiden; de GR (subsidieresultaat) en de NV (bedrijfsresultaat).

Subsidieresultaat

Op basis van de landelijk opgelegde taakstelling laat het subsidieresultaat 2013 voor de gemeente Achtkarspelen een tekort zien van € 436.639. Het tekort wordt veroorzaakt doordat de ontvangen Rijksbijdrage lager is dan de werkelijke loonkosten van de Sw-medewerkers.

Achtkarspelen heeft dit tekort voorzien en via de kadernota 2013 structureel € 300.000, en lopende het jaar incidenteel € 241.304 via een begrotingswijziging, in de begroting opgenomen om het verwachte tekort te dekken.

Door m.n. een hogere taakstelling en bijdrage, en daarnaast lagere loonkosten Sw, was het echter niet nodig dit bedrag van in totaal € 541.304 volledig aan te spreken.

Over 2013 resulteerde dit in een meevaller van € 104.665.

Bedrijfsresultaat

Op basis van de initiële begroting van Caparis 2013 werd een tekort verwacht. Via een begrotingswijziging is € 96.354 opgenomen in onze begroting om het verwachte

gemeentelijke aandeel in het negatieve bedrijfsresultaat Caparis 2013 te kunnen bekostigen. Het bedrag is op basis van de destijds aanwezige informatie als overlopende post overgeheveld naar 2014.

De recent bekend geworden voorlopige prognose bedrijfsresultaat 2013 laat een positief saldo zien van € 1,3 miljoen. Ten opzichte van het eerdere verwachte negatieve resultaat van € 900.000 betekent een positief verschil van ca. € 2,2 mln.

De definitieve jaarrekening Caparis NV 2013 wordt in mei/juni 2014 door de aandeelhoudersvergadering (AVA) vastgesteld. De AVA besluit dan ook over de bestemming van het positieve resultaat.

Verbetering van de vermogenspositie van Caparis is een mogelijkheid, maar ook uitbetaling aan de aandeelhoudende gemeenten op basis van aandelen.

Achtkarspelen bezit 10,1% van de aandelen.

Algemeen

Met de toekomstige grote wijzigingen in het sociale domein zijn de deelnemende gemeenten vanaf 2012 in beraad en voorbereidend op de vraag welke taken vanuit de nieuwe wet wel of niet door Caparis kunnen en/of moeten worden uitgevoerd. Dit in eerste instantie op basis van de beoogde Wet Werken naar Vermogen met de herstructureringsfaciliteit, naderhand op basis van de Participatiewet en sinds juli 2013 vanuit de kaders van het Sociaal Akkoord. De herstructureringsfaciliteit, beschikbaar gesteld onder de WWnV, komt hier niet in terug, wel andere maatregelen die gemeenten in staat moeten stellen het transitieproces van het Sw-bedrijf in gang te zetten en in 2045 de Sw-populatie terug te brengen naar nul. Daarnaast moeten gemeenten invulling geven aan de voorziening Beschut Werken, welke valt onder de Participatiewet en landelijk op 30.000 Sw-ers uit komt. In 2014 wordt hier verder vorm aan gegeven.

3. OMRIN

In 2012 is de strategische koers voor de periode van 2013-2016 onderwerp van gesprek geweest. Hierbij is o.a. besproken of uitbreiding van het aandeelhouderschap wenselijk is en of de rol van OMRIN breder moet zijn dan alleen het inzamelen en verwerken van afval. In 2011 is de Reststoffen Energie Centrale (REC) door Afvalsturing in bedrijf genomen. Gedurende de exploitatieperiode van de REC (15 jaar) heeft de gemeente een leveringsplicht.

Het maximale risico voor de gemeente is dat Afvalsturing en/of Fryslân Miljeu failliet gaan. De essentie van een NV is dat het risico van de aandeelhouder beperkt is tot het bedrag dat hij voor de aandelen heeft betaald. Dit zou voor Achtkarspelen een structureel verlies van ca. € 10.000 aan jaarlijks dividend betekenen, plus het verlies van de waarde van de aandelen. Achtkarspelen heeft 120 aandelen in Afvalsturing Friesland met een nominale waarde van € 54.000, en 10.997 aandelen in Fryslân Miljeu met een nominale waarde van € 62.453.

Valt Fryslân Miljeu weg dan moet, naast bovengenoemd verlies, de inzameling van huishoudelijk afval door een ander bedrijf overgenomen worden. Dit brengt waarschijnlijk transitiekosten met zich mee. De hoogte daarvan is afhankelijk van voor welke vorm wordt gekozen, bijvoorbeeld het opzetten van een eigen dienst of het gebruik maken van de diensten van een bestaande (commerciële) afvalinzamelaar.

Op dit moment spelen beide zaken niet.

4. Servicebureau De Friese Wouden

Het Servicebureau is een samenwerking in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van zeven gemeenten in het zuidoosten van Fryslân. De taken van de GR liggen sinds 1 januari 2001 op het terrein van:

- geluid- en zonebeheer;
- coördinatie handhaving milieuwetgeving t.a.v. Rijks- en provinciebeleid;
- coördinatie van regionale projecten;
- volkshuisvesting (m.n. uitvoering Besluit woninggebonden subsidies).

Per 1 januari 2014 is de Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing (FUMO) opgericht en in werking getreden. Het Servicebureau is per 1 januari 2014 in deze dienst opgenomen en de GR is opgeheven. Er is geen spraken van enig financieel risico.

5. Welstandscommissie Hûs en Hiem

De GR loopt een financieel risico. Als het werk, vooral het aantal bouwgerelateerde werkzaamheden, nog veel verder terug loopt en er door de recessie nog minder andere opdrachten binnen komen, heeft dat zijn weerslag op de inkomsten. In het Algemeen Bestuur is besloten dat de GR in afgeslankte vorm verder gaat. Het personeelsbestand wordt teruggebracht tot het minimum zodat de wettelijke taken uitgevoerd kunnen worden. Nemen de werkzaamheden toe dan worden tijdelijke medewerkers aangetrokken, zodat snel op wijzigingen kan worden ingespeeld. Het risico wordt daarmee verkleind, dan wel geminimaliseerd.

6. Noordoost Friese Aanpak (NOFA)

Het accent van NOFA is ook in 2013 volledig blijven liggen bij Vital Rural Area (VRA). De NOFA-begroting en jaarrekening moeten blijven bestaan zolang het project VRA loopt, dit tot en met 31 december 2013. De begroting 2013 bestaat alleen uit VRA-posten. In de nieuwe structuur ligt het niet in de verwachting dat NOFA zelf personeel in dienst zal hebben. Er is echter wel sprake van fondsbeheer voor de uitvoering van het VRA project. Daarom blijft deze samenwerkingsvorm vooreerst nog nodig. Waarschijnlijk volgt de afbouw in 2014.

7. NV Bank Nederlandse Gemeenten

De BNG is een bank van en voor overheden die door internationale ratingbureaus als bijzonder kredietwaardig wordt beschouwd. Daarmee zijn de risico's die aan deze verbonden partij kleven verwaarloosbaar gering. De gemeente bezit 87.711 aandelen, elk met een nominale waarde van € 2,50 per stuk. Op grond hiervan ontving de gemeente in 2013 een dividenduitkering van € 131.000.

8. Bestuursacademie Noord Nederland (BANN)

De BANN is opgeheven per 2013.

9. ENECO

Achtkarspelen bezit 9.474 aandelen met een nominale waarde van € 947.400. Als kleine aandeelhouder heeft de gemeente beperkte zeggenschap in ENECO. Het aandelenvermogen is een pure belegging. ENECO is een solide energieleverancier. De gemeente loopt dan ook een zeer gering risico. Jaarlijks ontvangt de gemeente een dividenduitkering. De laatste dividenduitkering was per aandeel € 23,44; in totaal ging het om een dividend van € 222.071.

Ook de komende jaren zal het dividend niet veel afwijken, en daar is in de begroting 2014-2017 rekening mee gehouden.

Sinds enige tijd is de Splitsingswet van kracht. De redenering achter deze wetgeving is om de vrije markt over energie te bevorderen doordat nieuwe toetreders die niet over eigen infrastructuur beschikken, eenvoudiger toegang krijgen tot de markt.

Deze ontwikkeling heeft geen negatief effect voor ENECO en haar aandeelhouders.

10. Lauwerspas

Nadat Achtkarspelen (samen met Dongeradeel) per 2012 officieel is uitgetreden uit de GR Lauwerspas, hebben ook de overblijvende gemeenten Dantumadiel en Kollumerland c.a. besloten de werkzaamheden van de GR Lauwerspas weer in eigen huis te nemen.

Voor het personeel van de Lauwerspas (1,44 fte) is in een definitieve oplossing gevonden, zodat de officiële opheffing van de GR kon plaatsvinden. Er zijn in deze geen verdere financiële verplichtingen meer voor onze gemeente.

Hoewel onze gemeente hiervan geen officiële schriftelijke bevestiging heeft gekregen kan uit de B&W besluitenlijst van de gemeente Dantumadiel d.d. 23 juli 2013 worden opgemaakt dat de GR nu officieel is opgeheven.

Opheffen gemeenschappelijke regeling Lauwerspas

(Wolwêzen-wys, nummer 13003184 d.d. 10 juli 2013)

w.b.: De gemeenschappelijke regeling Lauwerspas op te heffen.

Hiermee vervalt definitief de verbonden partij GR Lauwerspas.

11.Samenwerking Achtkarspelen - Kollumerland c.a.Werk, Inkomen & Zorg (WIZ) en Schulddienstverlening (SDV)

- De samenwerking inzake WIZ is per 1 januari 2013 daadwerkelijk beëindigd. Voor het overgrote gedeelte heeft de afbouw al plaats gevonden in 2012; in 2013 is de loskoppeling, ook financieel, afgerond.
- De samenwerking inzake SDV is wel gecontinueerd, en hiervoor is in 2013 een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten. Op basis van deze DVO en de daarin afgesproken opzegtermijn is inmiddels de samenwerking stilzwijgend verlengd tot 1 januari 2016. Vergeleken met de eerdere samenwerking gaat het hier om een relatief kleine samenwerking; het team SDV dat werkzaam is voor beide gemeenten omvat 4,56 fte en daarnaast is er 0,22 fte beschikbaar voor beleid. In de DVO zijn duidelijke afspraken gemaakt over de kostenverdeling en hoe te handelen bij het verbreken van de samenwerking.
- Voor de Wmo-administratie maakten beide gemeenten in 2013 nog gezamenlijk gebruik van het programma Planconsult. Dit is met een jaar verlengd. Deze samenwerking stopt naar verwachting per 1 januari 2015; het moment waarop Achtkarspelen samen met Tytsjerksteradiel overgaat op de aanschaf van een nieuw computerprogramma voor het sociale domein.

Toezicht en Handhaving

Sinds 2005 werkten beide gemeenten ook samen op het gebied van Toezicht en Handhaving van de fysieke leefomgeving. De juridische basis was een aanhangsel voor dit doel bij de reeds bestaande GR, die was opgericht voor de gezamenlijke uitvoering van de sociale diensten van beide gemeenten. In december 2011 is middels een opzeggingsbrief een einde gekomen aan deze samenwerking. Conform de GR is de beëindiging per 1 januari 2013 geëffectueerd. Tot die datum heeft zich het ontvlechtingproces voltrokken. De personeelsleden die ten laste van Achtkarspelen zijn gekomen, zijn in een nieuw gevormde toezicht- en handavingsamenwerkingsverband ingebracht. Totdat deze personeelsleden in de werkmaatschappij worden ingebracht, blijven ze in dienst bij Achtkarspelen en middels een DVO gedetacheerd bij Tytsjerksteradiel.

12.Samenwerking Achtkarspelen – TytsjerksteradielAlgemeen

In 2013 is door beide gemeenteraden besloten dat een werkmaatschappij gevormd wordt, waarin voornamelijk de ondersteunende werkzaamheden van beide gemeenten ondergebracht gaan worden.

In 2013 is een begin gemaakt met de werkzaamheden daartoe, met als uiteindelijke doel een gezamenlijke werkmaatschappij per 1 januari 2015. In 2014 wordt dit verder vorm gegeven.

Werk & Inkomen (W & I)

De DVO W & I, zoals die gold voor het 1^e jaar van deze samenwerking, is vrijwel ongewijzigd gecontinueerd voor 2013. De vooraf gemaakte financiële afspraken over de verdeelsleutel (op basis van gemiddelde cliëntaantallen) en de maximaal toegestane formatie (45 fte) zijn op deze wijze uitgevoerd.

W & I heeft zich in 2013 doorontwikkeld tot een volledig geïntegreerde afdeling, waarbij alle medewerkers voor beide gemeenten werkzaam zijn. De met de beide opdrachtgevende gemeenten afgesproken resultaten voor 2013 zijn op een haar na allemaal ruimschoots gehaald. De afdeling is verder geprofessionaliseerd, de

werkgeversdienstverlening is toonaangevend voor Fryslân, de poortwachterstaak is meer succesvol dan verwacht en de uitstroom naar werk is op 5 na gehaald.

Het werken met heldere prestatieafspraken, vervat als opdrachtverlening in de vorm van een jaarplan, is in deze samenwerking beproefd en na twee jaar prima doorontwikkeld.

Het structurele driehoeksoverleg tussen opdrachtgevers, managers Samenleving en Mienskip, en opdrachtnemer, manager W & I vervult hierin in de huidige constructie (2013) een spilfunctie.

Werk en inkomen is een proeftuin. De leerervaringen die zowel opdrachtgever als opdrachtnemer hebben opgedaan zijn gebundeld en worden gebruikt voor de verdere inrichting van de Werkmaatschappij.

De werkmaatschappij wordt pas op 1 januari 2015 daadwerkelijk operationeel.

KCC

Conform hetgeen de raden Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen hebben besloten wordt de dienstverlening gemeenschappelijk verder geïntensiveerd. In 2014 krijgen met name het ICT-deel en de vormgeving van het zaakgericht werken hun toegevoegde waarde binnen het Dienstverleningsconcept.

Toezicht en Handhaving

In 2012 is het nieuwe team Toezicht en Handhaving in de steigers gezet. Per 1 januari 2013 is het nieuwe team van start gegaan.

De medewerkers die in dienst van de gemeente Kollumerland voor Achtkarspelen werkzaam waren, zijn per 2013 in dienst van Achtkarspelen gekomen en worden gedetacheerd naar Tytsjerksteradiel. Daar vormen zij, samen met de medewerkers van Tytsjerksteradiel, het nieuwe team.

De detachering en de financiële consequenties zijn in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) vastgelegd. Er is een beleid- en uitvoeringsprogramma gemaakt waar naar gewerkt wordt. In de uitvoering lopen de deelnemende gemeenten geen onvoorziene risico's.

G. Grondbeleid

Op grond van wettelijke voorschriften moet in de beleidsbegroting het grondbeleid in een aparte paragraaf worden opgenomen, dit met als doel het grondbeleid transparant te maken zodat uw raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

Visie op grondbeleid en de uitvoeringswijze

In het gemeentelijk grondbedrijf worden gronden beheerd, die door bestemmingsplanprocedures en besluitvorming zijn aangewezen voor woningbouwdoeleinden en/of bedrijfsmatige/industriële doeleinden (gronden in exploitatie). Daarnaast zijn er als gevolg van marktwerking (projectontwikkeling) ook gronden in het grondbedrijf opgenomen waarvoor nog een ruimtelijke (bestemmingsplan)procedure doorlopen moet worden (ruwe gronden), maar die wel middels besluitvorming zijn aangewezen voor de hiervoor genoemde doeleinden.

Als onderdeel van de Algemene Dienst opereert en functioneert het grondbedrijf op een bedrijfsmatige wijze. Anders gesteld, zowel de kosten als de opbrengsten worden binnen het grondbedrijf verantwoord en komen tot uitdrukking in een verlies- en winstrekening.

Conform de besluiten van de gemeenteraad zijn op diverse locaties binnen de gemeente gronden in exploitatie. Op basis van het woonplan en de beschikbare woningbouwcontingenten vindt hierbij uitgifte van bouwrijpe kavels plaats. In de paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de risico-inventarisatie is bij herhaling aandacht gevraagd voor demografische ontwikkelingen, welke tot vertraging en aanpassingen kunnen leiden. De te behalen "winst" is het verhogen van kwaliteit van leefomgeving en leefbaarheid. In het verleden lag de nadruk soms op de financiële bijdrages aan de Algemene Dienst, door een sterke nadruk op inbreidinglocaties is dit niet langer reëel.

Op 11 december 2008 heeft de gemeenteraad een nota grondbeleid vastgesteld. Deze nota is, ondanks de gewijzigde marktomstandigheden nog steeds toepasbaar. Door het college wordt invulling gegeven aan het in deze nota vastgestelde beleid. De belangrijkste consequenties uit de nota grondbeleid zijn:

- De keuze voor het voeren van een actief grondbeleid.
- Het college van burgemeester en wethouders is een budget tot € 1 miljoen (ex btw) gegeven voor het doen van strategische (vastgoed)aankopen, onder de voorwaarde van verantwoording achter af.

Invloed recessie

In het kader van de te verwachten krimp van de bevolking(-groei) is in de loop van 2008 een negatief scenario geschetst. In dit scenario zijn de verwachte verkopen op nul gesteld, vervolgens is de reservepositie daarop aangepast. Met ingang van 2009 strekt deze reserve mede ter afdekking van de financiële gevolgen van de recessie. De reservepositie is voldoende op peil gebleken om de invloeden van de economische situatie, zoals verhoogde rentelasten, op te vangen.

Geprognosticeerd resultaat en risico's totale grondexploitatie

De winstprognose voor 2014 is naar beneden toe bijgesteld, € 79.000 van de in 2014 te nemen winst is doorgeschoven. Dit in verband met de verkoop van het nog resterende perceel dat onderdeel uitmaakt van het complex Kommizebosk in Surhuisterveen, is nog niet verkocht, naar verwachting wordt dit later afgesloten. Dit zelfde geldt voor meerdere complexen, met name het complex Oastkern is daarbij relevant.

De jongste bijstelling van de geprognosticeerde resultaten, levert het onderstaande beeld van winstneming in de jaren tot en met 2018:

		2014	2015	2016	2017	2018
002	Twijzel de Boppelannen			77.500		
007	Surhuisterveen Nije Jirden Zuid					329.000
010	Buitenpost Mûnewyk	400.000	500.000		450.000	
015	Harkema De Singel			500		
301	Surhuisterveen Kommizebosk		9.000			
369	Kootstertille Oastkern					3.100.000
378	Surhuisterveen De Lauwers		10.500			
	totalen	400.000	519.500	78.000	450.000	3.429.000
NB	Cijfers met afnemende zekerheid naar de toekomst					

Grondexploitatie-risico's

Voor grondexploitaties worden exploitatieopzetten opgesteld, gebaseerd op diverse uitgangspunten. Per definitie vinden afwijkingen plaats. De belangrijkste oorzaken van de afwijkingen betreffen:

- Calculatieverschillen (boven inflatoire prijsstijgingen).
 - Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen
- Extreem hoge aankoopkosten in verband met ontwikkelingen op de inkoopmarkt, dan wel in verband met noodzaak tot realisatie van inbreidinglocaties.
 - Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen
- Tegenvallende kosten voor sloop en of sanering
 - Er zijn binnen het grondbedrijf geen noemenswaardige afwijkingen
- Oplopende boekwaarden en daardoor stijgende kostprijs door toegerekende rentekosten;
 - Door vertraging in verkoop loopt de rente last op, waardoor in sommige gevallen het financieel resultaat van complexen onder druk staat.
- Het onverkoopbaar raken van bouwgronden door archeologische vondsten of aanwezigheid van beperkende voorzieningen (zoals hinder van aangrenzende wegen);
 - Niet van toepassing.
- Vertraging bij de ontwikkeling van plannen, door inspraak- en bezwarenprocedures, onvoldoende beschikbare contingenten of het invullen van locaties buiten de bouwgrondexploitatie;
 - De afboeking in 2011 van gronden waarvoor geen contingent beschikbaar was of is, heeft dit risico aanzienlijk beperkt.
- In 2018 is om administratieve redenen een bedrag opgenomen van € 3,1 mln, zijnde de geprognosticeerde opbrengsten van complex Kootstertille Oastkern. Gezien de huidige marktsituatie is de verwachting dat deze opbrengst over een langere en meer gespreide periode gerealiseerd.
- Tekort aan winstgevend te exploiteren grond door meer of juist minder particulier initiatief en/of beleidskeuzes van hogere overheden.
 - Private ontwikkeling van locaties blijft achter bij het beoogde ontwikkeltempo. Projecten in voorbereiding, die in het grondbedrijf onder ruwe gronden worden gepresenteerd, ondervinden hiervan invloed. Het effect over de afgelopen periode is door een afboeking van boekwaardes weggenomen. Zo nodig vindt ook in 2014 een afboeking plaats.

JAARREKENING

Balans per 31 december 2013

Activa	31-12-2012	31-12-2013
- Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Investerings met economisch nut	49.708.757	50.632.057
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	10.298.285	10.420.338
	60.007.042	61.052.395
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	336.184	336.184
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	45.378	45.378
Leningen aan woningbouwcorporaties	11.767.320	7.998.037
Leningen aan deelnemingen	25.865	25.865
Overige leningen	669.287	817.450
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	8.493	638
	12.852.527	9.223.552
Totaal vaste activa	72.859.569	70.275.947
- Vlottende activa		
Voorraden		
Niet in exploitatie genomen gronden	2.854.728	3.440.432
Niet in exploitatie genomen gronden zonder ontwikkelperspectief	915.627	915.627
In exploitatie genomen gronden	-413.851	459.116
	3.356.504	4.815.175
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	3.855.795	3.558.480
Verstrekte kasgeldleningen	-46	-48
Rekeningcourantverhouding met niet financiële instellingen	-58.500	1.649
Overige vorderingen	990.935	1.975.112
	4.788.184	5.535.193
Overlopende activa	407.459	414.846
Liquide middelen	203.507	80.510
Totaal vlottende activa	8.755.654	10.845.724
Totaal passiva	81.615.223	81.121.671

Passiva	31-12-2012	31-12-2013
- Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserves	6.813.413	8.445.409
Bestemmingsreserves die dienen voor tariefegalisatie	3.720.888	3.639.116
Overige bestemmingsreserves	10.039.476	9.994.379
Resultaat na bestemming (nog te bestemmen resultaat)	2.441.601	523.786
	23.015.378	22.602.690
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	1016.619	590.107
Voorzieningen t.b.v. toekomstige kosten	1.920.771	1.870.421
	2.937.390	2.460.528
Vaste schulden met een rentypische looptijd > 1 jaar		
Onderhandse leningen van banken en overige financiële instellingen	38.992.567	37.221.478
Waarborgsommen	1.361	1.361
	38.993.928	37.222.839
Totaal vaste passiva	64.946.697	62.286.057
- Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Kasgeldleningen o/g	4.000.000	7.000.000
Bank- en giro saldi	2.637.163	3.616.896
Overige schulden	5.081.315	5.225.479
	11.718.478	15.842.375
Overlopende passiva	4.950.048	2.993.239
Totaal vlottende passiva	16.668.526	18.835.614
Totaal passiva	81.615.223	81.121.671
Gewaarborgde geldleningen	28.231.156	31.503.953

Programmarekening 2013

	Raming voor begrotingswijziging			Raming na begrotingswijziging			Realisatie 2013		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Samenleving	1095.235	15.102.858	-14.007.623	1770.150	15.572.003	-13.801.853	2.071.631	15.379.473	-13.307.842
Werk en Inkomen	15.462.734	17.947.191	-2.484.457	18.195.132	21.180.322	-2.985.190	21.233.752	22.826.189	-1.592.437
Veiligheid	15.000	1.177.444	-1.162.444	52.862	1.095.361	-1.042.499	733.203	1.898.333	-1.165.130
Leefomgeving	5.371.579	11.476.047	-6.104.468	5.637.650	12.375.585	-6.737.935	5.956.655	12.870.251	-6.913.596
Ontwikkeling	1.869.147	3.575.835	-1.706.688	2.355.645	4.446.767	-2.091.122	4.673.604	6.845.971	-2.172.366
Dienstverlening	566.885	8.312.744	-7.745.859	535.825	8.927.352	-8.391.527	818.683	8.912.403	-8.093.720
	24.380.580	57.592.119	-33.211.539	28.547.264	63.597.390	-35.050.126	35.487.528	68.732.619	-33.245.091
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	4.766.120	0	4.766.120	4.766.120	0	4.766.120	4.718.141	3.337	4.714.804
Algemene uitkeringen	26.668.211	0	26.668.211	27.011.649	0	27.011.649	27.230.621	0	27.230.621
Dividend	335.078	17.160	317.918	354.038	17.160	336.878	354.038	17.160	336.878
Saldo financieringsfunctie	0	1.867.988	-1.867.988	0	1.280.788	-1.280.788	14.984	1.274.593	-1.259.609
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.638.364	0	1.638.364	1.788.633	0	1.788.633	1.809.810	102	1.809.708
	33.407.773	1.885.148	31.522.625	33.920.440	1.297.948	32.622.492	34.127.595	1.295.192	32.832.402
Onvoorzien	0	1.000	-1.000	0	385.644	-385.644	0	0	0
Resultaat voor bestemming	57.788.353	59.478.267	-1.689.914	62.467.704	65.280.982	-2.813.278	69.615.123	70.027.811	-412.688
Mutaties reserves									
Samenleving	17.000	0	17.000	19.539	864.931	-845.392	16.077	1.007.855	-991.778
Werk en Inkomen	0	0	0	580.580	560.580	20.000	554.179	1.790.571	-1.236.392
Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leefomgeving	814.060	0	814.060	1.085.612	328.282	757.330	817.694	191.781	625.913
Ontwikkeling	761.705	26.000	735.705	1.967.942	0	1.967.942	1.967.942	0	1.967.942
Dienstverlening	200.000	0	200.000	318.257	0	318.257	0	0	0
Concurreniereserves	0	0	0	2.088.003	1.492.862	595.141	2.088.651	1.517.862	570.789
	1.792.765	26.000	1.766.765	6.059.933	3.246.655	2.813.278	5.444.544	4.508.069	936.474
Resultaat na bestemming	59.581.118	59.504.267	76.851	68.527.637	68.527.637	0	75.059.666	74.535.881	523.786

Toelichting grondslagen financiële verslaglegging

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Daarbij geldt dat activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate verantwoord in het jaar waarin zij betaalbaar zijn gesteld.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Bijvoorbeeld een component als vakantiegeld.
- De verdeling van de indirecte baten en lasten vindt plaats op basis van de bij de begroting vastgestelde verdeelsleutels; een eventueel saldo wordt verantwoord op programma dienstverlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs dan wel de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
- Slijtende investeringen worden vanaf het moment van gereedkomen of ingebruikneming afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur. Eventuele restwaarden worden buiten beschouwing gelaten. Op grond met economisch nut, dus buiten de openbare ruimte, wordt niet afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten start met ingang van 2005 op het moment dat het betreffende actief gereed dan wel in gebruik genomen is.
- Op activa die al voor 2004 bestonden zijn in het verleden soms extra afschrijvingen gedaan zonder dat daar een economische noodzaak voor was. Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Het verkrijgen van lagere toekomstige lasten lag aan deze handelwijze ten grondslag.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn nooit formeel vastgesteld en zijn altijd zoveel mogelijk afgestemd op de verwachte economische levensduur of de verwachte nuttigheidsduur.

In januari 2006 heeft de raad voor komende investeringen de volgende richtinggevende afschrijvingstermijnen vastgesteld:

Huisvesting en inrichting	10 - 40 jaar
Installaties	3 - 15 jaar
Infrastructurele voorzieningen	7 - 50 jaar
Voertuigen	6 - 15 jaar
Brandblusmiddelen	7 - 30 jaar
Onderwijsvoorzieningen	10 - 40 jaar
Sportvoorzieningen	10 - 40 jaar

Daarbij heeft de raad bepaald dat investeringen met een verkrijgingprijs lager dan € 10.000 niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van het programma worden gebracht.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Voor investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut geldt dat zij bij voorkeur niet worden geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Voor zover de uitgaven voor degelijke investeringen wel zijn geactiveerd zijn zij gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs dan wel de vervaardigingprijs, verminderd met de afschrijvingen. In voorkomende gevallen zijn bijdragen van derden en/of reserves in mindering gebracht zodat op het saldo wordt afgeschreven. De boekwaarden van investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut moeten worden gezien als nog te dekken investeringsrestanten. In het verleden zijn de afschrijvingstermijnen steeds zoveel mogelijk afgestemd op de verwachte economische levensduur of de verwachte nuttigheidsduur.

In januari 2006 heeft de raad voor komende investeringen de volgende richtinggevende maximale afschrijvingstermijnen vastgesteld:

Infrastructurele voorzieningen	15 - 40 jaar
Waterbeheer	15 - 40 jaar

Daarbij heeft de raad bepaald dat investeringen met een verkrijgingprijs lager dan € 25.000 niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van het programma worden gebracht.

Financiële vaste activa

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen betreffen de participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Daalt de actuele waarde van de aandelen onverhoopt tot onder de verkrijgingprijs, dan vindt afwaardering tot die actuele waarde plaats. Dit heeft zich in 2011 niet voorgedaan.
- Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen de nominale waarde i.c. het uitgeleende bedrag verminderd met de reeds afgeloste termijnen. Vanwege de beperkte risico's inzake oninbaarheid zijn voor deze activa geen voorzieningen voor oninbaarheid gevormd.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de bijdrage, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het desbetreffend actief van de derde bijdraagt aan de publieke taak.
- De overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd op de nominale waarde i.c. het betaalde bedrag verminderd met aflossingen. Het begrip rentetypische looptijd heeft betrekking op de periode van de uitzetting waarin op basis van de voorwaarden van de uitzetting er sprake is van een constante rentevergoeding die niet door de verstrekker beïnvloedbaar is.

Voorraad bouwgronden

- De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met de bijgeschreven rente. Voor zover de marktwaarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde is ter zake een voorziening gevormd ter grootte van dit verschil.
- De in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs, verminderd met de opbrengsten wegens verkopen. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals de kosten van verwerving en de kosten van bouwrijp maken), alsmede rente- en beheerskosten.
- Kunnen met voldoende mate van zekerheid winsten uit de bouwgrondexploitatie als gerealiseerd worden aangemerkt, dan worden deze winsten genomen. Zolang deze zekerheid niet bestaat worden de verkregen verkoopopbrengsten geheel op de vervaardigingprijs in mindering gebracht. Is er winst genomen, dan is dit opgenomen in de boekwaarde van de grond. Voor zover uit de exploitatieopzetten blijkt dat complexen in de toekomst verlieslijdend zullen zijn, is een voorziening gevormd ter grootte van dit verlies. Dit verlies wordt bepaald op de contante waarde van het

bedrag, dat zich aan het eind van de looptijd als verlies zal voordoen. Het bedrag van dit verlies en de contante waarde ervan wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld.

Vorderingen

De vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende activa

Waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is in te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de desbetreffende verplichting of het voorzienbare verlies. Rentetoevoegingen aan voorzieningen vinden niet plaats, tenzij dit voor een specifieke voorziening door een hogere overheid is voorgeschreven.

Vaste schulden

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Onder de langlopende schulden zijn - naast de ten behoeve van de financiering van de gemeentelijke uitgaven opgenomen leningen - tevens opgenomen de ten behoeve van de woningcorporaties opgenomen geldleningen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. De reserves bestaan uit:

- de algemene reserves;
- bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
- overige bestemmingsreserves.

Vorming van reserves, alsmede toevoegingen en onttrekkingen aan reserves geschieden conform daartoe door de gemeenteraad genomen besluiten en vinden altijd plaats in het kader van de resultaatbestemming. Voor zover in het verslagjaar nieuwe reserves zijn gevormd worden deze bij de jaarstukken door de raad bekrachtigd. Voor zover aan reserves rente wordt toegevoegd, vindt deze toevoeging eveneens plaats in het kader van de resultaatbestemming.

Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming over het verslagjaar volgt uit de programmarekening en is afzonderlijk als passiefpost op de balans opgenomen. Bestemming van dit saldo vindt plaats nadat de rekening is vastgesteld.

Toelichting op de balans

ACTIVA

- Vaste activa

Het verloop van de vaste activa in het boekjaar is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2012	Investe- ring	Desinve- stering	Afschrij- ving	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2013
Materiële vaste activa	60.007.041	5.487.281	119.456	3.419.149	257.732	645.591	61.052.394
Financiële vaste activa	13.016.503	169.132	26.987	3.771.120			9.387.529
	73.023.545	5.656.414	146.442	7.190.269	257.732	645.591	70.439.923

Op de balans zijn de financiële vaste activa € 163.976 lager gewaardeerd vanwege een voorziening wegens oninbaarheid.

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2012	Investe- ring	Desinve- stering	Afschrij- ving	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2013
Gronnen en terreinen	1.256.377	166.460		102.183			1.320.654
Woonruimten	9.420			1.606			7.814
Bedrijfsgebouwen	25.642.194	3.087.613	66.330	1.485.107	115.781	101.820	26.960.768
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	28.270.045	1.833.578	53.126	1.141.824	141.952		28.766.722
Vervoermiddelen	871.259			152.296		382.625	336.339
Machines, apparaten en installaties	802.973	39.051		155.970		19.418	666.636
Overige materiële vaste activa	3.154.774	360.579		380.163	141.727		2.993.462
	60.007.042	5.487.281	119.456	3.419.149	399.460	503.864	61.052.395

Economisch – en maatschappelijk nut

Het verloop van de materiële vaste activa, ingedeeld naar economisch- en maatschappelijk nut is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2012	Investe- ring	Desinve- stering	Afschrij- ving	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2013
Economisch nut	49.708.757	4.463.049	66.330	2.712.047	115.781	645.591	50.632.057
Maatschappelijk nut	10.298.284	1.024.232	53.126	707.102	141.952		10.420.337
	60.007.041	5.487.281	119.456	3.419.149	257.732	645.591	61.052.394

Om investeringen te kunnen doen worden waar mogelijk ook reserves ingezet. Per het einde van het boekjaar is nog bijna € 4,5 miljoen beschikbaar voor investeringsactiviteiten. Verwezen wordt naar het overzicht van de reserves. In de begroting over 2013 worden afschrijvingstermijnen gehanteerd van 1 tot 40 jaar. Deze zijn op overeenkomstige wijze bij de bepaling van de werkelijke afschrijvingslast toegepast.

Financiële vaste activa

De specificatie van deze post luidt:

	Boekwaarde 31-12-2012	Investe- ring	Desinve- stering	Aflossin- gen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2013
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	336.184					336.184
Kapitaalverstr. aan gemeenschapp. regelingen	45.378					45.378
Leningen aan woningcorporaties	11.767.319			3.769.283		7.998.036
Leningen aan deelnemingen	25.865					25.865
Overige langlopende leningen	833.263	150.000		1837		981.426
Ov. uitzettingen met een rentet. looptijd > 1jaar	8.493	19.132	26.987			638
	13.016.502	169.132	26.987	3.771.120	0	9.387.528

Op de balans zijn de financiële vaste activa € 163.976 lager gewaardeerd vanwege een voorziening wegens oninbaarheid.

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De samenstelling van deze post is als volgt:

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2013</u>
Aandelen Friesland Milieu	62.453	62.453
Aandelen Afvalsturing Friesland NV	54.454	54.454
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	<u>219.277</u>	<u>219.277</u>
Totaal	336.184	336.184

Naast de hierboven genoemde aandelen bezit de gemeente ook nog aandelen in Eneco en Caparis. Deze zijn tegen nihil gewaardeerd. De overige aandelen zijn tegen nominale waarde opgenomen. De werkelijke waarde van de aandelen BNG en Eneco zal aanmerkelijk hoger zijn dan de boekwaarde ervan.

Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen

Dit betreft de deelname in het werkkapitaal van de Stichting Volkskredietbank

Leningen aan woningcorporaties

Dit betreft leningen die zijn verstrekt aan de Stichting Woningbouw Achtkarspelen (SWA) te Buitenpost en WoonFriesland te Grou. Op grond van het huidige beleid worden geen nieuwe leningen meer verstrekt, zodat door aflossingen deze post in de toekomst zal zijn afgebouwd. Onderverdeling en verloop zijn als volgt:

	Saldo 31-12-2012	Aflossing 2013	Saldo 31-12-2013
Stichting Woningbouw Achtkarspelen	3.500.000	3.500.000	0
WoonFriesland	8.267.319	269.284	7.998.035
	11.767.319	3.769.284	7.998.035

Leningen aan deelnemingen

Dit betreft de inschrijving in het Grootboek der Nationale Schuld, te vergelijken met een lening aan de Rijksoverheid.

Overige langlopende leningen

De onderverdeling en het verloop van deze leningen in 2013 is als volgt:

	Saldo 31-12-2012	Verstrekking 2013	Aflossing 2013	Saldo 31-12-2013
Leningen Sportfondsen Achtkarspelen	163.976			163.976
Leningen t.b.v. het startersproject	450.000	150.000		600.000
Lening t.b.v. het project mediatheken	0			0
Leningen t.b.v. duurzaamheid	200.000			200.000
Overige leningen	19.287		1.837	17.450
	833.263	150.000	1.837	981.426

De leningen aan Sportfondsen Achtkarspelen worden contractueel verstrekt op basis van het exploitatietekort. Vanwege de onzekerheid over de terugbetaling van deze leningen, is een voorziening getroffen van € 163.976. Op de balans zijn leningen en voorziening gesaldeerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar

Onder deze post vallen de vorderingen inzake het fiets-privé project. Het totaalbedrag aan nieuwe verstrekkingen bedroeg € 19.132. De aflossingen bedroegen € 26.987.

Overzicht investeringskredieten

Op grond van de financiële verordening bevat de jaarrekening een overzicht van de geraamde bedragen voor investeringen en de aanwending daarvan. Omwille van de overzichtelijkheid is dit overzicht weergegeven op programmaniveau.

Programma	begrote uitgaven	werkelijke uitgaven	begrote inkomsten	werkelijke inkomsten
Programma 1, Samenleving	3.614.635	2.710.146	592.230	182.111
Programma 2, Werk en Inkomen	152.513	98.733		
Programma 3, Veiligheid	114.420	42.251		
Programma 4, Leefomgeving	6.823.953	1.868.754	1.336.426	106.748
Programma 5, Ontwikkeling	820.732	356.608	119.522	88.329
Programma Dienstverlening	1.030.536	579.921		26.987
totaal	12.556.789	5.656.414	2.048.178	404.175

- Vlottende activa

Vorraden

Onder deze post vallen de gronden die worden aangehouden in het kader van de bouwgrondexploitatie. Deze gronden zijn opgenomen tegen de boekwaarde minus een eventueel opgebouwde voorziening bouwgrondexploitatie.

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013	Balanswaarde 31-12-2013
Gronden in exploitatie, bouwterreinen	676.329	1.049.583	664.268
Gronden in exploitatie, industrieterreinen	-633.175	-205.153	-205.153
Gronden (nog) niet in exploitatie	2.899.005	3.650.901	3.440.432
Gronden (nog) niet in exploitatie zonder ontwikkelperspectief	915.627	915.627	915.627
	3.857.785	5.410.957	4.815.174

Niet in exploitatie genomen gronden

Van de gronden die nog niet in exploitatie zijn, kan het volgende overzicht van het verloop van de boekwaarde worden gegeven:

	Boekw. 31-dec	Investe- ring	Desinve- stering	Naar in exploit.	Boekw. 31-dec	Voorz. verlies	Balansw. 31-dec	Boekw. per m2
Ruwe gronden, nog niet in expl.	2.420.006	799.133			3.219.139	210.469	3.008.670	9,51
Surhuizum, Delfeart	23.795	1.962			25.757		25.757	n.v.t.
Buitenpost, Voorstraat	386.446	19.559			406.005		406.005	39,47
Buitenpost, Komplan II	68.758	21.807	90.565		0		0	0,00
Diverse, geen kostentoe rekening	915.627				915.627		915.627	3,70
Totaal gronden niet in exploitatie	3.814.632	842.461	90.565	0	4.566.528	210.469	4.356.059	

De gronden in Surhuizum, Buitenpost en Gerkesklooster zijn nog niet in exploitatie genomen. Bij de waardering ervan wordt rekening gehouden met een eventuele lagere taxatiewaarde door dat eventuele verschil op te nemen in de voorziening bouwgrondexploitatie. Per 31-12-2013 doen dergelijke verschillen zich echter niet voor. Er is wel een nadelig verschil van € 210.469 op de ruwe gronden, niet in exploitatie. De totale oppervlakte van de niet in exploitatie genomen gronden bedraagt 596.066 m². De gemiddelde boekwaarde bedraagt daarmee € 7,66 per m². Voor het complex Surhuizum, Delfeart zijn nog geen gronden verworven zodat de aanduiding van de gemiddelde boekwaarde per m² ontbreekt.

Gronden in exploitatie

Van de gronden in exploitatie kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Boekwaarde 31-12-2012	Investe- ring	Desinve- stering	Winst- name	Boekwaarde 31-12-2013	Voorziening verliezen	Balanswaarde 31-12-2013
Bouwterreinen:							
Twijzel, Boppelannen	-46.716	3.998			-42.718		-42.718
Surhuisterveen, Vierhuisterweg	110.038	16.011	192.125		933.924	216.924	717.000
Twijzelerheide, De Swadde	195.725	-287	2.160		193.278		193.278
Surhuisterveen, Nije Jirden	509.562	145.482			655.044		655.044
Buitenpost, Mûnewyk	-1941.198	234.945			-1706.253		-1706.253
Buitenpost, Over de Vaart	614.012	10.287			624.300		624.300
Harkema, De Singel	294.594	60.723			355.316		355.316
Harkema, Centrum	82.141	86.250			168.390	168.390	0
Kootstertille, De Koaten	-211.405	77.036	11.275		-145.643		-145.643
Boelenslaan, De Wiken	69.576	3.634	59.265		13.945		13.945
Totaal bouwterreinen	676.329	638.079	264.825	0	1049.583	385.314	664.269
Industrieterreinen:							
Surhuisterveen, Kommiezenbosk	-173.459	130.613			-42.846		-42.846
Buitenpost, De Swadde	566.057	29.096	-39.398		634.551		634.551
Kootstertille, Oost	-1222.617	221.199			-1001.418		-1001.418
Surhuisterveen, Dalweg	196.843	7.716			204.560		204.560
Totaal industrieterreinen	-633.175	388.625	-39.398	0	-205.153	0	-205.153
Totaal gronden in exploitatie	43.153	1.026.704	225.427	0	844.430	385.314	459.116

Op de balans is de waarde van de voorraad bouwterrein vermindert met de voorziening voor verliezen.

Toekomstig exploitatieresultaat op basis van de exploitatieopzetten per 1-1-2014:

	Bouwterreinen	Industrieterreinen	Totaal
Geraamde nog te ontvangen opbrengsten	4.513.261	3.551.943	8.065.204
Geraamde nog te maken kosten	2.998.509	389.367	3.387.876
Toekomstig resultaat op basis van eindwaarde	1.514.752	3.162.576	4.677.328
Toekomstig resultaat op basis van contante waarde	1.225.685	2.662.676	3.888.361

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid in het jaarverslag, alsmede het financieel verslag van het gemeentelijk grondbedrijf.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar kunnen als volgt worden weergegeven:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting fiscus	44.991	-9.165
Te vorderen omzetbelasting BTW compensatiefonds	2.846.195	3.192.925
Diverse vorderingen	964.609	374.720
	3.855.795	3.558.480
Rekening courantverhouding niet financiële instellingen	-58.500	1.649
Versteekte kasgeldleningen		
Uitgegeven daggelden, regeling spoorse doorsnijdingen	-46	-48
Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	454.131	1.291.744
Debiteuren sociale zaken	536.804	683.368
	990.935	1.975.112
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1jaar	4.788.185	5.535.194

De post debiteuren algemeen is substantieel hoger in vergelijking met vorig jaar. Dit is vooral veroorzaakt door een vordering op de veiligheidsregio van € 627.000, wegens de overname van bedrijfsmiddelen van de brandweer. De debiteuren sociale zaken betreffen vorderingen in verband met terug te betalen bijstand, krediethypotheke, leenbijstand en dergelijke.

Liquide middelen

De specificaties luiden:

	Stand	Stand
	31-12-2012	31-12-2013
Kasrekeningen	17.648	8.285
Banksaldi	82.998	9.656
Girosaldi	102.861	62.569
	203.507	80.510

Overlopende activa

De specificaties luiden:

	Stand	Stand
	31-12-2012	31-12-2013
Vooruitbetaalde bedragen	0	
Nog te ontvangen bedragen	407.459	414.846
	407.459	414.846

De nog te ontvangen bedragen hebben vooral betrekking op rente wegens aan woningbouwcorporaties verstrekte geldleningen.

PASSIVA

- Vaste passiva

Eigen vermogen

Het op de balans verantwoorde bedrag aan eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Algemene reserves	6.813.413	8.445.409
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven	3.720.888	3.639.116
Overige bestemmingsreserves		
- t.b.v. egalisatie van de exploitatie	3.765.327	5.520.609
- t.b.v. dekking van investeringen	6.274.149	4.473.771
Resultaat na bestemming	2.441.601	523.786
	23.015.378	22.602.690

Het verloop van de afzonderlijke reserves in 2013 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Naam reserve	Saldo 31-12-2012	Toev. via resultaat bestemming	Bestemming resultaat	Vermindering via result. bestemming	Saldo 31-12-2013
Vrije algemene reserve	1944.373	110.717	2.441.601	920.322	3.576.369
Alg. reserve weerstandsvermogen	4.869.040				4.869.040
Resultaat na bestemming 2012	2.441.601		-2.441.601		0
Resultaat na bestemming 2013	0		523.786		523.786
Tariefegalisatie riolering	3.233.751	191.781		149.670	3.275.863
Tariefegalisatie reiniging	487.136			123.883	363.253
Flankerend beleid personeel	500.000				500.000
Sociaal ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	200.617			16.077	184.540
Tariefegalisatie winstafrachten GREX	798.347			701.705	96.642
Regiomarketing	20.000			10.000	10.000
Dekking afschr. renov. sportvelden	0	215.000			215.000
Waarborgfonds schulddienstverlening	227.882	6.122		23.860	210.144
WMO	132.688	792.855			925.543
Verzelfstandiging MFC Surhuisterveen	131.937				131.937
Inburgering	61.665			24.230	37.435
Reïntegratiedeel participatiebudget	523.863	23.869			547.732
Inkomensvoorziening	0	1.760.580		506.089	1.254.491
Overlopende posten	1.168.329	1.407.145		1.168.329	1.407.145
Groot onderhoud gemeentekantoor	14.652			14.652	0
Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	5.039.776			1.144.885	3.894.891
Inhaalslag groot onderhoud wegen	701.063			287.383	413.680
Vervanging speeltoestellen	148.303			50.325	97.978
GRP buitengebied	191.781			191.781	0
Herziening bestemmingsplannen	178.574			111.352	67.222
totaal	23.015.378	4.508.070	523.786	5.444.544	22.602.690

Nadere toelichting reserves

Hieronder wordt per reserve een nadere toelichting gegeven omtrent de aard en reden van elke reserve, alsmede, voor zover van toepassing, de mutatie daarin in 2013. Deze mutaties zijn gebaseerd op de begroting, een afzonderlijk raadsbesluit of de in de laatst vastgestelde nota reserves en voorzieningen opgenomen detailbeschrijvingen. Deze mutaties passen alle binnen de doelstelling die de raad voor elke reserve heeft vastgesteld.

Algemene reserves

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve. De algemene reserve bestaat uit de volgende twee componenten:

- de vrije algemene reserve, die beschikbaar is voor alle mogelijke doeleinden. Onvoorzien kosten, de lasten verbonden aan nieuw beleid of tekorten kunnen ten laste van deze reserve worden gebracht. Een eventueel positief financieel resultaat per ultimo begrotingsjaar, het zogenaamde resultaat na bestemming komt ten gunste van deze reserve. Ook kunnen de saldi van reserves die overbodig zijn aan de vrije algemene reserve worden toegevoegd. Saldo 31-12-2013 € 3.576.369.
- de algemene reserve weerstandsvermogen is bedoeld om financiële tegenvallers, calamiteiten en risico's voortvloeiend uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen op te vangen. Saldo 31-12-2013 € 4.869.040.

Aan de algemene reserve is in totaal € 920.322 onttrokken voor enerzijds de subsidie 2013 voor zwembad De Kûpe (€ 359.742) en anderzijds het versterken van de reserve inkomensvoorziening (€ 400.000).

Daar tegenover staat dat € 2.552.318 is toegevoegd. Dit betreft de volgende bedragen:

rekeningsaldo 2012	2.441.601
vrijval voorziening herstructurering Caparis	96.065
opheffen reserve groot onderhoud gemeentekantoor	<u>14.652</u>
totaal	2.552.318

Op de algemene reserve weerstandsvermogen zijn in 2013 geen mutaties geweest.

Saldi voorgaande dienstjaren

Conform artikel 42, lid 2 van het "Besluit Begroting en Verantwoording" (BBV) wordt het saldo van de rekening van baten en lasten afzonderlijk opgenomen in de balans en vindt bestemming van het saldo plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld.

Het saldo over 2012 bedroeg € 2.441.601 positief. De raad heeft besloten dit bedrag vooreerst aan de vrije algemene reserve toe te voegen.

Saldo lopend dienstjaar

Het saldo lopend dienstjaar geeft het saldo na bestemming uit de programmarekening weer. Dit saldo is (mits positief) vrijelijk te bestemmen en valt onder de vrije algemene reserve. Het voordelig saldo over 2013 na bestemming bedraagt € 523.786.

Reserve overlopende posten

Ieder begrotingsjaar worden sommige exploitatiebudgetten door verschillende omstandigheden niet (geheel) besteed. Deze komen in beginsel tot uitdrukking in het rekeningresultaat. In sommige gevallen dienen dergelijke budgetten toch behouden te blijven. Deze bedragen worden gestort in deze reserve en vallen in het volgend begrotingsjaar weer vrij. De toevoeging van 2012 (€ 1.168.329) is in 2013 weer vrijgevallen.

De toevoeging over 2013 bedraagt € 1.407.145 Dit bedrag valt in 2013 weer vrij. Saldo 31-12-2013 € 1.407.145.

Programma 1 - Samenleving

- *Reserve Sociaal Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen (SOFA)*

De reserve is ontstaan uit de reserve project Noflik Wenjen. Met de middelen van het SOFA wordt beoogd het tot stand brengen van structurele verbeteringen in de leefbaarheid, in de sociale cohesie en de eigen kracht van dorpen en/of wijken. In verband met het project "Minsken meitsje in doarp" is € 16.077 aan deze reserve onttrokken. Saldo 31-12-2013 € 184.540.

- *Reserve verzelfstandiging MFC Surhuisterveen*
De reserve is in 2002 ontstaan en heeft vanaf 2010 als doel de het dekken van eventuele kosten voortvloeiende uit de verzelfstandiging van het MFC Surhuisterveen. Saldo 31-12-2013 € 131.937.
- *Reserve dekking afschrijving renovatie slechte sportvelden*
Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingskosten te dekken die voortvloeien uit nog vast te stellen investeringen voor de renovatie van slechte sportvelden. De storting in 2013 bedraagt € 215.000 bekostigd uit meevallers op de sportbudgetten. Saldo 31-12-2013 € 215.000.

Programma 2 - Werk, Inkomen & Zorg

- *Reserve waarborgfonds schulddienstverlening*
De reserve is in 2010 gevormd uit de gelijknamige voorziening. Doel ervan is burgers met een acute schuldproblematiek (cliënten) snel en tegen zo weinig mogelijk kosten uit de problemen met schuldeisers helpen. Daarbij worden crediteuren van cliënten afgekocht. Cliënten lossen maandelijks af en deze bedragen komen weer ten gunste van de reserve. In verband hiermee is € 23.860 aan deze reserve onttrokken en € 6.122 toegevoegd. Saldo 31-12-2013 € 210.144.
- *Reserve Wmo*
De reserve is in 2006 ingesteld met als doel het opvangen van onder- en overschrijdingen in de besteding van de jaarlijks begrote Wmo-budgetten. In verband hiermee is € 792.855 aan de reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2013 € 925.543.
- *Reserve inburgering*
De reserve vangt de fluctuaties in het uitgavenpatroon van de regeling opvang asielzoekers op. In verband hiermee is € 24.230 aan deze reserve onttrokken. Saldo 31-12-2013 € 37.435.
- *Reserve re-integratiedeel participatiebudget*
Deze reserve is structureel bestemd om de schommelingen in het re-integratiedeel, voorover deze niet via de balans kunnen worden opgevangen, op te vangen. In verband hiermee is € 23.869 aan deze reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2013 € 547.732.
- *Reserve inkomensvoorziening*
De reserve dient om de risico's die voortvloeien uit de schommelingen in het aantal bijstandgerechtigden en de fluctuaties in de rijksbijdrage op te vangen. Vanuit de algemene reserve is € 560.580 aan deze reserve toegevoegd. Daarnaast is de vrijval van de gereserveerde BUIG-middelen ad € 1.200.000 aan deze reserve toegevoegd. Door de egalisering van de kosten van de inkomensvoorzieningen is per saldo € 506.089 aan deze reserve onttrokken. Saldo 31-12-2013 € 1.254.491.

Programma 4 - Leefomgeving

- *Reserve groot onderhoud gemeentekantoor*
Deze reserve is ontstaan door benutting van een deel van de verhoging van de algemene uitkering uit het gemeentefonds in het jaar 2000. Het doel van deze reserve was het uitvoeren van groot onderhoud (aanpassing en modernisering) aan het gemeentekantoor. Bij het vaststellen van de begroting 2014 heeft de raad besloten deze reserve op te heffen en het saldo, € 14.652, toe te voegen aan de vrije algemene reserve. Saldo 31-12-2013 € 0
- *Reserve inhaalslag groot onderhoud wegen (niet-levensduur verlengend)*
Deze reserve wordt gebruikt voor dekking van de component niet levensduur verlengend onderhoud binnen het wegenbeheersysteem RAWEB. Het bestanddeel (regulier) onderhoud mag niet worden geactiveerd. In de begrotingsjaren 2009-2014 wordt jaarlijks een onttrekking aan deze reserve gedaan ter hoogte van het

benodigde budget niet levensduurverlengend onderhoud binnen RAWEB. Deze onttrekking bedraagt in 2013 € 287.383. Saldo 31-12-2013 € 413.680.

- *Reserve vervanging speeltoestellen*
Deze reserve dient ter dekking van de kosten van vervanging van speeltoestellen, die worden gezien als een investering met maatschappelijk nut. In 2013 is wegens kosten € 50.325 aan de reserve onttrokken. Saldo 31-12-2013 € 97.978.
- *Reserve tariefegalisatie reiniging*
De baten voortkomend uit de reinigingsheffingen moeten de kosten van de reiniging kunnen dekken, maar mogen die niet overtreffen. Om grote fluctuaties in de hoogte van de tarieven te voorkomen worden de overschotten of tekorten toegevoegd c.q. onttrokken aan deze reserve. Over 2013 waren de lasten van de reiniging € 123.883 hoger dan de baten. Dit bedrag is aan deze reserve onttrokken.
Saldo 31-12-2013 € 487.136.
- *Reserve tariefegalisatie riolering*
De reserve dient ervoor om te zorgen dat de tarieven voor rioolrechten jaarlijks niet te veel van elkaar afwijken; een tariefegalisatiereserve. Zowel toevoeging als onttrekking aan de reserve vindt plaats op basis van het saldo van de baten en lasten op riolering. In 2013 waren de baten op riolering € 149.670 lager dan de lasten. Dit bedrag is aan de reserve onttrokken. Het saldo van de opgeheven reserve GRP buitengebied ad € 191.781 is aan deze reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2013 € 3.275.863.

Programma 5 - Ontwikkeling

- *Reserve ontwikkelingsfonds Achtkarspelen (OFA)*
Deze reserve is in 2008 ontstaan. Het doel van deze reserve is het realiseren van de strategische lange termijn doelen van de gemeente Achtkarspelen door effectieve, rendabele structuurversterkende en duurzame investeringen in de:
 - hoofdinfrastructuur (weg, water, spoor, telecommunicatie, terminals);
 - economische infrastructuur (bedrijfslocaties, kennis, detailhandelsstructuur, toerisme etc.);
 - woningmarktversterkende infrastructuur (m.n. herstructurering; er wordt namelijk vanuit gegaan dat woningbouwlocaties, eventueel met behulp van externe subsidiestromen, zoveel mogelijk rendabel zijn qua exploitatie;
 - versterking van de sociale infrastructuur.Het fonds moet leiden tot het geconcentreerd inzetten van middelen voor de realisatie van de echt strategische projecten die noodzakelijk zijn om de politieke en strategische doelen van Achtkarspelen te bereiken. Het fonds dient dus niet ad hoc en versnipperd ingezet te worden voor het oplossen van allerlei incidentele knelpunten. De onttrekking bedraagt € 1.144.885 en houdt verband met de kosten van de herinrichting van de Voorstraat te Buitenpost, de uitbreiding van de parkeervoorziening bij het stationsgebied, het Sociaal Economisch Masterplan en de ontwikkelvisie Buitenpost-Kollumerland. Saldo 31-12-2013 € 3.894.891.
- *Reserve tariefegalisatie winstafdrachten grondexploitatie*
De reserve moet ervoor zorgen dat de structurele winstuitname uit de bouwgrond-exploitatie op een egale manier plaatsvindt. De winstuitname werd tot en met 2007 op begrotingsbasis als structurele bate in de exploitatie geboekt. Met ingang van 2008 wordt dit in acht jaar afgebouwd. De onttrekking in 2013 is overeenkomstig de begroting en bedraagt € 701.705. Saldo 31-12-2013 € 96.642.
- *reserve GRP buitengebied*
De rijksoverheid heeft bepaald dat alle huishoudens op de riolering moeten zijn aangesloten. De reserve GRP buitengebied had tot doel de inwoners uit het buitengebied bij de aansluiting op de riolering een bijdrage te kunnen verlenen. Bij de vaststelling van de begroting 2014 heeft de raad besloten deze reserve op te heffen en het saldo van € 191.781 toe te voegen aan de reserve tariefegalisatie riolering. Saldo 31-12-2013 € 0.
- *Reserve herziening bestemmingsplannen*

De reserve is bestemd voor herziening van verouderde bestemmingsplannen en het aanpassen van woon- en structuurvisies. Vanwege de kosten van ontwikkeling en actualisering van plannen is € 111.352 aan de reserve onttrokken. Saldo 31-12-2013 € 67.222.

- *Reserve regiomarketing*

Deze reserve is in 2012 ingesteld voor deelname aan de regiomarketing. Conform de begroting is € 10.000 aan deze reserve onttrokken. Saldo 31-12-2013 € 10.000.

Programma 6 - Dienstverlening

- *Reserve flankerend beleid personeel*

De reserve is ingesteld ter dekking van: frictiekosten, concernopleidingsprogramma, flankerend beleid, concernbrede cultuuractiviteiten en andere personeel gerelateerde kosten. Voor deze reserve is een maximum vastgesteld van € 500.000. Saldo 31-12-2013 € 500.000.

Voorzieningen

Het op de balans opgenomen bedrag voor voorzieningen bestaat uit de volgende componenten:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	1681876	1349.866
Voorzieningen t.b.v. toekomstige kosten	1920.771	1870.421
Saldering	-665.257	
	2.937.390	3.220.287

Het verloop wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Naam voorziening	Saldo 31-12-2012	Toev. tlv het programma	Vrijgevallen bedragen tgv expl.	Aanwendin- gen	Saldo 31-12-2013
Bouwgrondexploitatie	501281	94.502			595.783
Bijdrage reo nstructie N358	91000				91000
Bouwrijpmaken bouwgrondexpl.	463.221			4.115	459.107
BTW/BCF	88.675			88.675	0
Leningen Sportfondsen Achtkarsp.	203.976				203.976
Bijdrage herstructurering Caparis	333.723		333.723		0
Transitie muziekonderwijs	0	471424		471424	0
Baggeren	176.996		9.000	6.288	161708
Onderhoud sportaccommodaties	290.712	87.500		159.258	218.954
Welzijnsaccommodaties	572.893	97.709		34.906	635.696
Groot onderh. basissch. + gymlok.	880.170	428.044		454.151	854.063
Totaal voorzieningen	3.602.647	1.179.179	342.723	1218.816	3.220.287
Saldering met activa balans	-665.257				-759.759
Totaal voorzieningen	2.937.390				2.460.528

De voorziening leningen Sportfondsen Achtkarspelen is voor € 163.976 gesaldeerd met de aan Sportfondsen verstrekte leningen.

Het in de voorziening resterende bedrag van € 40.000 is bestemd voor het afdekken van het verwachte exploitatietekort over 2013. De voorziening bouwgrondexploitatie is op de balans geheel gesaldeerd met de post voorraden.

Nadere toelichting voorzieningen

Hieronder wordt per voorziening een nadere toelichting gegeven omtrent de aard en reden van elke voorziening, alsmede indien van toepassing, de mutatie daarin in 2012.

Algemeen

- *Voorziening BTW/BCF*
De voorziening is destijds ingesteld om mogelijke claims van de fiscus voortvloeiend uit de uitvoering van de btw en bcf regelgeving in onze gemeente te kunnen afdekken. In dit kader is het restantsaldo in 2013 benut voor de betaling van een claim voor loonheffing 2008-2013. Saldo 31-12-2013 € 0.

Programma 1 - Samenleving

- *Voorziening leningen Sportfondsen Achtkarspelen*
De gemeente moet aan Sportfondsen Achtkarspelen renteloze leningen verstrekken ingeval van exploitatietekorten bij het zwembad Buitenpost. Over de jaren 2007 tot en met 2009 is in totaal € 163.976 aan leningen verstrekt. Omdat deze leningen mogelijk niet terugbetaald kunnen worden is deze voorziening ingesteld om de eventuele oninbaarheid van de lening op te kunnen vangen. Het verwachte tekort over het jaar 2013 bedraagt € 40.000. Dit bedrag is ook in deze voorziening opgenomen. Saldo 31-12-2013 € 203.976.
- *Voorziening onderhoud sportaccommodaties*
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportaccommodaties. Hieronder vallen de drie sporthallen en zwembad De Kûpe. In 2013 is aan deze voorziening conform de begroting € 87.500 toegevoegd. Onderhoudskosten ter grootte van € 159.258 zijn ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2013 € 218.954.
- *Voorziening onderhoud welzijnsaccommodaties*
Het doel van deze voorziening is het dekken van planmatig onderhoud aan welzijnsaccommodaties. (peuterspeelzalen, dorpshuizen, MFC's en jongerencentra c.q. jeugdsoezen) op basis van meerjarige onderhoudsplannen. In 2013 is aan deze voorziening conform de begroting € 97.709 toegevoegd. Onderhoudskosten à € 34.906 zijn ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2013 € 635.696.
- *Voorziening groot onderhoud basisscholen + gymlokalen*
De voorziening is in 2009 ingesteld om meerjarig de kosten van planmatig onderhoud aan basisscholen en gymlokalen te dekken. De toevoeging 2013 bedroeg € 428.044, terwijl onderhoudskosten à € 454.151 ten laste van deze voorziening zijn gebracht. Saldo 31-12-2013 € 854.063.
- *Voorziening transitie muziekonderwijs*
Deze voorziening is ingesteld voor het dekken van de kosten van de transitie van het muziekonderwijs van een privaatrechtelijke stichting naar een coöperatieve vereniging met zzp-ers. Hiervoor is € 471.424 aan deze voorziening toegevoegd. Omdat de afwikkeling ook nog in 2013 plaatsvond is dit bedrag ook weer ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2013 € 0.

Programma 2 - Werk, Inkomen & Zorg

- *Voorziening bijdrage herstructurering Caparis NV*
Deze voorziening is in 2012 gevormd wegens de transitie van Caparis NV naar een beter op de nieuwe wetgeving toegespitst Sw-bedrijf. Door het controversieel verklaren van de Wet Werken naar Vermogen is de herstructurering van Caparis voorlopig van de baan. Deze voorziening is in 2013 daarom vrijgevallen. Saldo 31-12-2013 € 0.

Programma 4 - Leefomgeving

- *Voorziening baggeren*
De voorziening baggeren is bedoeld om werkzaamheden aan de havens van Gerkesklooster, Kootstertille en De Swadde te Twijzelerheide uit te kunnen voeren. In

verband hiermee is € 6.288 ten laste van deze voorziening gebracht. Daarnaast is € 9.000 vrijgevallen en benut voor het dekken van de kosten van recreatieve voorzieningen De Swadde. Saldo 31-12-2013 € 161.708.

Programma 5 - Ontwikkeling

- *Voorziening bouwgrondexploitatie*
De voorziening is bedoeld voor het opvangen van verwachte verliezen op de in exploitatie genomen complexen in de bouwgrondexploitatie. Dit verlies is becijferd op € 385.314 voor twee complexen. Daarnaast is deze voorziening bedoeld voor het compenseren van negatieve verschillen tussen de boekwaarde en de taxatiewaarde van ruwe gronden. Dit negatieve verschil bedraagt € 210.469. In verband hiermee is € 94.502 aan deze voorziening toegevoegd. Saldo 31-10-2013 € 595.783.
- *Voorziening bouwrijp maken bouwgrondexploitatie*
De voorziening is bedoeld voor het dekken van de kosten van het afronden van werkzaamheden in verband met het bouwrijp maken van nagenoeg afgewikkelde complexen. In verband hiermee is € 4.115 ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2013 € 459.107.
- *Voorziening bijdrage reconstructie N358*
Deze voorziening is ontstaan uit de reserve "gemeentelijke bijdrage PVVP" en is bestemd voor de gemeentelijke bijdrage aan de provincie voor de reconstructie van de N358 Lutkepost-afslag Augustinusga. Saldo 31-12-2013 € 91.000.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	38.992.567	37.221.477
Waarborgsommen	1361	1361
Totaal vaste schulden	38.993.929	37.222.838

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schuld over 2013:

	Saldo 31-12-2012	Opname	Aflossing	Saldo 31-12-2013
Onderhandse leningen:				
t.b.v. Stichting Woningbouw Achtkarspelen	3.500.000		3.500.000	0
t.b.v. Woonfriesland	8.267.320		269.284	7.998.037
subtotaal woningbouw	11.767.320	0	3.769.284	7.998.037
t.b.v. eigen financiering	27.225.247	7.750.000	5.751.805	29.223.442
Waarborgsommen	1361			1361
Totaal vaste schulden	38.993.929	7.750.000	9.521.089	37.222.840

De rente- en aflossingsverplichtingen van de leningen berusten bij de gemeente Achtkarspelen. De totale rentelast over 2013 bedroeg € 1.251.109.

De verstrekte geldleningen ten behoeve van de woningbouw (Stichting Woningbouw Achtkarspelen en WoonFriesland) zijn op de balans opgenomen onder de financiële vaste activa. Het bedrag aan aflossingen dat binnen één jaar vervalt, dus in begrotingsjaar 2014, bedraagt € 5.282.724.

- Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit de volgende componenten:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1jaar	11.718.478	15.842.375
Overlopende passiva	4.950.048	2.993.239
Totaal vaste schulden	16.668.526	18.835.614

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze schulden kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Kasgeldleningen	4.000.000	7.000.000
Bank- en giroaldi	2.637.163	3.616.896
Overige schulden		
- crediteuren	4.638.672	4.858.346
- crediteuren sociale zaken	272.135	314.170
- salarissen en sociale lasten	63.065	3.260
- overige schulden	107.443	49.703
Totaal	11.718.478	15.842.375

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende posten:

	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013
Nog te betalen bedragen	2.092.447	1.032.257
Vooruitontvangen bedragen	41.793	59.793
Vooruitontvangen voorschotbedragen	2.282.772	1.353.573
Tussenrekening bank sociale zaken	533.036	547.615
Totaal	4.950.048	2.993.239

Onder de nog te betalen bedragen vallen met name de nog niet vervallen rente van geldleningen en diverse overige afrekeningen en verplichtingen welke reeds in 2013 zijn aangegaan maar per de balansdatum nog niet in rekening zijn gebracht. Ook de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen vallen onder de overlopende passiva. Van de ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel kan onderstaand verloop worden weergegeven:

Uitkering	Saldo 1-1	Toevoeging	Vrijval	Saldo 31-12
Bijdrage voor noordelijke ontsluitingsweg Buitenpost	35.600		35.600	0
Bijdrage rondweg Buitenpost	487.278	817.958	487.278	817.958
Bijdrage woninggebonden subsidies	302.846	10.000	302.846	10.000
Bijdragen t.b.v. investeringen	212.398	525.615	212.398	525.615
Gelden ambitieproject NOF digitaal	29.149		29.149	0
Bijdrage informatiepunten Noordlike Fryske Wâlden	15.500		15.500	0
Gereserveerde middelen inkomensvoorziening	1.200.000		1.200.000	0
	2.282.771	1.353.573	2.247.171	1.353.573

Waarborgen en garanties

De gemeente Achtkarspelen heeft zich garant gesteld voor de betaling van de rente en aflossing van door diverse instellingen en particulieren aangevane geldleningen. De navolgende groepen zijn te onderscheiden:

Lening t.b.v.	Oorspronkelijk bedrag	% borgstelling	Restant 31-12-2012	Restant 31-12-2013	Risico gemeente
verkrijgen/verbeteren woningen	26.135.589	50%	6.413.530	5.433.324	2.716.662
regeling GSHG	33.105	100%	642	0	0
klimleningen	2.287.053	0%	0	0	0
rechtspersonen	38.515.571	100%	25.023.749	28.787.291	28.787.291
rechtspersonen	2.949.572	diverse	0	0	0
Totaal	69.920.890		31.437.921	34.220.615	31.503.953

In 2013 hebben zich geen verliezen wegens verleende garantstellingen voorgedaan.

Toelichting op de programmarekening

De programmarekening met toelichting is de tegenhanger van het overzicht van baten en lasten met toelichting, zoals die in de begroting is opgenomen. Het overzicht van baten en lasten in de begroting 2012 is ingedeeld naar de zes programma's waarin alle baten en lasten zijn opgenomen, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties in de reserves.

De jaarrekening over begrotingsjaar 2013 sluit met een positief saldo van € 523.786. In de begroting werd rekening gehouden met een voordelig saldo € 385.644. De afwijking ten opzichte van de begroting is daarmee beperkt tot € 138.142.

Voor een toelichting op de verschillen tussen begroot 31-12 en de realisatie wordt verwezen naar de analyse in het jaarverslag. De toelichting hieronder is een weergave van de belangrijkste verschillen tussen het begrote bedrag per 1-1 en 31-12. Verder bevat deze toelichting een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Verschillen tussen begroot 1-1 en 31-12

Programma 1 - Samenleving

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	1.095.235	1.770.150	2.071.631
Lasten	15.102.858	15.572.003	15.379.473
Resultaat voor bestemming	-14.007.623	-13.801.853	-13.307.842
Toevoeging/onttrekking aan reserves	17.000	-845.392	-991.778
Resultaat na bestemming	-13.990.623	-14.647.245	-14.299.620

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten toegenomen met bijna € 675.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Gymlokalen, o.a. opbrengst grondverkoop i.r.t. MFC Kootstertille	259.000
Sporthallen – opbrengst huren	125.000
Groene sportvelden & terreinen – aanpassing btw-regime sportvelden	125.000
Wmo individuele voorzieningen, huishoudelijke verzorging	100.000
Saldo overige invloeden	<u>66.000</u>
	675.000

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten toegenomen met € 469.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Deeltaken onderwijs – leerlingenvervoer	75.000
Ouderenwerk – kosten i.v.m. de kanteling	59.000
Zwembad Buitenpost – subsidie en afwikkelingskosten	170.000
Gymlokalen – o.a. bijdrage aan MFC i.v.m. opbrengst gymzaallocatie	179.000
Muziekschool – bijdrage in de kosten van de transitie	471.000
Wmo individuele voorzieningen	-451.000
Uitvoeringskosten Samenleving algemeen	-75.000
Saldo overige invloeden	<u>41.000</u>
	469.000

Programma 2 - Werk, Inkomen & Zorg

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	15.462.734	18.195.132	21.233.752
Lasten	17.947.191	21.180.322	22.826.189
Resultaat voor bestemming	-2.484.457	-2.985.190	-1.592.437
Toevoeging/onttrekking aan reserves		20.000	-1.236.392
Resultaat na bestemming	-2.484.457	-2.965.190	-2.828.829

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten toegenomen met € 2.732.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Re-integratie - rijksbijdragen	127.000
Inkomensvoorz. WWB, IOAW, BBZ en IOAZ, m.n. rijksbijdragen	2.306.000
Sociale werkvoorz. – vrijval voorz. bijdrage herstructur. Caparis	334.000
Overige invloeden	<u>-35.000</u>
	2.732.000

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten toegenomen met € 3.233.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Inkomensvoorziening – m.n. periodieke bijstand c.q. uitkeringen	2.867.000
Sociale werkvoorziening – aanvullende bijdrage Caparis	141.000
Uitvoeringskosten WIZ algemeen	143.000
Overige invloeden	<u>82.000</u>
	3.233.000

Programma 3 - Veiligheid

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	15.000	52.862	733.203
Lasten	1.177.444	1.095.361	1.898.333
Resultaat voor bestemming	-1.162.444	-1.042.499	-1.165.130
Toevoeging/onttrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	-1.162.444	-1.042.499	-1.165.130

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten toegenomen met € 38.000. Dit is voor het grootste gedeelte (€ 26.000) veroorzaakt door het voordelige saldo in de jaarrekening 2012 NOF brandweer.

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten afgenomen met € 82.000,-. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Brandblus-/reddingsmiddelen brandweer – lagere kapitaallasten	-21.000
Handhaving sociale veiligheid – salariskosten formatie	<u>-61.000</u>
	-82.000

Programma 4 – Leefomgeving

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	5.371.579	5.637.650	5.956.655
Lasten	11.476.047	12.375.585	12.870.251
Resultaat voor bestemming	-6.104.468	-6.737.935	-6.913.596
Toevoeging/onttrekking aan reserves	814.060	757.330	625.913
Resultaat na bestemming	-5.290.408	-5.980.605	-6.287.683

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten gestegen met € 266.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Uitbreiding parkeervoorziening stationgebied, bijdrage provincie	92.000
Afvalinzameling, opbrengst kunststoffen	<u>174.000</u>
	266.000

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten toegenomen met € 900.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Wegen, straten en pleinen - lagere kapitaallasten	-328.000
Herinrichting Voorstraat Buitenpost	1.065.000
Riolen en rioolgemaal - lagere kapitaallasten	-192.000
Toename inzamelingskosten kunststoffen	154.000
Uitbreiding parkeervoorziening stationsgebied	109.000
Overige invloeden	<u>92.000</u>
	900.000

Programma 5 - Ontwikkeling

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	1.869.147	2.355.645	4.673.604
Lasten	3.575.835	4.446.767	6.845.971
Resultaat voor bestemming	-1.706.688	-2.091.122	-2.172.367
Toevoeging/onttrekking aan reserves	735.705	1.967.942	1.967.942
Resultaat na bestemming	-970.983	-123.180	-204.425

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten toegenomen met € 486.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Ambitieprojecten NOF digitaal en NOF ondernemersnetwerken	67.000
Woningbouw – o.a. gelden besluit woninggebonden subsidies	387.000
Structuur- en best.plannen – bijdrage informatiepunten NFW	42.000
Overige invloeden	<u>-10.000</u>
	486.000

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten toegenomen met € 871.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Bedrijfsm. activit.– ambitieproj. NOF digitaal ondernemersnetw.	88.000
Bouwgrondexploitatie – rentetoerekening aan complexen	52.000
Woningbouw – o.a. afkoop jaarlijkse subsidie SWA	538.000
Ontwikkeling structuur- en bestemmingsplannen	181.000
Milieubeheer, m.n. kosten team Vergunning en Toetsing	117.000
Duurzaamheid / Duorsum dwaande met Wenjen	65.000

Uitvoeringskosten Ontwikkeling algemeen	-223.000
Overige invloeden	<u>53.000</u>
	871.000

Programma 6, Dienstverlening

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	566.885	535.825	818.683
Lasten	8.312.744	8.927.352	8.912.403
Resultaat voor bestemming	-7.745.859	-8.391.527	-8.093.720
Toevoeging/onttrekking aan reserves	200.000	318.257	0
Resultaat na bestemming	-7.545.859	-8.073.270	-8.093.720

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten met € 31.000 afgenomen. Dit is veroorzaakt door een neerwaartse bijstelling van de post leges en rechten/reisdocumenten op het product burgerzaken.

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten toegenomen met € 615.000. Dit is veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Bestuursorganen, extra storting pensioen wethouders	120.000
Gemeentekantoor, lagere kapitaallasten	-70.000
Automatisering, lagere kapitaallasten	-126.000
P&O, flankerend beleid – strategische personeelsplanning	118.000
Saldo financieringsfunctie	587.000
Overige invloeden	<u>-14.000</u>
	615.000

Lokale heffingen

De gemeente Achtkarspelen kent de volgende niet bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen die als algemeen dekkingsmiddel worden ingezet:

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Onroerende zaakbelasting, gebruikersdeel	636.050	636.050	624.477
Onroerende zaakbelasting, eigenaarsdeel	4.080.570	4.080.570	4.043.701
Forensenbelasting	4.500	4.500	4.750
Reclamebelasting	45.000	45.000	45.214
Resultaat voor bestemming	4.766.120	4.766.120	4.718.142

De netto opbrengst reclamebelasting wordt doorbetaald aan de Stichting Ondernemersfonds centrum Surhuisterveen. Op begrotingsbasis hebben zich bij de lokale heffingen geen verschillen voorgedaan.

Algemene uitkering

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	26.668.211	27.011.649	27.230.621

Op begrotingsbasis is de raming van de algemene uitkering met € 343.000 verhoogd. Dit is veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

Nabetaling algemene uitkering voorgaande begrotingsjaren	189.000
Decembercirculaire 2012 – incident. integratieuitkering Wmo	29.000
Mei-/sept.circul.– impuls combi.functies jeugdzorg, Wmo, CJG	<u>125.000</u>
	343.000

Dividend

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
NV Fryslân Miljeu en Afvalsturing	10.000	10.000	19.522
Bank Nederlandse Gemeenten	139.800	130.689	130.689
Eneco NV	194.000	222.071	222.071
Totaal dividend	343.800	362.760	372.282

Het dividend van Fryslân Miljeu en Afvalsturing is conform de begroting als bate op programma 4 verantwoord en dus niet als algemeen dekkingsmiddel.

De dividend uitkeringen van Eneco en de BNG waren resp. € 28.000 hoger en € 9.000 lager dan geraamd. De begroting is hierop aangepast.

Saldo van de financieringsfunctie

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten, ontvangen rente	0	0	14.984
Lasten, betaalde rente	1.867.988	1.280.788	1.274.593
Saldo financieringsfunctie	-1.867.988	-1.280.788	-1.259.609

Op begrotingsbasis is de raming voor rentelasten met € 587.000 verlaagd. Dit was mogelijk door de lage tarieven op de geldmarkt voor kortlopende financieringsvormen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Bespaarde rente	713.441	931.631	931.631

De raming van de bespaarde rente is op begrotingsbasis verhoogd met € 218.000. Dit is veroorzaakt door een hogere stand van de eigen financieringsmiddelen per 1-1-2013 dan in de begroting was voorzien.

Aanwending van het gebruik van het bedrag voor onvoorzien

Structureel onvoorzien

In de oorspronkelijke begroting was een bedrag voor structureel onvoorzien opgenomen van € 1.000. In de loop van het jaar zijn er geen verdere toevoegingen geweest.

De structurele gevolgen van besluiten uit 2012, die nog niet in de begroting 2013 waren verwerkt à € 5.253, zijn ten laste van deze post gebracht.

Eenmalig onvoorzien

In de oorspronkelijke begroting was geen bedrag voor eenmalig onvoorzien opgenomen.

Wel is hier in de loop van het jaar € 45.572 aan toegevoegd uit het positieve saldo van de jaarrekening brandweer NOF (€ 26.612) en het positieve saldo van de dividenduitkeringen (€ 18.960). Een deel van dit bedrag (€ 6.490) is aangewend voor een tijdelijke uitbreiding van de formatie van de griffie.

Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht worden de incidentele baten en lasten uit de programma's van het begrotingsjaar 2013 weergegeven. Mutaties in de reserves vallen niet onder de programma's en zijn daarom niet in dit overzicht opgenomen. Ook posten die kleiner zijn dan € 1.000 zijn niet in dit overzicht opgenomen.

	Lasten	Baten
Samenleving		
Veiligheidsregio GGD - doorschuifbtw 2013		37.084
Afrekening subsidie algemeen en schoolmaatsch. werk 2013		26.454
De Lits, bijdrage grondbedrijf en afschrijving	288.855	288.855
Totaal Samenleving	288.855	352.393
Werk en Inkomen		
Subsidie steunpunt uitkeringsgerechtigden en gehandicapten	4.500	
Vrijval verplichting Novatec 2012		4.832
Afkoop ontvlechting 2012-2013 Kollumerland		99.555
Resultaat waardering debiteuren		148.411
Totaal Werk en Inkomen	4.500	252.798
Veiligheid		
Koopsoom overdracht (o)nroerende zaken brandweer		626.547
Afwaardering activa brandweer ivm o verdracht	645.591	
Totaal Veiligheid	645.591	626.547
Leefomgeving		
Uitbreiding parkeerveroorziening stationsgebied	109.094	
Nationaal landschap - kosten landschapsinventarisatie	6.242	
Project energie uit hout, bijdrage uit budget duurzaamheid		5.000
Aanbrengen recreatieve voorzieningen De Swadde	27.537	
Totaal Leefomgeving	142.873	5.000
Ontwikkeling		
Afkoop jaarlijkse subsidie aan de SWA	437.937	
Afkoop BWS-bijdrage realisatie sociale huurwoningen		480.174
Vergoeding verlenen borgtocht geldlening SWA		7.500
Project aanleg glasvezelring Achtkarspelen	45.383	
Opstellen ontwikkelvisie/welstandskader Buitenpost	15.825	
Sociaal economisch masterplan, bijdrage plattelânprojecten	15.943	
Ambitieproject NOF digitaal	10.167	
Ambitieproject NOF ondernemersnetwerken	18.500	
Project Noardlike Fryske Wâlden	35.447	
Project duurzaamheid	45.916	
	625.118	487.674

	Lasten	Baten
Dienstverlening		
Personeelskosten, m.n. lagere loonheff. ivm ouderenkorting		58.327
Basisregistraties - implementatie NUP	69.054	
Uitvoeringskosten project vital rural area	54.248	
Crisisbeheersing - m.n. vergoed. dienst verwanteninformatie	1.464	
Toevoeging aan voorziening belastingdebiteuren	75.000	
Aandeel liquidatiesaldo OVO		32.792
Totaal Dienstverlening	199.766	91.119
Totaal incidentele baten en lasten	1.906.703	1.815.531

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

De gemeente Achtkarspelen ontvangt van diverse departementen specifieke uitkeringen, waaraan voorwaarden zijn verbonden als het gaat om de besteding van de gelden. De verantwoording die daarover moet worden afgelegd vindt plaats door middel van de zogenaamde SiSa-bijlage. Hierin zijn alle specifieke uitkeringen die de gemeente ontvangt en waarvan is besloten de verantwoording via de single information, single audit (SiSa) methode te laten plaatsvinden opgenomen.

Voor 2013 vallen de volgende specifieke uitkeringen van de gemeente onder de SiSa verantwoordingssystematiek:

- Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)
- Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestijding spoorweglawaaai)
- Spoorse doorsnijdingen, tranche 1
- Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2013
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2012
- Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb gemeente 2013
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2013
- Wet Participatiebudget (WPB) gemeente 2013

Nadere toelichting bij SISA-tabel:

- Kolom 1 = afkorting van de naam van het betreffende departement
- Kolom 2 = nummer van de specifieke uitkering
- Kolom 3 = naam van de specifieke uitkering en de juridische grondslag
- Kolom 4 t/m 9 = indicatoren

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
			I N D I C A T O R E N				
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 197.236	€ 0	€ 10.823	€ 0	
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (inclusief bestrijding spoorweglawaaï) Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>
		1	608012833	€ 41.800	€ 677.475	Nee	€ 0
I&M	E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee		
			Afspraak	Realisatie			
			<i>Aard controle R Indicatornummer: E26 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E26 / 02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E26 / 03</i>		
			0	0	Nee		

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B/01</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: E27B/02</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: E27B/03</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: E27B/04</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: E27B/05</i>
			1 1020167 (Traverse Twijzel)	€ 0	€ 0		
			2 1010823 (Fp Bp West)	€ 12.000	€ 42.141		
			3 1010830 (Fp Bp Kuipersweg)	€ 60.000	€ 97.953		
			4 1010834 (Fp Bp Voorstraat)	€ 0	€ 0		
			5 01094215 (Halteplan '13 Acht)	€ 52.000	€ 726		
			6 965362 (Verkeersmanifest)	€ 5.726	€ 5.726		
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B/10</i>
			1 1020167 (Traverse Twijzel)	€ 0	€ 0		Nee
			2 1010823 (Fp Bp West)	€ 12.000	€ 42.141		Ja
			3 1010830 (Fp Bp Kuipersweg)	€ 60.000	€ 97.953		Ja
			4 1010834 (Fp Bp Voorstraat)	€ 0	€ 0		Nee
			5 01094215 (Halteplan '13 Acht)	€ 171.600	€ 96.920	zie memo	Nee
			6 965362 (Verkeersmanifest)	€ 18.718	€ 18.718		Nee

SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam n.v.v. de Wvr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze		
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G1 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1 / 02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1 / 03</i>		
			0,00	0,00	Nee		
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C.1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 05</i>
			1 0059 (Achtkarspelen)	302,25	15,57	233,28	11,13

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/06</i>	
		€ 9.093.618	€ 387.528	€ 633.828	€ 2.977	€ 2.152	€ 926	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.			
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)				
		<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2/10</i>			
		€ 79.090	€ 9.149	€ 0	Nee			

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent e 2013	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/06</i>
		Alle gemeenten verantwoordend hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	€ 137.644	€ 275.030	€ 22.671	€ 66.127	€ 20.974	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.			
	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3/09</i>					
	€ 0	€ 0	Nee					

SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2013 Wet participatiebudget (WPB) Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	<p>Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen</p> <p>Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering</p> <p>Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02</p> <p><i>Aard controle D1 Indicatornummer: G5/01</i></p>						
		396							
		<p>Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee</p> <p>De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07</p> <p>Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze</p> <p><i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5/02</i></p>	<p>Besteding (jaar T) participatiebudget</p> <p><i>Aard controle R Indicatornummer: G5/03</i></p>	<p>Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's</p> <p><i>Aard controle R Indicatornummer: G5/04</i></p>	<p>Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget</p> <p><i>Aard controle R Indicatornummer: G5/05</i></p>	<p>Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's</p> <p><i>Aard controle R Indicatornummer: G5/06</i></p>	<p>Besteding (jaar T) Regelluw</p> <p>Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk</p> <p><i>Aard controle R Indicatornummer: G5/07</i></p>		
Ja	€ 1.176.144	€ 63.448	€ 1.539	€ 0	€ 0				

